

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

εκδδα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΖ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

*Η χρήση και η απόδοση μεταφορών από τα αγγλικά στα
ελληνικά και η γλώσσα της Διοίκησης*

ΤΜ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Αναπτυξιακών & Περιφερειακών Πολιτικών

Επιβλέπουσα:

Αγγελική Μπουρμπούλη

Σπουδαστής:

Παραφέλας Τριαντάφυλλος

ΑΘΗΝΑ - 2022

Μεταφράζοντας τα Κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

η χρήση και η απόδοση μεταφορών από τα αγγλικά
στα ελληνικά και η γλώσσα της διοίκησης

ΠΑΡΑΦΕΛΑΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

επιβλέπουσα
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΗ

Αθήνα • ΜΑΙΟΣ 2022

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής»

Αθήνα, 20.05.2022

Παραφέλας Τριαντάφυλλος

ΕΣΔΔΑ

Παραφέλας Τριαντάφυλλος

© 2022

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ συγχρόνων προβλημάτων φέρνουν τη Δημόσια Διοίκηση αντιμέτωπη με ένα πολύγλωσσο περιβάλλον. Η θεσμική μετάφραση αποκτά, έτσι, αποφασιστική σημασία. Σε αυτήν την κατεύθυνση, αντικείμενο της μελέτης αποτελεί η μετάφραση ειδικά του μεταφορικού λόγου των θεσμικών εγγράφων, ο οποίος, όχι μόνον είναι παρών, αλλά θέτει ίσως και τις μεγαλύτερες μεταφραστικές δυσχέρειες ως ιδιαίτερος φορέας κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου. Με βάση κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών και μέσα από τη σύγκριση της αγγλικής και της ελληνικής απόδοσής τους, εντοπίζονται οι μεταφραστικές τακτικές, που ακολουθούνται, σύμφωνα με το μοντέλο του Newmark. Στη συνέχεια, τα δεδομένα παρουσιάζονται ταξινομημένα με βάση την εννοιολογική θεωρία περί μεταφοράς των Lakoff & Johnson, που επιτρέπει τον συνδυασμό ποιοτικών μεθόδων έρευνας με την κριτική ανάλυση λόγου. Διαπιστώνεται πως οι ελληνικές μεταφράσεις διατηρούν καταρχήν τις μεταφορές του αγγλικού κείμενου, καταφεύγοντας ωστόσο συχνά στην κατά λέξη μετάφραση, γεγονός που συχνά τις εξασθενεί επικοινωνιακά. Στις περιπτώσεις, όπου οι μεταφράσεις κρίθηκαν προβληματικές, διατυπώθηκαν αντιπροτάσεις. Στόχος της εργασίας ήταν να εξαχθούν καλές μεταφραστικές πρακτικές για τον/την δημόσιο υπάλληλο που έρχεται αντιμέτωπος/η με τη μετάφραση, καθώς και να διατυπωθούν συνολικά προτάσεις για την αναβάθμιση της μεταφραστικής εργασίας εντός της Δημόσιας Διοίκησης.

| θεσμική μετάφραση | Eurojargon | μεταφορά |
| μεταφραστικές τακτικές | Επιτροπή των Περιφερειών | καλές
πρακτικές |

ABSTRACT

IN THE LIGHT OF EUROPEAN INTEGRATION AND THE RAPID internationalization of modern reality Public Administration is challenged to operate in a multilingual environment. As a consequence, institutional translation turns out to be a matter of great importance. In this context, the study at hand addresses the issue of metaphor translation. Not only do metaphors be present in institutional texts, but also pose significant translation difficulties because of their cultural-specific character. The thesis focuses on metaphors extracted from a parallel corpus (EN-GR) of European Committee of the Regions' Texts, trying to identify the tactics followed for their rendering in Greek, according to the model of P. Newmark. The data are then classified into cognitive domains, (Lakoff & Johnson). This allows the fertile combination of qualitative research methods with discourse analysis. The results show that the Greek translations use procedures that retain the metaphors, mainly through word-by-word renderings, and rarely by replacing the metaphor of the source language. However, the prevalence of literal translation leads as a rule to the wide creation of neologisms, that often do not fit smoothly in the Greek language, and sometimes even to the annulment of the communicative function of the metaphor translated. In cases where the translations are not considered functional, other possible solutions are suggested. The main aim of the study is to deduce best translation practices, useful for the Greek civil servant, as well as to articulate proposals for the reappraisal of the translation within the Public Administration in general.

| **institutional translation** | **Eurojargon** | **metaphor** |
| **translation tactics** | **Committee of the Regions** | **best practices** |

ευχαριστίες

Η εργασία αυτή δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς τη στήριξη, τις κατευθύνσεις, αλλά κυρίως την ελευθερία που μου προσέφερε η επιβλέπουσά μου, Αγγελική Μπουρμπούλη και την ευχαριστώ πολύ.

Επίσης, χρωστώ πραγματική ευγνωμοσύνη στον Γιάννη Παπαδημητρίου, καθηγητή Αγγλικών στην Ε.Σ.Δ.Δ.Α, τα μαθήματα του οποίου αποτέλεσαν για εμένα ανάσα και πάνω απ' όλα έμπνευση και αφορμή για την παρούσα έρευνα.

Το ίδιο ευγνώμων είμαι και απέναντι στις καθηγήτριες του Τμήματος Γερμανικής Φιλολογίας του Α.Π.Θ., Μαρία Οικονόμου-Meurger και Αλεξάνδρα Ρασιδάκη, για την αγάπη που μου μετέδωσαν για τη μετάφραση στα κρίσιμα χρόνια που απομακρυνόμουν από τη νομική.

Οι φίλοι μου και οι άνθρωποι, που αγαπώ, ήταν κυριολεκτικά ανεκτίμητοι, με το να με στηρίζουν ή ακόμη και με το να με υποφέρουν στις πιο πιεστικές στιγμές της εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα, όμως, θέλω να ευχαριστήσω τον Δημήτρη Δρένο, τον Γιώργο Δύνεζι και την Μαρία Παπαδάκη, καθώς στάθηκαν πλάι μου με συμβουλές ή και σιωπές κατανόησης σε όλα τα στάδια αυτής της πορείας. Ελπίζω κάποτε να μπορέσω να το ανταποδώσω.

Μα πάντα το πιο βαθύ, το πιο ουσιαστικό ευχαριστώ το οφείλω στον Γρηγόρη και ακόμη περισσότερο στην Ντόρα για όλα όσα...

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Η ελληνική γλώσσα στα δημόσια έγγραφα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση»: Αυτός ήταν τίτλος ενός καινοτόμου εργαστηρίου που διοργάνωσε το 2015 το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 2019, η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης ανέλαβε μια ανάλογη πρωτοβουλία διεξάγοντας μαζί με άλλους φορείς ημερίδα με θέμα: «Η πρόκληση της πολυγλωσσίας στη Δημόσια Διοίκηση. Ελληνική Γλώσσα - Μετάφραση - Ορολογία». Εκπληρώνοντας τον πρωτοπόρο ρόλο της, η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. ήταν έτσι από τους πρώτους δημόσιους οργανισμούς που έθεσαν στο επίκεντρο της συζήτησης το ζήτημα της γλώσσας και της πολυγλωσσικής επικοινωνίας. Και πως αλλιώς θα μπορούσε να συμβεί, από τη στιγμή που η σύγχρονη ελληνική Δημόσια Διοίκηση ενσωματώνει όλο και περισσότερο την ευρωπαϊκή έννομη τάξη, με αποτέλεσμα η διαχείριση πολύγλωσσων κειμένων να συνιστά πια ένα εξαιρετικά σύνηθες φαινόμενο της διοικητικής πρακτικής; Και πέραν αυτού, όμως, το διεθνοποιημένο κοινωνικό περιβάλλον δεν σταματά και εκείνο να θέτει παρόμοιες προκλήσεις, με το προσφυγικό να βρίσκεται εν προκειμένω στην πρώτη γραμμή, απαιτώντας από τις αρμόδιες υπηρεσίες προσαρμοστικότητα και επιχειρησιακή εφευρετικότητα, με γνώμονα πάντοτε την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου και του διοικουμένου. Αδράττοντας το νήμα που άρχισε να ξετυλίγει λοιπόν η Ε.Σ.Δ.Δ.Α., η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να συμβάλλει στον σχετικό διάλογο, εστιάζοντας σε μια ίσως από τις σημαντικότερες πτυχές της πολυγλωσσίας, τη μετάφραση, και συγκεκριμένα τη μετάφραση όρων που συναντώνται σε ευρωπαϊκά κείμενα. Ο στόχος είναι διττός: Αφενός, να καλυφθεί με αυτόν τον τρόπο ένα σχετικό κενό που υπάρχει στη βιβλιογραφία για τη μετάφραση και την ορολογία στον δημόσιο τομέα, και αφετέρου να αντληθούν καλές μεταφραστικές πρακτικές μέσα από τη κριτική μελέτη των ελληνικών μεταφρασμάτων κειμένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών. Βασική μεθοδολογική προαντίληψη που διατρέχει όλη την εργασία είναι, πως για να μπορεί η γλώσσα της Διοίκησης να καθίσταται πράγματι εγγυητής των ελευθεριών των πολιτών, θα πρέπει ταυτόχρονα να λαμβάνει υπόψη με τρόπο ζωντανό και λεκτικά προσιτό το πολιτιστικό της φορτίο· με αυτό εξάλλου εξάλλου έρχεται εν τέλει σε επαφή» και με τις υπόλοιπες γλώσσες μέσα από τον αγωγό της μετάφρασης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ.....	8
ΕΙΚΟΝΕΣ	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1.1. Οριοθέτηση αντικειμένου – Βασική περιγραφή.....	10
1.2 Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι.....	13
1.3 Δομή της εργασίας.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε. & Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ.....	15
2.1 Το θεσμικό <i>είδωλο</i> της πολυγλωσσίας	15
2.2 Η μετάφραση στην Ε.Ε. και τα κλειδιά της Βαβέλ.....	18
2.3 Η πραγματικότητα των γλωσσών εργασίας.....	19
2.3.1 Η αγγλική γλώσσα ως <i>primus antes pares</i>	20
2.3.2 <i>Eurojargon</i> : Το φάσμα της ισοδυναμίας.....	22
2.4 Ανακεφαλαίωση.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΤΑΦΟΡΑ. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΜΟΤΗΤΑ .	26
3.1 Προς έναν ορισμό του μεταφορικού λόγου	26
3.2 Το ζήτημα της μεταφρασιμότητας.....	29
3.3 Το μοντέλο του P. Newmark	30
3.3.1 Τυπολογία των μεταφορών	30
3.3.2 Οι μεταφραστικές διαδικασίες	34
3.4. Το εννοιολογικό μοντέλο των Lakoff & Johnson.....	36
3.5 Ανακεφαλαίωση.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: CORPUS ΚΕΙΜΕΝΩΝ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	39
4.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών	39

4.1.1	ΕτΠ και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση	39
4.1.2	ΕτΠ: Κείμενα και γλωσσική πολιτική.....	42
4.2	Μεθοδολογία.....	43
4.3	Corpus κειμένων	45
4.3.1	Δήλωση Αποστολής της ΕτΠ 2009.....	46
4.3.2	Ψήφισμα (I): Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2015-2020	46
4.3.3	Ψήφισμα (II): Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2020-2025	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ		49
5.1	Προλεγόμενα και ποσοτικά στοιχεία.....	49
5.2	Μετάφραση μεταφορών ανά εννοιολογική κατηγορία.....	54
5.2.1	Η ΕτΠ ως μέρος του ευρωπαϊκού ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ/EDIFICE.....	54
5.2.2	Η ΕτΠ ως ζωντανός συλλογικός ΔΡΩΝ/ACTOR.....	56
5.2.3	Η ΕτΠ ως ΚΙΝΗΣΗ/MOTION εντός της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.....	59
5.2.4	Η ΕτΠ ως ΦΥΛΑΚΑΣ/GUARDIAN των αρχών της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης	60
5.2.5	Η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων ως ΠΟΛΕΜΟΣ/WAR	61
5.2.6	Άλλες εννοιολογικές μεταφορές	62
5.3	Ανακεφαλαίωση.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		66
6.1	Συμπερασματικές παρατηρήσεις για τη μετάφραση των μεταφορών	66
6.2	Συμπερασματικές παρατηρήσεις για την αναβάθμιση του ρόλου της μετάφρασης στον δημόσιο τομέα εν γένει.....	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		69
A.	Ελληνόγλωσση.....	69
B.	Ξενόγλωσση.....	71
Γ.	Θεσμικά κείμενα.....	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: CORPUS KEIMENΩN		75

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1 - Τυπολογία Μεταφορών	33
Πίνακας 2 - Μεταφορές: Ποσοτικά στοιχεία	50
Πίνακας 3 - Μεταφραστικές διαδικασίες	52
Πίνακας 4 - Μεταφραστικές διαδικασίες: γράφημα.....	53
Πίνακας 5 - Η ΕτΠ & το Ευρωπαϊκό ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ	54
Πίνακας 6 - Η ΕτΠ ως συλλογικός ΔΡΩΝ	56
Πίνακας 7 - Η ΕτΠ ως ΚΙΝΗΣΗ εντός της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.....	59
Πίνακας 8 - Η ΕτΠ ως ΦΥΛΑΚΑΣ των αρχών της καλής διακυβέρνησης.....	60
Πίνακας 9 - Η αντιμετώπιση των προκλήσεων ως ΜΑΧΗ κα ΠΟΛΕΜΟΣ.....	61

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1 - Η πυραμίδα των γλωσσών της Ε.Ε.....	21
Εικόνα 2 - Η Μεταφορά	28

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

άρ.	άρθρο
βλ.	βλέπε
Γ.Δ.Μ.	Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρ. Επιτροπής
Γλώσσα Πηγή	ΓΠ
Γλώσσα Στόχος	ΓΣ
Δ.Ε.Ε.	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Ε.Δ.Ο.	Ελληνικό Δίκτυο Ορολογίας
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κβ.	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
επ.	επόμενα
Ε.τ.Π.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών
λ.χ.	λόγου χάριν
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ό.α.π.	όπως ακριβώς παραπάνω
ό.π.	όπως παραπάνω
Ο.Τ.Ο.	Ομάδα Τυποποίησης Ορολογίας
πρβλ.:	παράβαλε
Σ.Ε.Ε.:	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
Σ.Λ.Ε.Ε.:	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Χ.Θ.Δ.Ε.Ε.	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ε.Ε.
CoR	European Committee of the Regions
DGT	Directorate-General for Translation
ENG	English
GR	Greek
IATE	Interactive Terminology for Europe
TermCoord	Terminology Coordination Unit

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Οριοθέτηση αντικειμένου – Βασική περιγραφή

Η ΔΟΙΚΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑ. Σίγουρα, ο ορισμός αυτός, με τον αφοριστικό του χαρακτήρα ομολογουμένως ξαφνιάζει. Συνηθέστερες είναι οι περιγραφές εκείνες που παρουσιάζουν την Διοίκηση ως «εκτελεστικό βραχίονα του κράτους» ή ως «δομημένη δημόσια γραφειοκρατία» ή και ως «διαχείριση των υποθέσεων του Λαού» μέσω της άσκησης δημόσιας εξουσίας (Α. Τάχος, 2008: 19-20). Και όμως, όλες αυτές οι εκδοχές της Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου να διεκπεραιωθούν, απαιτείται να διαμεσολαβηθούν γλωσσικά, να γίνουν λ.χ. δημόσιο έγγραφο, προφορική εντολή ή υπόδειξη. Ως εκ τούτου ναι, σχετικοποιώντας τον αρχικό ορισμό, η Δημόσια Διοίκηση είναι και γλώσσα, τόσο στο εσωτερικό της, όσο και κατά την επαφή της με τους πολίτες. Ως γλώσσα δε η βασική λειτουργία, που επιτελεί, είναι η επικοινωνιακή, η οποία συνίσταται στη μετάδοση ενός ορισμένου μηνύματος και στην κατανόησή του από ένα ορισμένο λήπτη-στόχο.

Στην εποχή της όλο και πιο ταχείας εμβάθυνσης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της διεθνοποίησης των κοινωνικο-οικονομικών ζητημάτων, η διοικητική γλώσσα δεν «ολιμείται» σε μονογλωσσικά περιβάλλοντα. Αντιθέτως, καλείται να ενσωματώσει και να αναπαράξει την ευρωπαϊκή νομοθεσία με τρόπο κατανοητό για τους πολίτες της, και ταυτόχρονα να είναι προσβάσιμη και σε ευρωπαίους πολίτες ή πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν ή βρίσκονται στη χώρα. Ζητήματα πολυγλωσσικής επικοινωνίας αντιμετωπίζουν, έτσι, δημόσιοι υπάλληλοι, όπως οι τελωνειακοί, οι εφοριακοί, τα

στελέχη υπουργείων τμημάτων Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, υπάλληλοι της Υπηρεσίας Ασύλου, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Ο.Τ.Α., με τη λίστα αυτή να μπορεί να επεκταθεί και άλλο. Όλοι οι παραπάνω δημόσιοι υπάλληλοι καλούνται όχι απλά να πραγματώσουν τη διοικητική γλώσσα, αλλά κάποτε και να μεταφράσουν από αυτήν και σε αυτήν.¹ Βέβαια, θα αντιτείνει κανείς, πως τούτη τη μεταφραστική εργασία θα έπρεπε να την διεκπεραιώνουν καταρτισμένοι μεταφραστές-υπάλληλοι (ΠΕ Μεταφραστών ή Διερμηνέων). Αν και στην πράξη δεν είναι πάντοτε έτσι τα πράγματα (συχνά ρόλο μεταφραστή αναλαμβάνουν απλά γλωσσομαθείς υπάλληλοι, ενόψει των ελλείψεων προσωπικού), τούτο σε τίποτε δεν απομειώνει τον βαθμό της πρόκλησης που θέτει προς τη διοίκηση η μετάφραση.

Στο κλασικό έργο του «*Η αποστολή του μεταφραστή*» ο φιλόσοφος Walter Benjamin (2014) θεωρεί τη μετάφραση περίπου ως ένα είδος μεταγλώσσας, ως έναν τόπο όπου όλες οι γλώσσες τείνουν, αλλά αυτός παραμένει εμφατικά ξένος γι αυτές. Με αυτό το σχήμα ο Benjamin προσπάθησε να αποδώσει το γεγονός ότι η διαγλωσσική μετάφραση δεν αποτελεί ένα έργο απλής λεξικολογικής αντιστοίχισης, αλλά προσπάθεια συντονισμού κοινωνικών και πολιτιστικών φορτίων, που είναι πάντοτε καταδικασμένη να μένει ανολοκλήρωτη ή ατελής. Ιδίως στην περίπτωση των θεσμικών κειμένων, όπου απαιτείται επιπλέον ορολογική ακρίβεια και σαφήνεια, το ζήτημα του διαπολιτισμικού κενού αποκτά ακόμη πιο αιχμηρές διαστάσεις.

Βέβαια, το έργο των μεταφραστών που εργάζονται σε δημόσιους ή διεθνείς θεσμούς, δεν είναι χωρίς υποστήριξη. Κατά κανόνα, προσφέρονται κατευθύνσεις -κάποτε δεσμευτικές- από μεταφραστικούς οδηγούς και εγχειρίδια ορολογίας, ενώ υπάρχουν και δεσμεύσεις που απορρέουν από την ίδια τη φόρμα των εγγράφων. Στην Ελλάδα, εάν και δεν υπάρχει κάποια ολοκληρωμένη δημόσια δομή, οι μεταφραστές μπορούν να καταφύγουν στην Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), ενώ το 2015, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συστάθηκε και το Ελληνικό Δίκτυο Ορολογίας (ΕΔΟ), το οποίο αποσκοπεί να φέρει σε επαφή τις γλωσσικές υπηρεσίες των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. με την ελληνική Δημόσια Διοίκηση για θέματα επιστημονικής και τεχνικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα και μετάφραση.

¹ Ο Γ. Παπαδημητρίου (2019) προσπαθώντας να σταχυολογήσει τις περιπτώσεις που οι δημόσιοι υπάλληλοι καλούνται να μεταφράσουν, αναφέρει ως χαρακτηριστικές τις εξής: (α) Μετάφραση επίσημων κειμένων προερχόμενων από ή απευθυνόμενων σε ξένους φορείς· (β) μετάφραση τμημάτων ή και ολόκληρων κειμένων για τη σύνταξη αναφορών· (γ) μεταφραστικές περιλήψεις· (δ) υποστήριξη ξενόγλωσσης αλληλογραφίας· (ε) συνεργασία στη σύνταξη ξενόγλωσσων κειμένων.

Θα ήταν λάθος να θεωρηθεί, ωστόσο, ότι τα προβλήματα της θεσμικής μετάφρασης (institutional translation) σταματούν εκεί και πως το έργο του μεταφραστή μετατρέπεται σε μηχανική διαδικασία. Πάντοτε καταλείπεται ένας βαθμός ελευθερίας στο μεταφραστικό υποκείμενο, το οποίο, άλλωστε, δεν βαρύνεται μονάχα με την υποχρέωση πιστότητας έναντι του πρωτοτύπου, αλλά οφείλει και να μεριμνά για τις εκφραστικές λειτουργίες της γλώσσας προς την οποία μεταφράζει (S. Tcacıuc-V. Mackevic, 2017: 16· C. Schäffner-S. Tcacıuc-W. Tesseur, 2014). Η μετάφραση δεν σταματά ποτέ να είναι μια δημιουργική διαπολιτιστική πράξη με κοινωνικό περιεχόμενο.

Τούτο είναι ακόμη περισσότερο εμφανές στην περίπτωση της μετάφρασης των μεταφορών, οι οποίες συνιστούν και το αντικείμενο έρευνας της μελέτης. «Η έννοια της μεταφοράς παραμένει ακόμη ένα αίνιγμα», διαβάζουμε στο *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων* του Abrams (2016: 245), και το πρώτο ερώτημα που ίσως εύλογα ανακύπτει είναι γιατί σε μια εργασία για τη Δημόσια Διοίκηση παρεισφρέει μια αναφορά σε κάποιο λογοτεχνικό λεξικό. Για πολλά χρόνια οι μεταφορές ταυτίζονταν με τα καλολογικά στοιχεία του λόγου και άρα εντάσσονταν στην επικράτεια της ρητορικής ως ένα είδος ποιητικής φαντασίας. Κατά την αντίληψη αυτή μονάχα η κυριολεξία απέδιδε την αλήθεια των πραγμάτων, και άρα τα διοικητικά έγγραφα δεν μπορούσαν παρά να περιορίζονται αυστηρά σε κυριολεκτικές διατυπώσεις. Στον 20^ο αιώνα η γλωσσολογία κατέρριψε τούτη τη θέση, με κάποιους θεωρητικούς να υποστηρίζουν μάλιστα ισχυρά ότι ακόμη και όλη η γλώσσα δεν είναι τίποτε άλλο πέρα από μια μεταφορά (Δ. Σγουρούδη, 2003).

Πράγματι, όπως θα έχουμε την ευκαιρία να παρατηρήσουμε, οι μεταφορές είναι παρούσες στα θεσμικά κείμενα, και συγκεκριμένα σε εκείνα της ΕτΠ. Θέτουν δε ίσως και τις ισχυρότερες μεταφραστικές προκλήσεις, στο μέτρο που ο μεταφορικός λόγος είναι σημαντικά προσδεδεδμένος με τα εικονοπλαστικά σχήματα της γλώσσας, στην οποία διατυπώνεται. Οι προκλήσεις αυτές βρίσκονται σε ιδιαίτερη ένταση με τις αυξημένες απαιτήσεις ορολογικής ακρίβειας των θεσμικών (γνωστών στη βιβλιογραφία και ως αυθεντικών) κειμένων. Στην πράξη, τούτη η ένταση οδηγεί συχνά στην κατά λέξη απόδοση των μεταφορών προς αποφυγή νοηματικών αποκλίσεων, γεγονός που διαμορφώνει σχεδόν μια νέα γλωσσική γραφειοκρατική πραγματικότητα, γνωστή και ως *euroJargon*, η οποία δημιουργεί ωστόσο με τη σειρά της επικοινωνιακές δυσχέρειες στη γλώσσα-στόχο, διαμορφώνοντας έναν λόγο ακατανόητο και υφολογικά απονευρωμένο (ειδικά για τη μετάφραση από τα αγγλικά βλ. ενδεικτικά European Court of Auditors, 2016). Αυτό ακριβώς το πρόβλημα λοιπόν θα επιχειρήσει να διερευνήσει η ανά χείρας μελέτη, φιλοδοξώντας ταυτόχρονα να καλύψει ένα υπαρκτό βιβλιογραφικό κενό μέσω

της αξιολόγησης πρωτογενών δεδομένων, πράγμα που της προσδίδει και στοιχεία πρωτοτυπίας.

1.2 Ερευνητικά ερωτήματα και στόχοι

Μελετώντας τις αγγλικές εκδοχές και τις ελληνικές μεταφράσεις κειμένων της ΕτΠ, η ανά χείρας μελέτη θα επιχειρήσει να απαντήσει στα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται ο μεταφορικός λόγος στα αγγλικά κείμενα της επιτροπής;
2. Τι είδη μεταφορών συναντιούνται και ποιες επικοινωνιακές λειτουργίες εξυπηρετούν;
3. Ποιες μεταφραστικές προκλήσεις θέτουν οι εν λόγω μεταφορές για τον μεταφραστή και τη μεταφράστρια της Δημόσιας Διοίκησης; Που έγκεινται οι προκλήσεις αυτές;
4. Με ποιες συγκεκριμένες μεταφραστικές διαδικασίες μεταφράστηκαν οι μεταφορές, που εντοπίστηκαν, στα ελληνικά; Διατηρούνται πάντοτε;
5. Τέλος, τα μεταφράσματα είναι επικοινωνιακά λειτουργικά;

Στόχοι των απαντήσεων που θα δοθούν στα ως άνω ερωτήματα είναι να επιτευχθούν τα παρακάτω:

A. Η ορατότητα του μεταφορικού λόγου στα δημόσια κείμενα και του αποφασιστικού ρόλου που καλείται να παίξει ο μεταφραστής δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος χρειάζεται ενίσχυση ενώπιον των αναδυόμενων πολυγλωσσικών απαιτήσεων.

B. Η εξαγωγή μέσα από την παρατήρηση και τη σύγκριση συγκεκριμένων μεταφραστικών τακτικών, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως κατευθυντήριες καλές πρακτικές μετάφρασης μεταφορών στη Δημόσια Διοίκηση.

Γ. Η διατύπωση πρωτότυπων προτάσεων σχετικά με κάποιες μεταφορές, η απόδοση των οποίων έχει ταλάνισει τόσο τις ευρωπαϊκές ορολογικές υπηρεσίες, όσο και τους μεταφραστές της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης.

1.3 Δομή της εργασίας

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η εργασία ακολουθεί την εξής δομή: Στο 2^ο Κεφάλαιο, περιγράφεται το γλωσσικό καθεστώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο του οποίου παράγονται τα ενωσιακά κείμενα. Κατόπιν, συζητείται η κυριαρχία της αγγλικής και οι συνέπειες που αυτή έχει, συνέπειες που εμφανίζονται στα μεταφράσματα μέσα από την ανάδυση μιας ιδιότυπης ιδιολέκτου γνωστής και ως *Eurojargon*.

Στο 3^ο Κεφάλαιο τίθεται ειδικά το ζήτημα των μεταφορών στα θεσμικά κείμενα. Αναλύεται η έννοια της μεταφοράς και επιχειρείται να δοθεί ένας πρώτος ορισμός. Στη συνέχεια, εκτίθεται η τυπολογία των μεταφορών που έχει προτείνει ο μεταφρασεολόγος P. Newmark, καθώς και η ιεραρχία των σχετικών μεταφραστικών τακτικών, που εισήγαγε. Οι αναλύσεις του Newmark συνιστούν το κύριο θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης. Συνδυάζονται ωστόσο με την εννοιολογική θεωρία της μεταφορά των Lakoff & Johnson, καθώς τούτη επιτρέπει (α) την καλύτερη ταξινόμηση των μεταφορών και (β) την ανάδειξη του κοινωνικοπολιτικού τους περιεχομένου.

Το 4^ο Κεφάλαιο αποτυπώνει τη μεθοδολογία της έρευνας, η οποία επιχειρεί να συνταιριάξει τη μεταφρασεολογική ποιοτική παρατήρηση, με την αναλυτική γλωσσολογική φιλοσοφία και την κριτική ανάλυση λόγου. Εκτίθενται, επίσης, τα κριτήρια με τα οποία συγκροτήθηκε ένα δίγλωσσο corpus κειμένων της ΕτΠ (αγγλικά-ελληνικά), το οποίο αποτέλεσε και το ερευνητικό αντικείμενο.

Στο 5^ο Κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας μέσω συγκεκριμένων αριθμητικών στοιχείων. Ειδικότερα, καταγράφεται ο συνολικός αριθμός των μεταφορών που εντοπίστηκαν στα αγγλικά κείμενα, και πόσες από αυτές διατηρήθηκαν στις ελληνικές μεταφράσεις. Επιπλέον, εντοπίζονται οι μεταφραστικές τακτικές, που εφαρμόστηκαν σε κάθε μία από αυτές, ενώ ενδεικτικά ορισμένες συζητούνται αναλυτικότερα με βάση το εννοιολογικό σχήμα στο οποίο κατατάσσονται. Όπου οι μεταφράσεις κρίνονται προβληματικές, διατυπώνονται αντιπροτάσεις.

Τέλος, η εργασία κλείνει ασφαλώς με τα συμπεράσματα, ήτοι τις καλές μεταφραστικές πρακτικές, που προκρίθηκαν μέσα από τη συγκριτική παρατήρηση, καθώς και με κάποιες προτάσεις για την περαιτέρω ανάδειξη του ρόλου του μεταφραστή στη Δημόσια Διοίκηση. Ακολουθεί η βιβλιογραφία και το παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

:ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

2.1 Το θεσμικό είδωλο της πολυγλωσσίας

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ θεμελιώθηκε εξ αρχής πάνω στο ανάγλυφο έδαφος της πολυμορφίας και της ανομοιογένειας. Εικοσιεπτά (πλέον) κράτη με διαφορετικό οικονομικό status και διαφορετική (εν μέρει έστω) παράδοση και γλώσσα επιδιώκουν τη σύγκλιση μέσα από διαδικασίες διαρκούς και εντατικής σύνθεσης, τουλάχιστον σε ένα επίπεδο διακηρυκτικό. Το αυτό ισχύει -ίσως κατεξοχήν- και για τη γλωσσική επικοινωνία, στο μέτρο που η Ε.Ε. συνιστά σχεδόν αρχετυπικό παράδειγμα πολλαπλόγλωσσης, εάν όχι πολύγλωσσης, πολιτικής κοινωνίας.²

Η πραγματικότητα αυτή, πέραν των προκλήσεων που συνεπάγεται, αποτυπώνεται κατ' αντανάκλαση και σε θεσμικό επίπεδο. Ήδη στο άρ. 3§3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) διακηρύσσεται πως «η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς», ενώ στο άρ. 22 του Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ (ΧΘΔΕΕ) διατυπώνεται σαφώς ότι «η Ένωση σέβεται

² Ως *πολλαπλόγλωσση* ορίζεται η κοινότητα στην οποία συνυπάρχουν ομάδες κατά πλειοψηφία μονόγλωσσες. *Πολύγλωσση* είναι η κοινότητα τα άτομα της οποίας μπορούν να επικοινωνούν επαρκώς σε περισσότερες της μίας γλώσσας. Για τη σχετική διάκριση βλ. το προοίμιο του *Ευρωπαϊκού Χάρτη Πολυγλωσσίας* (2005). Σε κάθε περίπτωση, η πολυγλωσσία βρίσκεται «στην καρδιά του εγχειρήματος της ευρωπαϊκής ενοποίησης» σύμφωνα και με τους Φ. Ασδεράκη – Χ. Γκούσιο (2011: 13).

την πολιτιστική, θρησκευτική και *γλωσσική* πολυμορφία». Η γλωσσική πολλαπλότητα αναγνωρίζεται έτσι με τον πλέον σαφή τρόπο τόσο ως αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας των κρατών-μελών της Ένωσης (E. Wagner et. al., 2002: 1), όσο και ως απαραίτητος όρος ουσιαστικής άσκησης αφενός των αρμοδιοτήτων των οργάνων της Ε.Ε και αφετέρου των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών της (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1999).

Έτσι, το Συμβούλιο δύναται να θεσπίζει με ομοφωνία τους κανόνες σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς λειτουργίας των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. μέσω κανονισμών που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 342 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Οι εν λόγω κανόνες αποτυπώνονται έως τώρα στον κανονισμό υπ' αριθμ. 1, ο οποίος, ανατρέχοντας στο έτος 1958 και έχοντας υποστεί αλλεπάλληλες τροποποιήσεις με αφορμή την κάθε νέα προσχώρηση κράτους μέλους, ορίζει ότι σήμερα τα θεσμικά όργανα της Ένωσης έχουν 24 επίσημες γλώσσες, μεταξύ των οποίων εξακολουθεί να συγκαταλέγεται και η αγγλική παρά το Brexit.³ Οι συνέπειες της ρύθμισης αυτής είναι πολύ σημαντικές:

- Ν Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά τις εργασίες τους, έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα επιθυμούν, ενώ κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου παρέχεται διερμηνεία σε όλες τις επίσημες γλώσσες.
- Ν Οι νομικές πράξεις που παράγονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης οφείλουν να είναι διαθέσιμες σε όλες τις επίσημες γλώσσες, ενώ κάθε επιμέρους γλωσσική απόδοσή τους επέχει τη θέση πρωτότυπης-αυθεντικής εκδοχής, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κανενός είδους ιεράρχηση. Με άλλα λόγια δεν υφίσταται ένα

³ ΕΕ (17) της 6.10.1958 σ. 385. Στο άρ. 1 του Κανονισμού ορίζεται ότι επίσημες γλώσσες των οργάνων της Ένωσης είναι οι εξής: η αγγλική, η βουλγαρική, η γαλλική, η γερμανική, η δανική, η ελληνική, η εσθονική, η ιρλανδική, η ισπανική, η ιταλική, η κροατική, η λετονική, η λιθουανική, η μαλτεζική, η ολλανδική, η ουγγρική, η πολωνική, η πορτογαλική, η ρουμανική, η σλοβακική, η σλοβενική, η σουηδική, η τσεχική και η φινλανδική. Πρόκειται, βεβαίως, για τις επίσημες γλώσσες των κρατών μελών. Θα ήταν λάθος, ωστόσο, να θεωρηθεί πως οι ομιλούμενες γλώσσες εντός της ένωσης εξαντλούνται στις 24 επίσημες. Αντιθέτως, υπολογίζεται πως περίπου άλλες 60 γλώσσες ομιλούνται από μειονοτικές ομάδες (λ.χ. τα καταλανικά ή η γλώσσα των Βάσκων), ενώ οι μετανάστες και οι πρόσφυγες «έφεραν» μαζί τους ακόμη περισσότερες γλώσσες στην Ε.Ε. Βλ. αναλυτικά: <https://education.ec.europa.eu/el/glossiki-polymorfia>. Γιατί λοιπόν δεν περιλαμβάνονται και αυτές; Το ερώτημα απαντάται ως εξής: Πρώτον, οι επίσημες γλώσσες της ένωσης βρίσκονται σε άμεση συσχέτιση με τις επίσημες γλώσσες των κρατών μελών. Ο καθορισμός δε της επίσημης γλώσσας κάθε κράτους αφορά τον πυρήνα της κρατικής του κυριαρχίας και αποτελεί πολιτική απόφαση την οποία δεν μπορεί να επηρεάσει η Ε.Ε. Δευτερευόντως τώρα, η υπερβολική διεύρυνση του αριθμού των επίσημων γλωσσών της Ε.Ε. θα συνεπάγονταν δυσβάστακτο διοικητικό κόστος.

πρωτότυπο κείμενο και 23 μεταφράσεις, αλλά 24 *εξίσου* αυθεντικά κείμενα.⁴ Το ίδιο ισχύει και για τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ε.Ε.

- Ν Οι πολίτες της Ε.Ε. έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν οποιαδήποτε από τις 24 επίσημες γλώσσες επιθυμούν προκειμένου να απευθύνονται στα θεσμικά όργανα της Ένωσης (άρ. 20§2 περ. δ ΣΛΕΕ), τα οποία δεσμεύονται να απαντούν στην γλώσσα που διατυπώνεται το εκάστοτε αίτημα.

Τα παραπάνω, είναι φανερό, διαμορφώνουν μια εξαιρετικά πολύπλοκη γλωσσική συνθήκη μοναδική για διεθνή οργανισμό. Όπως εύστοχα επισημαίνει η Wagner τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι η Ε.Ε. δεν συνιστά μία απλή περίπτωση διακυβερνητικής συνεργασίας, αλλά έχει ως στόχο την ουσιαστική ενοποίηση επί τη βάση των αρχών ενός κράτους δικαίου· αρχές που επιτάσσουν την ισοτιμία των δρώντων και την ίση πρόσβαση τους στο ενωσιακό κανονιστικό περιβάλλον (E. Wagner et. al., 2002: 2· C. Schäffner, L. S. Tcaciuc, W. Tesseur, 2014: 503). Με άλλα λόγια, οι θεσμικές στοχεύσεις δεν αποτυπώνουν απλώς, αλλά προσπαθούν και να διαμορφώσουν τις μορφές γλωσσικής επικοινωνίας, με την πολυγλωσσία να διαπλέκεται αδιάρρηκτα με την πραγμάτωση της δημοκρατικής αρχής σε ενωσιακό επίπεδο.

Όμως. πως και σε ποιο βαθμό πραγματώνεται με ουσιαστικούς όρους ισοδυναμίας η πολυγλωσσία; Μήπως συνιστά εν τέλει, λιγότερο ή περισσότερο, ένα κανονιστικό desideratum το οποίο μπορεί να θεωρηθεί πως επιτυγχάνεται μόνον με όρους σχετικότητας, και τι συνέπειες έχει κάτι τέτοιο; Έχει δίκιο άραγε ο Diamantis (2009:27), όταν σημειώνει με μια πιο ρεαλιστική ματιά, ότι, παρά τις «αξιέπαινες» προσπάθειες της Ένωσης για την ισοτιμία των γλωσσών και την αποφυγή της κυριαρχίας μιας γλώσσας, τελικά οι γλωσσολόγοι και οι μεταφραστές γνωρίζουν ότι κάτι τέτοιο είναι σχεδόν χιμαιρικό στη φύση του;

⁴ Τούτη είναι ίσως η σημαντικότερη συνέπεια της ισοσθένειας των επίσημων γλωσσών της Ε.Ε., ιδίως αν σκεφτούμε πως σήμερα το ενωσιακό δίκαιο αρκετά συχνά αναπτύσσει άμεση ενέργεια στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, με αποτέλεσμα να επηρεάζει δυναμικά τη ζωή των πολιτών, με τους τελευταίους να μπορούν να επικαλούνται ευθέως δικαιώματα που απορρέουν από αυτό έναντι των εθνικών τους αρχών. Τι σημαίνει βέβαια η γλωσσική ισοδυναμία για τη μετάφραση των κειμένων αυτών, ιδίως όταν παγιώσ στη μεταφρασεολογία η ισοδυναμία συνιστά πεδίο έντονης θεωρητικής διαμάχης; Για τη σχετική συζήτηση βλ. ενδεικτικά Γ. Κεντρωτής, 1996: 65-71 και 150- 156.

2.2 Η μετάφραση στην Ε.Ε. και τα κλειδιά της Βαβέλ

Είναι αυτονόητο ότι η ύπαρξη 24 επίσημων γλωσσών (και άρα στην περίπτωση ενός θεσμικού κειμένου, η ύπαρξη 24 εξίσου αυθεντικών κειμένων), πέραν των ευγενών δικαιοπολιτικών προθέσεων, μπορεί πάντοτε να οδηγήσει σε μια πραγματική Βαβέλ. Πρέπει λοιπόν να ευρίσκεται διαρκώς ένα κοινός τόπος, ένα είδος *υπερ-γλώσσας*, με τη βοήθεια της οποίας θα μπορούν να συνδέονται οι 24 επιμέρους επίσημες γλώσσες. Ο κοινός αυτός τόπος δεν είναι άλλος από τη μετάφραση,⁵ την οποία δικαίως ο Umberto Eco το 1993 χαρακτήρισε ως «τη γλώσσα της Ευρώπης» (*La langue de l'Europe, c'est la traduction*) (U. Eco: 1993).

Πράγματι, όπως εύστοχα έχουν υποστηρίξει η Ασδεράκη και ο Γκούσιος, στην περίπτωση της Ε.Ε. η μετάφραση είναι αυτή που κρατά «τα κλειδιά που ξεκλειδώνουν τον Πύργο της Βαβέλ» (2011: 47). Γι αυτό και η Ένωση έχει επενδύσει μεγάλο οικονομικό και ανθρώπινο κεφάλαιο στη μετάφραση και στη διερμηνεία, αποτελώντας ίσως τον μεγαλύτερο μεταφραστικό οργανισμό στον κόσμο. Κάθε ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο διαθέτει στην ουσία το δικό του τμήμα μετάφρασης, ούτως ώστε να μπορεί να ανταπεξέρχεται στις εξειδικευμένες γλωσσικές προκλήσεις που συνεπάγεται το δικό του ρυθμιστικό αντικείμενο.⁶ Σημαντικά είναι επίσης τα Terminology Coordination Units, καθώς και οι βάσεις δεδομένων, όπως η IATE (Interactive Terminology for Europe),⁷ μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η ενοποιημένη απόδοση της ορολογίας σε πανευρωπαϊκό

⁵ Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης αντιλαμβανόμαστε τη μετάφραση σύμφωνα με τον ορισμό, στον οποίο, μετά από εξαντλητική επισκόπηση της βιβλιογραφίας, καταλήγει ο Γ. Κεντρωτής: «[...] μετάφραση είναι γενικώς η μεταφορά ενός μηνύματος από τη γλώσσα αφετηρίας στη γλώσσα αφίξεως ή, πιο αναλυτικά, η μεταφορά ενός σταθερά συγκεκριμένου και, ως εκ τούτου, μονίμως προσφερόμενου ή κατ' αρέσκειαν επαναλαμβανόμενου κειμένου, που έχει συνταχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας αφετηρίας, από τη γλώσσα αφετηρίας στη γλώσσα αφίξεως, και δη σε ένα κείμενο, που α) συνάσσεται σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας αφίξεως, β) διατηρεί το νόημα του πρωτοτύπου, και γ) ανά πάσα στιγμή μπορεί να ελεγχθεί ως προς την ορθότητά του και να διορθωθεί» (1996: 117). Βλ. επίσης και Α. Βηδενμάιερ (2011).

⁶ Το 2020 μονάχα η Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετέφρασε 2.346.000 σελίδες σύμφωνα με την ετήσια αναφορά της (2020: 5). Αλλά και το Ευρ. Κβ. έχει παρουσιάσει αντίστοιχα στοιχεία. Και επειδή δύο και πλέον εκατομμύρια είναι ίσως ένα νούμερο που ίσως κάτι μας λέει σε χρηματική αξία, αλλά όχι σε σελίδες, αν τοποθετούσαμε τις σελίδες αυτές όρθιες, τη μια δίπλα στην άλλη –σαν να επρόκειτο για ένα πολύ χοντρό βιβλίο– θα χρειαζόμασταν ένα ράφι μήκους δώδεκα περίπου χιλιομέτρων...

⁷ Η IATE είναι η ορολογική βάση δεδομένων της ΕΕ. Χρησιμοποιείται από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ από το καλοκαίρι του 2004 για τη συλλογή, τη διάδοση και τη διαχείριση ορολογίας σε θέματα αρμοδιότητας της ΕΕ. <https://iate.europa.eu/home>

επίπεδο.⁸ Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει σε λειτουργία από το 2017 και μία βάση αυτόματης μηχανικής μετάφρασης κειμένων, η χρήση της οποίας είναι ανοιχτή τόσο για τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά όργανα, όσο και για τις εθνικές δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών, όχι όμως για τους πολίτες της Ένωσης.⁹

Σε τούτο το σημείο, ωστόσο, ίσως να διαισθάνεται κανείς πως ελλοχεύει μια αντίφαση τόσο μεγάλη, που είναι εξαιρετικά παράξενο το πως καταφέρνει κατά κανόνα να περνά απαρατήρητη. Για ποιόν λόγο άραγε μιλούμε περί μετάφρασης; Νωρίτερα στην ανάλυσή μας σημειώσαμε πως το καθεστώς της ισοσθένειας των 24 επίσημων γλωσσών της Ένωσης σημαίνει ακριβώς, πως όλα τα παραγόμενα κείμενα σε οποιαδήποτε γλωσσική απόδοση θεωρούνται εξίσου αυθεντικά και πρωτότυπα. Με άλλα λόγια υποτίθεται, πως μεταξύ τους δεν υφίσταται σχέση πρωτοτύπου-μεταφράσματος. Είναι όμως έτσι τα πράγματα ή έχει δίκιο ο Bellos, όταν υποστηρίζει, ότι η μετάφραση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζεται από ένα παράδοξο: «τίποτα δεν είναι μετάφραση – πέρα από το γεγονός ότι τα πάντα μεταφράζονται» (D. Bellos, 2011: 123);

2.3 Η πραγματικότητα των γλωσσών εργασίας

Ας επιχειρήσουμε στο σημείο αυτό ένα νοητικό πείραμα: Ας φαντασθούμε, πως κάθε σελίδα, που θα γραφόταν στα πλαίσια λειτουργίας των ευρωπαϊκών οργάνων, είτε επρόκειτο για ένα προσχέδιο θεσμικού κειμένου είτε για ένα απλό σημείωμα εσωτερικής λειτουργίας, θα μεταφραζόταν σε όλες τις υπόλοιπες γλώσσες. Τούτο θα οδηγούσε σε 552 συνδυασμούς γλωσσών (24 X 23), που θα έπρεπε να διεκπεραιωθούν όλοι, και μάλιστα ταυτόχρονα, από άτομα με γνώσεις των αντίστοιχων γλωσσικών συνδυασμών. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, θα ήταν φυσικά οικονομικά, και πολύ περισσότερο πρακτικά αδύνατο...

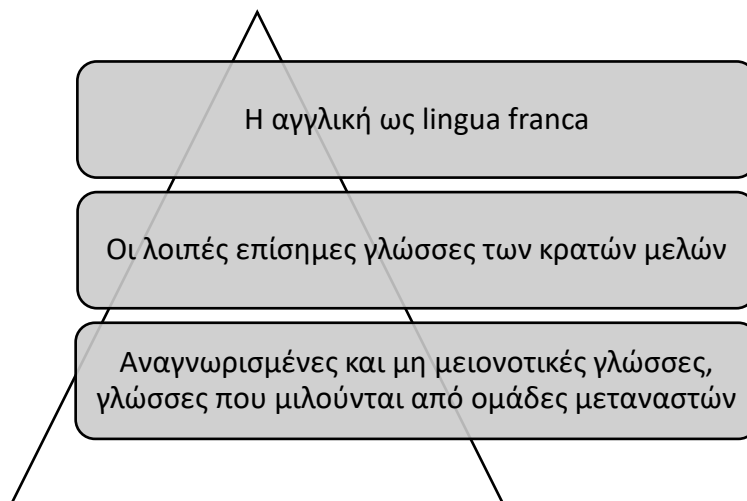
⁸ Σήμερα όλοι οι ενωσιακοί μεταφραστές χρησιμοποιούν επίσης, κατά σχεδόν γενικό κανόνα, το μεταφραστικό λογισμικό SDL Studio. Το Studio προσφέρει ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον για την επεξεργασία ή αναθεώρηση μεταφράσεων, τη διαχείριση μεταφραστικών έργων, την οργάνωση ορολογίας και τη χρήση αυτόματης μετάφρασης. Κάθε μεταφραστικό έργο τροφοδοτείται με μεταφραστικές μνήμες, οι οποίες περιέχουν φράσεις στη γλώσσα-πηγή και στη γλώσσα-στόχο. Αν μια συγκεκριμένη φράση έχει ήδη μεταφραστεί και φορτωθεί στη μεταφραστική μνήμη, το Studio τη βρίσκει και την ενσωματώνει στη νέα μετάφραση, πράγμα που επιτρέπει εξοικονόμηση χρόνου και βελτίωση της συνοχής των μεταφράσεων. Βλ. αναλυτικά Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (TermCoord) (2021).

⁹ Σημειώνεται, ωστόσο emphaticά από την ίδια την Επιτροπή, ότι η προσφερόμενη μηχανική μετάφραση δεν μπορεί επ' ουδενί να αντικαταστήσει τις επίσημες μεταφράσεις των ευρωπαϊκών κειμένων. Παρέχει μόνον τη δυνατότητα να κατανοήσει κανείς το περιεχόμενό τους σε γενικές γραμμές.

2.3.1 Η αγγλική γλώσσα ως *primus antes pares*

Σύμφωνα με το άρ. 6 του Κανονισμού 1 του 1958 τα όργανα της Ένωσης δύνανται να καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του γλωσσικού καθεστώτος εσωτερικής λειτουργίας τους στους οικείους κανονισμούς τους. Τούτο πρακτικά σημαίνει πως κάθε όργανο μπορεί να ορίζει ως «γλώσσες εργασίας» ή «γλώσσες διαδικασίας» πολύ λιγότερες από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ε.Ε. (A. Leal: 2022). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικαλούμενη τον μεγάλο όγκο των εργασιών της έχει ορίσει ως γλώσσες εργασίας της τα αγγλικά, τα γερμανικά και τα γαλλικά, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διεκπεραιώνει τις εσωτερικές της επικοινωνίες μόνον στα αγγλικά (Φ. Ασδεράκη, Χ. Γκούσιος, 2011: 36-37). Εύστοχα παρατηρεί λοιπόν ο Ammon ότι τούτη η ευχέρεια του κάθε θεσμικού οργάνου μπορεί και πράγματι οδηγεί σε ανισότητα μεταξύ των γλωσσών (U. Ammon, 2006: 321). Αρκεί να σκεφτούμε το παράδειγμα των ενωσιακών κανονιστικών κειμένων, τα οποία όπως είπαμε, θεωρούνται *αυθεντικά* σε όλες τις 24 γλωσσικές αποδόσεις τους. Εάν ωστόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει το προσχέδιο μιας πρότασης οδηγίας στα αγγλικά, τότε αυτό σημαίνει πως στην πραγματικότητα θα έχουμε ένα πρωτότυπο κείμενο και 23 μεταφράσεις. Ο ίδιος προβληματισμός ισχύει *mutatis mutandis* και για τις περιπτώσεις εκείνες, όπου οι γλώσσες εργασίας δεν αφορούν μεν στη σύνταξη κειμένων, αλλά λειτουργούν ως *ενδιάμεσες* ή «γλώσσες *pivot*». Ένα έγγραφο, για παράδειγμα, που έχει συνταχθεί στα ελληνικά ή στα λιθουανικά δεν μεταφράζεται απευθείας σε όλες τις υπόλοιπες γλώσσες, αλλά πρώτα σε μια ενδιάμεση γλώσσα π.χ. στα αγγλικά και από αυτή σε όλες τις υπόλοιπες (A. Βηδενμάρ, 2011: 22).

Γι αυτό και στην επιστήμη, πλάι στην κανονιστική άποψη περί ισοσθένειας όλων των ευρωπαϊκών γλωσσών, έχει προταθεί και μια άλλη πιο ρεαλιστική θεώρηση, η οποία, παρότι συμφωνεί ως προς τη θεμελιακή σημασία της πολυγλωσσίας στην Ένωση, εντοπίζει παρ' όλ' αυτά ιεραρχίες και διαφοροποιήσεις μέσα στον ενωσιακό αστερισμό γλωσσών ως απόρροια αφενός της διαφοροποιημένης ισχύος των κρατών μελών και αφετέρου της σχετικώς αυτοτελούς διάκρισης των γλωσσών σε μείζονες ή ισχυρές και ελάσσονες ή «ασθενείς» (G. Extra – D. Gorter, 2008: 3 επ.· J. House, 2008: 63 επ.). Με βάση τη θεωρία αυτή διαμορφώνεται η εξής γλωσσική πυραμίδα:

Εικόνα 1 Η πυραμίδα των γλωσσών της Ε.Ε.

Παρατηρούμε πως στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκονται τα αγγλικά, και δη ως *lingua franca*,¹⁰ γεγονός άλλωστε που οδήγησε και στην επιλογή της μελέτης μας να εστιάσει στη μετάφραση ευρωπαϊκών κειμένων από τα αγγλικά προς τα ελληνικά. Κάτι τέτοιο, σε ένα πρώτο επίπεδο, μπορεί να προκαλεί απορία για μια σειρά από λόγους. Πρώτον, η γλώσσα με τους περισσότερους φυσικούς ομιλητές (πάνω από 90 εκ.) στην Ε.Ε. είναι τα γερμανικά και όχι τα αγγλικά.¹¹ Δεύτερον, τα γαλλικά συνιστούν επίσης γλώσσα με μακρά παράδοση, ενώ το γαλλικό κράτος έχει διαχρονικά αναπτύξει πολυεπίπεδες πολιτικές προώθησής τους (G. Extra – D. Gorter, 2017: 12). Τρίτον, εύλογα θα ανέμενε κανείς πως, μετά το Brexit, τα αγγλικά θα έπαυαν να αποτελούν γλώσσα εργασίας για τα ευρωπαϊκά όργανα. Ωστόσο, τα αγγλικά διατηρούν τα πρωτεία, κυρίως διότι αποτελούν τη δεύτερη γλώσσα των περισσότερων πολιτών της Ένωσης, πράγμα φυσικό, αν σκεφτεί κανείς πως κυριαρχούν στις νέες τεχνολογίες και το εμπόριο. Εξάλλου, συνεχίζουν να αποτελούν μία από τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης στο μέτρο που εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στον Κανονισμό υπ' αριθμ. 1, ο οποίος δεν τροποποιήθηκε και σωστά, μιας και τα αγγλικά συνιστούν επίσημη γλώσσα της Ιρλανδίας και της Μάλτας.¹²

¹⁰ Η Α. Leal, ασκώντας κριτική, υποστηρίζει πως τελικά ο de jure πολυγλωσσικός χαρακτήρας της Ένωσης εκφυλίζεται στο όνομα ενός ωφελμιστικού πραγματισμού σε de facto επικράτηση μόνον μιας γλώσσας, της αγγλικής (2022: 196).

¹¹ Τα γερμανικά ομιλούνται πέραν από τη Γερμανία και την Αυστρία και σε περιοχές της Δανίας, της Ιταλίας, του Βελγίου, της Πολωνίας, της Τσεχίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας λόγω της ύπαρξης γερμανόφωνων μειονοτήτων.

¹² Γι αυτό και ήταν μάλλον βεβιασμένες και υπερβολικές οι εκτιμήσεις του G. Extra (2017:12) περί υποβάθμισης των αγγλικών μετά το Brexit.

Όπως και να έχει, τα παραπάνω οδηγούν, σύμφωνα με έρευνες και στοιχεία της ΓΔΜ στην εξής πραγματικότητα: Το ποσοστό των προσχεδίων εγγράφων κάθε είδους, που συντάσσονται στα αγγλικά και μεταφράζονται έπειτα στις υπόλοιπες επίσημες γλώσσες, αυξήθηκε από 45,4% το 1997, σε 62% το 2007, 72,5% το 2008 και 85,5% το 2020 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009· Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020· V. Sosoni, 2011). Συγκεκριμένα τώρα για το ποσοστό των νομικών κειμένων, που συντάσσονται πρώτα στην αγγλική, υπολογίζεται πως ανέρχεται σε 95% (J. C. Barbier, 2018: 337). Σχεδόν απόλυτη είναι η κυριαρχία των αγγλικών και στις περιπτώσεις όπου έγγραφα χρειάζονται να μεταφραστούν μέσω μιας ενδιάμεσης γλώσσας-πινot (V. Sosoni: 2011). Οι «ίσες» γλώσσες της Ε.Ε. κρύβουν λοιπόν ανάμεσα τους κι έναν «πρίγκηπα», που ηγεμονεύει σιωπηρά (Phillipson: 1999), απειλώντας de facto τη μεταξύ τους ισότητα εν διαφορά.

2.3.2 *Eurojargon*: Το φάσμα της ισοδυναμίας

Αφής στιγμής πρόκειται για μετάφραση, με όλη τη σημασία της έννοιας, τίθεται αναπόφευκτα το ζήτημα της ισοδυναμίας μεταξύ του κειμένου της γλώσσας πηγής και του κειμένου και της γλώσσας-στόχου. Η έννοια της ισοδυναμίας έχει απασχολήσει εκτεταμένα τη μεταφραστική θεωρία, αποτελώντας αφορμή για πολλές, γόνιμες και έντονες αντιπαραθέσεις, οι οποίες ακολουθούν την κίνηση ενός εκκρεμούς που παλινδρομεί μεταξύ της παντελούς απόρριψης και της εργαλειακής αποθέωσής της έννοιας. Δεν είναι στις προθέσεις μας να υπεισέλθουμε στη σχετική συζήτηση, καθώς κάτι τέτοιο θα απειλούσε κυριολεκτικά να εκτροχιάσει την εργασία μας. Θα σταθούμε μονάχα στη σύλληψη περί ισοδυναμίας του μεταφρασεολόγου Peter Newmark, στο βαθμό που θα αξιοποιηθεί περαιτέρω και παρακάτω για τη μετάφραση των μεταφορών.

Προσεγγίζοντας την έννοια της ισοδυναμίας ο Newmark διέκρινε καταρχήν δύο είδη μετάφρασης: Τη *σημασιολογική*, η οποία δίνει έμφαση στην ανάγκη το μετάφρασμα να μεταφέρει με ακρίβεια το νόημα του πρωτοτύπου (ισοδύναμη σημασία), και την *επικοινωνιακή*, η οποία πέραν του νοήματος, επιδιώκει μέσω του μεταφράσματος κατά το μέτρο του δυνατού να προκαλέσει στον αναγνώστη της γλώσσας-στόχου, την επίδραση εκείνη που είχε το πρωτότυπο στον αναγνώστη της γλώσσας-πηγής (ισοδύναμο αποτέλεσμα).¹³ Εάν και αναγνώριζε πως τα δύο αυτά είδη μπορεί κάποτε να

¹³ «Communicative translation attempts to produce on its readers an effect as close as possible to that obtained on the readers of the original. Semantic translation attempts to render, as closely as the semantic

διασταυρώνονται, ειδικά για την περίπτωση των επίσημων ή θεσμικών κειμένων (authoritative texts, «sacred texts»), προέκρινε τη σημασιολογική μετάφραση, προσδίδοντας στην επικοινωνιακή έναν μεγάλο βαθμό υποκειμενικότητας, ο οποίος δεν συνάδει με τη ρυθμιστική σημασία των κειμένων αυτών (P. Newmark, 1984: 44).¹⁴ Μάλιστα, τόνιζε χαρακτηριστικά ότι θα πρέπει καταρχήν να επιδιώκεται η κατά λέξη μετάφραση (literal),¹⁵ και μόνον αν κάτι τέτοιο είναι αδύνατο (π.χ. αν δημιουργούνται εννοιολογικές συγχύσεις ή γλωσσικά παραξενίσματα), να υιοθετούνται άλλες μεταφραστικές τακτικές που αποκλίνουν από αυτή. Τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν οι όροι με έντονο πολιτισμικό περιεχόμενο, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα εν προκειμένω τις μεταφορές. Εκεί η επιλογή της κατά λέξη απόδοσης δεν είναι εύκολο πάντοτε να δικαιωθεί.

Η επίτευξη ισοδυναμίας κατά τη μετάφραση ενωσιακών κειμένων είναι εξόχως σημαντική και ακόμη πιο περίπλοκη. Αρκεί να σκεφτούμε και πάλι το γνωστό μας παράδειγμα: Έστω, ότι το προσχέδιο μιας οδηγίας συντάσσεται στα αγγλικά, τα οποία έτσι κατ' ουσίαν λειτουργούν ως γλώσσα-πηγή. Εν συνεχεία, η επιδιωκόμενη ισοδυναμία δεν αφορά μονάχα την ελληνική ή ιταλική μετάφρασή, αλλά το σύνολο των υπόλοιπων 23 επίσημων γλωσσών της Ε.Ε. Τούτο γίνεται δυσκολότερο, εάν λάβουμε υπόψη ότι αρκετά συχνά τα ευρωπαϊκά κείμενα, κυρίως τα νομικά ή τα κείμενα στρατηγικής, οφείλουν να ακολουθούν και μια συγκεκριμένη φόρμα και να έχουν, πέραν των υπολοίπων, και οπτική ομοιότητα, λ.χ. να έχουν τον ίδιο αριθμό παραγράφων, επικεφαλίδων κ.α., ούτως ώστε να διευκολύνεται η παραπομπή/αναφορά σε αυτά (K. Koskinen: 2000: 53 επ.). Γι αυτό και αρκετές φορές η κατά λέξη μετάφραση, η οποία προσφέρει τουλάχιστον λεξικολογική αντιστοιχία, προβάλλεται ως μονόδρομος ή ως αναγκαίο κακό. Δημιουργούνται, ωστόσο, έτσι κείμενα, που εν τέλει στερούνται γλωσσικής φυσικότητας, παραβιάζουν τις νόρμες των γλωσσών-στόχων, αν όχι και το πολιτιστικό τους περιβάλλον.

and syntactic structures of the second language allow the exact contextual meaning of the original», P. Newmark (1984: 39).

¹⁴ Αντίθετα, η Δ. Σγουρούδη θεωρεί πως σημασιολογικοί και πραγματολογικοί παράγοντες βρίσκονται σε αδιάσπαστη διαλεκτική σχέση μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να μην μπορεί ποτέ να δοθεί ξεκάθαρη προτεραιότητα στους μεν ή στους δε (2003: 57).

¹⁵ Κατά τον Newmark, η κατά λέξη μετάφραση έχει πλήρη λεξικολογική αντιστοιχία με το πρωτότυπο και αποκλίνει μόνον στα σημεία όπου χρειάζεται να προσαρμοστεί στις συντακτικές αποκλειστικά ιδιαιτερότητες της γλώσσα-στόχου. Έχει σημασία να τονίσουμε ότι σημασιολογική και κατά λέξη μετάφραση είναι έννοιες επάλληλες και όχι ταυτόσημες, μιας και δεν συμπίπτουν πάντοτε (P. Newmark, 1984: 63· του ίδιου, 1988: 68 επ. και 75 επ.).

Πρόκειται για το φαινόμενο που πολλοί/ες γλωσσολόγοι και μεταφραστές έχουν αποκαλέσει *Eurospeak* ή *Eurojargon*. Με άλλα λόγια για την αναδυόμενη ιδιόμορφη «γλώσσα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης· εάν και κατ' ακριβολογία δεν συνιστά γλώσσα. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή, μάλλον, ιδιολέκτου, μέσω της οποίας πραγματώνεται, διαμεσολαβημένη από τη μετάφραση, η επικοινωνία των ευρωπαϊκών οργάνων μεταξύ τους, αλλά και με τα κράτη-μέλη και τους πολίτες της Ε.Ε. Η ιδιόλεκτος αυτή χαρακτηρίζεται από τη χρήση όρων, που είτε συναντώνται μονάχα στο επίπεδο της Ένωσης (comitology, co-decision) είτε πάλι εντός της ενωσιακής επικοινωνίας αποκτούν άλλο από το σύνηθες περιεχόμενό τους (cohesion, subsidiarity). Επίσης, καθίσταται πλειστάκις η αφορμή για την εμφάνιση νέων συνθετικών λέξεων (flexicurity) και ιδιαίτερων μεταφορών, ενώ έχει την τάση να παράγει, κυρίως με όχημα τα αγγλικά, μπαράζ νεολογισμών, τους οποίους κατόπιν εισάγει στις υπόλοιπες 23 γλώσσες της Ένωσης (M. Kajzer-Wietrzny, 2012: 468).¹⁶ Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, δεν θα ήταν άτοπο να υποστηρίξουμε ότι ουσιαστικά δεν υπάρχει μία αλλά 24 *Eurojargon* (ελληνική, γερμανική, ιταλική κ.ο.κ), που εκδηλώνονται μέσα από την εκτεταμένη χρήση γλωσσικών δανείων και εκτύπων¹⁷ (και πάλι κυρίως από τα αγγλικά) στον βωμό της εξασφάλισης ισοδυναμίας. Μάλιστα, όσο πιο πολύ αυξάνεται η επιρροή του ευρωπαϊκού δικαίου στις εθνικές έννομες τάξεις, αγγίζοντας πια σχεδόν όλες τις πλευρές της καθημερινής ζωής των πολιτών, τόσο πιο έντονο είναι το φαινόμενο, και ειδικότερα καθίσταται ιδιαίτερα εμφανές στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι όροι που μεταφράζονται έχουν μεταφορικό χαρακτήρα. Τούτο γιατί ο μεταφορικός λόγος κατά κοινή ομολογία είναι περισσότερο προσδεδεμένος στο πολιτισμικό περιβάλλον της γλώσσας-πηγής,¹⁸ με αποτέλεσμα η απόδοσή του στη γλώσσα-στόχο να μπορεί να οδηγήσει είτε σε μια πραγματική λεξικολογική καινοτομία είτε σε ένα κακόηχο ή και ακατανόητο ζεύγμα λέξεων, που ματαιώνει στην πραγματικότητα την επικοινωνιακή του στόχευση. Ο ρόλος λοιπόν του μεταφραστή/της μεταφράστριάς αποβαίνει εν προκειμένω κρίσιμος,¹⁹ μιας

¹⁶ Η παραγωγή νεολογισμών είναι συχνά αποτέλεσμα της προσπάθειας συγκερασμού των διαφορετικών νομικών παραδόσεων των κρατών μελών (έτσι και η Loupaki, 2018: 99).

¹⁷ Ως δάνειο χαρακτηρίζεται η απευθείας μεταφορά λέξεων από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο, λ.χ. euro→ ευρώ. Το έκτυπο αποτελεί ένα ιδιαίτερο είδος δανείου το οποίο συνίσταται στην κατά λέξη μετάφραση μιας λέξης ή φράσης από την γλώσσα-πηγή, λ.χ. skyscraper→ ουρανοξύστης. Αναλυτικότερα σε J. Munday (2004: 101).

¹⁸ Για τον ρόλο του πολιτισμικού παράγοντα στη μετάφραση βλ. γενικά Τ. Δημητρούλια (2017).

¹⁹ Στην πραγματικότητα, σε τελική ανάλυση, είναι οι μεταφραστές και οι μεταφράστριες που διαμορφώνουν τις επιμέρους *Eurojargons*, κρίνοντας πότε είναι και πότε δεν είναι αναγκαία η εισαγωγή δανείων και εκτύπων.

και η μεταφορά, όπως θα δούμε στην αμέσως επόμενη ενότητα, συνιστά ίσως μία από τις μεγαλύτερες μεταφραστικές προκλήσεις.

2.4 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό υπογραμμίστηκε η σημασία της μετάφρασης τόσο για την Ε.Ε. όσο και για τα κράτη μέλη, τα οποία ενσωματώνοντας την ενωσιακή νομοθεσία στις εθνικές έννομες τάξεις τους, υποχρεώνουν τις επιμέρους διοικήσεις να λειτουργήσουν σε πολυγλωσσικές συνθήκες. Έγινε επίσης προσπάθεια να σκιαγραφηθούν και οι συνέπειες αυτής της πραγματικότητας μέσα από την ανάδυση του φαινομένου της *Eurojargon*. Στη συνέχεια θα εξεταστεί ίσως η πιο ανάγλυφη πτυχή αυτού, η μετάφραση του μεταφορικού λόγου. Προηγουμένως, όμως, στο επόμενο κεφάλαιο θα τεθούν πρώτα οι σχετικές θεωρητικές βάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

: ΜΕΤΑΦΟΡΑ. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

3.1 Προς έναν ορισμό του μεταφορικού λόγου

ΌΠΩΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΤΗΚΕ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ, Ο ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΠΟΛΛΑ χρόνια γινόταν αντιληπτός σε αντίστιξη προς τον κυριολεκτικό. Η κυριολεξία εκλαμβάνονταν ως μία ακριβής, περιγραφική αποτύπωση των αντικειμένων της πραγματικότητας. Αντιθέτως, η μεταφορά θεωρούνταν καταστατικά στραμμένη προς τον κόσμο της φαντασίας, έναν κόσμο όπου τα όρια των πραγμάτων συγχέονται. Γι αυτό, και όσον αφορά στα θεσμικά κείμενα, υποστηριζόταν πως τούτα κινούνται πάντοτε αυστηρά εντός της κυριολεξίας. Στη μεταφορά επιβλήθηκαν έτσι περιοριστικοί όροι κίνησης: Επιτρεπόταν μονάχα εντός του λογοτεχνικού ή ρητορικού λόγου. Η σύγχρονη γλωσσολογία ωστόσο έχει ανατρέψει αυτή την αντίληψη.

Αρκεί να σκεφτούμε για λίγο φράσεις όπως: «ένωση κρατών», «ευρωπαϊκή οικογένεια», «ευρωπαϊκό οικοδόμημα», «θεμέλια του συντάγματος», «πολυεπίπεδη διακυβέρνηση», για να καταλάβουμε πως αν προσπαθήσουμε να τις προσεγγίσουμε κυριολεκτικά, τότε δεν θα βγάλουν σχεδόν κανένα νόημα, και τούτο διότι τα κράτη *δεν ενώνονται*, η Ε.Ε. δεν είναι φτιαγμένη από *δομικά υλικά*, ενώ καμία διακυβέρνηση δεν διαθέτει *ορόφους*. Οι παραπάνω φράσεις είναι σαφώς μεταφορικές, πράγμα που αποδεικνύει, έστω εμπειρικά, ότι η μεταφορά συνιστά ένα σημαντικό εργαλείο της εν γένει –και όχι μόνον της λογοτεχνικής– γλωσσικής επικοινωνίας και κάποτε αποδίδει με

ακόμη μεγαλύτερη σαφήνεια το μήνυμα που επιδιώκεται να μεταδοθεί, ιδίως γιατί μέσα από τις παράξενες νοηματικές αντιστοιχίες, που επιχειρεί, καταλήγει να είναι ακόμη πιο περιγραφική και από την κυριολεξία (P. Newmark, 1984: 49).

Σύμφωνα με τους G. Lakoff & M. Johnson, «η ουσία της μεταφοράς είναι να καταλαβαίνουμε και να βιώνουμε κάτι σε σχέση με κάτι άλλο» (2005: 27). Πράγματι, ήδη από τον Αριστοτέλη έως και τη σύγχρονη θεωρία της μεταφοράς είναι σχεδόν κοινός τόπος ότι η μεταφορά χτίζεται γύρω από την ομοιότητα δύο πραγμάτων αποδίδοντας με αυθαίρετη κάποτε τόλμη και μέσω της γλώσσας την ιδιότητα του ενός στο άλλο.²⁰ Έτσι, οι μεταφορές κατορθώνουν να απλοποιούν σύνθετα φαινόμενα (E. Barbé, A. Herranz-Surrallés, M. Naturski, Michal, 2015: 22). Το σημείο, ωστόσο, που υπάρχει διχογνωμία είναι το κατά πόσον οι ομοιότητες, που επικαλούνται οι μεταφορές, μεταξύ των διαφόρων πραγμάτων είναι όντως υπαρκτές, και απλά αποτυπώνονται λεκτικά (αριστοτελική θέση), ή επινοούνται *ex nihilo* για τις ανάγκες της επικοινωνίας (μεταξύ άλλων Max Black), αντανακλώντας όχι το *πως είναι*, αλλά το *πως αντιλαμβανόμαστε ή θέλουμε να είναι* ο κόσμος.²¹ Θεωρούμε πως υπό το πρίσμα μιας διαλεκτικής θεώρησης, οι δύο αυτές θέσεις δεν είναι αλληλοαποκλειόμενες, αλλά αλληλοσυμπληρούμενες. Η μεταφορά και αποτυπώνει και αντεπιδρά γλωσσικά στις οντότητες της πραγματικότητας.²²

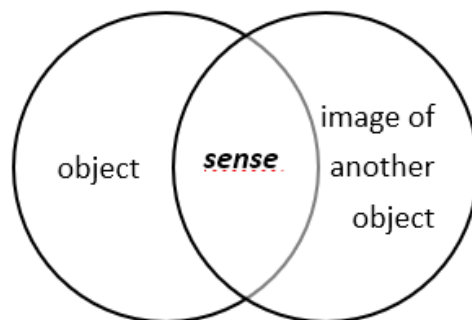
Ανακύπτει όμως πιο συγκεκριμένα τώρα το ερώτημα: Εάν αυτό είναι η μεταφορά, για ποιον ακριβώς λόγο χρειάζεται; Προκειμένου να απαντήσουμε, θα αφήσουμε προς το παρόν στην άκρη τις θέσεις του γνωσιακού θεωρητικού μοντέλου, σύμφωνα με το οποίο η μεταφορά δεν είναι απλώς ένα σχήμα λόγου που χρησιμοποιούμε, αλλά ο αντιληπτικός τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι συλλαμβάνουν την πραγματικότητα. Με το μοντέλο αυτό θα ασχοληθούμε παρακάτω. Τώρα, θα ενσκήψουμε περισσότερο στις θέσεις του Newmark σχετικά με το τι λειτουργίες επιτελεί η μεταφορά μέσα σε ένα κείμενο.

²⁰ Επιστρέφοντας στο παράδειγμα του «ευρωπαϊκού οικοδομήματος»: Εν προκειμένω τα δύο αντικείμενα είναι η Ένωση και ένα κτήριο, και αυτό που αποδίδεται στην Ένωση είναι η διαδικασία δημιουργίας ενός κτηρίου, με σκοπό να τονιστούν πιθανώς τα στάδια «κατασκευής», η ανάγκη ύπαρξης «αρχιτεκτονικής» και «αρμών» κ.ο.κ.

²¹ Για μια χρονολογική καταγραφή των θέσεων που έχουν υποστηριχθεί για τη φύση και την έννοια της μεταφοράς βλ. ενδεικτικά H. M. Abrams (2016: 246).

²² Το ζήτημα του ορισμού της μεταφοράς συνιστά ένα από τα πιο δυσχερή θέματα της φιλοσοφίας της γλώσσας, βλ. σχετικά Δ. Σγουρούδη (2003: 69 επ.). Πάντως, ο P. Newmark θέλοντας να δώσει έναν πρακτικό ορισμό υποστήριξε ότι μεταφορά συνιστά κάθε αναπαραστατική χρήση του λόγου. Έτσι, οι λέξεις που αποδίδουν φυσικές ή σωματικές ιδιότητες σε αντικείμενα, που δεν τους ανήκουν, η προσωποποίηση αφηρημένων εννοιών, όλες οι λέξεις που διακρίνονται από πολυσημία ή αμφισημία, όλα αυτά θα μπορούσαν να συνιστούν μεταφορές ανάλογα με το εκάστοτε συγκεκριμένο (1988: 104).

Ο Newmark, υιοθετώντας μια αναλυτική προσέγγιση, υποστήριξε ότι η μεταφορά επιτελεί δυο λειτουργίες: Μια αναφορική και μια πραγματική. Συγκεκριμένα: Η αναφορική λειτουργία αποσκοπεί στο να περιγράψει μια νοητική διαδικασία, μια κατάσταση, μια έννοια, ένα πρόσωπο, μια ποιότητα ή μια πράξη ακόμη πιο κατανοητά και με μεγαλύτερη ακρίβεια απ' ότι θα μπορούσε να γίνει με την κυριολεξία. Από την άλλη πλευρά, η πραγματική λειτουργία, η οποία αναπτύσσεται ταυτόχρονα, απευθύνεται στις αισθήσεις, επιδιώκοντας να τις διεγείρει, να προκαλέσει το ενδιαφέρον, να ξαφνιάσει, να δημιουργήσει αισθητική απόλαυση. Εξ αυτού του λόγου, η πρώτη λειτουργία είναι γνωσιακή, ενώ η δεύτερη αισθητική. Βέβαια, σε μια επιτυχημένη μεταφορά οι δύο λειτουργίες αλληλοπεριχωρούνται, όπως η μορφή με το περιεχόμενο στον λόγο. Και στις δυο περιπτώσεις πάντως η μεταφορά διατηρεί τη ψευδαισθητική της διάσταση. Λέει κάποιο ψέμα, παριστάνει πως είναι κάτι που δεν είναι, θέτοντας τις προθέσεις του κειμένου στο επίπεδο του υπαινιγμού. Επικαλείται μία ομοιότητα, έναν κοινό σημασιολογικό τόπο μεταξύ δύο η περισσότερων πραγμάτων, αποδίδοντας την εικόνα του ενός στο άλλο, ομοιότητα όμως που, όπως είπαμε, μπορεί να υπάρχει, μπορεί και να μην υπάρχει. Για την γραφική αναπαράσταση της θέσης αυτής, ο Newmark έχει προτείνει το εξής σχήμα που βασίζεται στη τριμερή διάκριση: *αντικείμενο – εικόνα άλλου αντικειμένου – μεταδιδόμενο «κοινό» νόημα* (1988: 104· 1984: 84):

Στη μεταφορική φράση «ο Χ έχει φωτεινό χαμόγελο», αντικείμενο είναι το χαμόγελο, εικόνα είναι το φως, που προέρχεται από ένα άλλο αντικείμενο που εκπέμπει φως, και το νόημα έχει να κάνει με τη ζεστασιά ή τη χαρά που εκπέμπει ο Χ όταν γελά

Εικόνα 2 - Η Μεταφορά

3.2 Το ζήτημα της μεταφρασιμότητας

Η μεταφορά, λοιπόν, επιχειρεί καθ' ἑξίν και κατ' εξακολούθηση συνδέσεις απροσδόκητες, και με αυτήν την έννοια αποτελεί «παρέκκλιση από το κανονικό και προβολή της μη κανονικότητας σε πρώτο γλωσσικό πλάνο» (Γ. Κεντρωτής, 1996: 326)²³. Ακριβώς γι αυτό είναι στενά συνδεδεμένη με το πολιτισμικό περιβάλλον της γλώσσας-πηγής (E. Sato, 2015), και τις στιγμές που αναπαράγει τις νόρμες της, μα ακόμη περισσότερο τις στιγμές που τις παραβιάζει, στο μέτρο που και τότε συνεχίζει να προσδιορίζεται από τον πολιτισμικό μανδύα τον οποίο καταλύει. Απλά ο προσδιορισμός αυτός είναι αρνητικός, αντιστικτικός.

Δεν είναι άρα απορίας άξιον, το γιατί ορισμένοι θεωρητικοί, προερχόμενοι κυρίως από θεωρητικά ρεύματα του δομισμού και του μεταμοντέρνου, προέβαλαν τον ισχυρισμό περί μη μεταφρασιμότητας της μεταφοράς, υποστηρίζοντας πως δεν μπορεί να επιτευχθεί μεταφραστική ισοδυναμία μιας λέξης ή φράσης που είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με το πολιτισμικό φορτίο του γλωσσικού συστήματος αναφοράς της (Ch. Schäffner, 2004: 1256). Κατ' αυτούς, και μεταφορικά μιλώντας, η μεταφορά δεν είναι μόνον *αγωγός* διαπολιτισμικής επικοινωνίας, αλλά και *μπάρα συνοριακή* που εμποδίζει τις διελεύσεις. Κάθε μετάφραση μιας μεταφοράς είναι έτσι αναπόφευκτα μια εντελώς άλλη μεταφορά.

Είναι αυτονόητο πως τα πλαίσια των αναλύσεών μας δεν μπορούμε να εμπλακούμε σε έναν τόσο ακανθώδη διάλογο που αγγίζει τον πυρήνα της φιλοσοφίας της γλώσσας. Από την άλλη μεριά, επίσης, υπάρχει πάντα και το κράτος της ανάγκης: Όταν μια μεταφορά περιλαμβάνεται σε ένα θεσμικό κείμενο, τότε με κάποιον τρόπο θα πρέπει να αποδοθεί. Γι αυτό και θα συνταχθούμε με τη σχετικώς συνθετική άποψη του Newmark, ο οποίος, θεωρώντας ότι η «μετάφραση των μεταφορών αποτελεί την επιτομή όλης της μεταφραστικής δραστηριότητας» (1988: 113), υποστήριξε πως, παρότι ένας σημαντικός βαθμός διαγλωσσικής αναντιστοιχίας-απώλειας είναι αναπόφευκτος, κανείς θα πρέπει καταρχήν να ταχθεί υπέρ της μεταφρασιμότητας της μεταφοράς (1984: 48-9). Άλλωστε, λίγο πολύ, πάντοτε υπάρχει ένας κοινός πολιτισμικός τόπος, όπου οι διάφορες γλώσσες συναντιούνται, ενώ στο μέτρο που οι μεταφορές δεν αφορούν μονάχα τη

²³ Παρομοίως, η Δ. Σγουρούδη κάνει λόγο περί ενός είδους ασυμβατότητας της μεταφοράς, διακρίνοντας σε ασυμβατότητα που δημιουργείται ανάμεσα στους συγκεκριμένους όρους μιας πρότασης, σε ασυμβατότητα ανάμεσα στο πλαίσιο εκφοράς και στην πρόταση της μεταφοράς, και ασυμβατότητα ανάμεσα στο πραγματικό και στο φανταστικό, (2003: 81).

γλώσσα, αλλά συμπυκνώνουν και τις έννοιες μέσα από τις οποίες αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο, πάντοτε υπάρχουν και τα σημεία εκείνα στα οποία οι νοηματικές κατασκευές διαφόρων κοινωνιών διασταυρώνονται, ιδίως όταν μιλούμε για τις κοινωνίες των κρατών-μελών της Ένωσης, που έχουν υποστεί διαχρονικά ωσμώσεις σε πολλαπλά επίπεδα (Ch. Schäffner, 2004: 1258).

Τούτη η θέση ασφαλώς δεν απαρνείται τη μεταφραστική δυσκολία, που συνεπάγονται οι μεταφορές· και σε κάθε περίπτωση, αν τη δεχθούμε, δημιουργείται το έδαφος ώστε να ανακύψουν με τη σειρά τους νέα ζητήματα. Είναι όλες οι μεταφορές το ίδιο δύσκολο να μεταφραστούν ή μπορεί κανείς να διακρίνει είδη μεταφορών που συνεπάγονται διαβαθμίσεις ως προς τις προκλήσεις που θέτουν στον μεταφραστή/μεταφράστρια; Πέραν αυτού, θα μπορούσαν να προταθούν a priori κάποιες συγκεκριμένες διαδικασίες μετάφρασης των μεταφορών, ανάλογα με το είδος τους, ή πρέπει κάθε φορά να υιοθετούνται ad hoc μεταφραστικές λύσεις; Προκείμενου να απαντήσουμε συγκεκριμένα στα ερωτήματα αυτά, θα καταφύγουμε στο σύστημα Newmark, καθότι αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση, η οποία προσφέρει άμεσες και πρακτικές κατευθύνσεις εργασίας.

3.3 Το μοντέλο του P. Newmark

3.3.1 Τυπολογία των μεταφορών

Προσεγγίζοντας το φαινόμενο της μεταφοράς από την οπτική του μεταφρασεολόγου, ο Newmark προσπάθησε σε ένα πρώτο επίπεδο να διακρίνει τις τροπικότητες, σύμφωνα με τις οποίες εμφανίζονται οι μεταφορές στα κείμενα. Αφού παρατήρησε ότι οι μεταφορές μπορεί να είναι μονολεκτικές (one-word) ή εκτεταμένες (extended), ανάλογα με το αν η μεταφορική μονάδα είναι λέξη ή ολόκληρη φράση (1988: 104), διέκρινε έξι επί μέρους είδη μεταφορών, τα οποία αν και εμφανίζουν σχετική αυτοτέλεια, υπάρχουν φορές που συμπίπτουν, με αποτέλεσμα η τελική κατάταξή τους να εναπόκειται στο υποκειμενικό γλωσσικό αισθητήριο του εκάστοτε μεταφραστή/μεταφράστριας. Τα είδη αυτά αναλυτικότερα είναι τα εξής:

- Ν Α. Η νεκρή μεταφορά (dead metaphor): Νεκρές είναι οι μεταφορές που ενσωματώνουν εικόνες, τις οποίες δύσκολα μπορεί κανείς να τις σχηματίσει νοερά με συγκεκριμένο τρόπο. Οι εικόνες αυτές αφορούν συχνά τον χώρο (επάνω, κάτω,

σύμπαν, άνοδος, πτώση, κορυφή, επίπεδο), τον χρόνο, γεωμετρικά μεγέθη (τετράγωνο, κύκλος) ή και μέρη του σώματος (βραχίονας). Οι νεκρές μεταφορές έχουν ενταχθεί τόσο πολύ στην κοινή γλώσσα, που σχεδόν έχουν απωλέσει τη μεταφορική τους λειτουργία στη συνείδηση των ομιλητών.²⁴ Γι αυτό και συνήθως δεν παρουσιάζουν μεταφραστικές δυσκολίες ενώ κατά κανόνα αποδίδονται με κατά λέξη μετάφραση, αν και αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό (bottom of the mountain → οι πρόποδες του βουνού) (1988: 106).

- Ν Β. Η κοινότοπη μεταφορά (cliché metaphor): Οι κοινότοπες μεταφορές ενσωματώνουν εικόνες που προέρχονται από περασμένες χρονικές στοιβάδες με αποτέλεσμα μέσω της χρήσης να έχουν εξαντλήσει την αναπαραστατική τους ικανότητα (π.χ. jewel in the crown → το διαμάντι του στέμματος). Σε επίσημα κείμενα ή κείμενα όπου η τήρηση του ύφους έχει σημασία, οι μεταφορές αυτές διατηρούνται μέσω της κατά λέξης μετάφρασης, και αν αυτό δεν είναι εφικτό μέσω της καταφυγής σε συνώνυμα. Αλλιώς, μπορούν να αντικατασταθούν με κάποιο νοηματικό αντίστοιχο (αυτή η λύση προτιμάται, καθώς διατηρείται πάντως η αισθητική τους επίδραση) ή και να παραλειφθούν εντελώς στην περίπτωση κειμένων, όπου ο μεταφραστής ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τη μετάδοση του πληροφοριακού τους περιεχομένου.
- Ν Γ. Η αποθησαυρισμένη μεταφορά (stock metaphor): Οι αποθησαυρισμένες μεταφορές αποτελούν ήδη διατυπωμένες μεταφορές, οι οποίες ωστόσο δε έχουν καταστεί ακόμη νεκρές, αλλά ούτε έχουν απωλέσει τη λειτουργικότητά τους από την υπερχρήση, ώστε να γίνουν κοινότοπες. Ο καλύτερος τρόπος για να μεταφραστούν οι αποθησαυρισμένες μεταφορές είναι να αναπαραχθεί η εικόνα, που ενσωματώνουν στη γλώσσα στόχο. Η επιτυχία βέβαια μιας τέτοιας μεταφραστικής προσπάθειας εξαρτάται έντονα από το κατά πόσον τα πολιτισμικά περιβάλλοντα της γλώσσας-πηγής και της γλώσσας-στόχου εμφανίζουν σημεία σύμπτωσης (rise in prices → άνοδος τιμών / widen the gulf → μεγαλώνει το χάσμα). Αν τούτο δεν συμβαίνει, μπροστά στον κίνδυνο να υπάρξει νοηματική σύγχυση από την αυτούσια απόδοση της εικόνας της γλώσσας-πηγής, προτείνεται η αντικατάσταση της από άλλη, ισοδύναμη και επίσης εδραιωμένη εικόνα της γλώσσας-στόχου (έτσι η αγγλική φράση it rains cats and dogs δεν μεταφράζεται

²⁴ Εύστοχα σημειώνει η Δ. Σγουρούδη ότι «οι νεκρές μεταφορές είναι μεταφορές που έχουν συμβατικοποιηθεί, που έχουν ενταχθεί στο σταθερό μέρος της γλώσσας και έχουν καθιερωθεί ως πάγιες εκφράσεις», (2003: 102).

βρέχει γάτες και σκύλους, αλλά βρέχει καρκελοπόδαρα). Εάν τέλος και αυτό ακόμη δεν καθίσταται εφικτό, γιατί π.χ. δεν υπάρχει αντίστοιχη εικόνα στη γλώσσα-στόχο, τότε η μεταφορά μπορεί να αντικατασταθεί από παρομοίωση, πράγμα που ωστόσο εξασθενεί την αισθητική της λειτουργία.

- Ν Δ. Η πρόσφατη μεταφορά (*recent metaphor*): Αποτελεί μεταφορικό νεολογισμό, που έχει διαδοθεί γρήγορα στη γλώσσα πηγή. Στην ουσία πρόκειται είτε για νέες μεταφορές, αιτία γέννησης των οποίων στέκεται η ανάδυση νέων αντικειμένων ή διαδικασιών, είτε για γλωσσικά ενεργήματα, που αναδεύουν δημιουργικά παλιά μεταφορικά σχήματα. Ως παραδείγματα πρόσφατων μεταφορών αναφέρονται τα εξής: έμποροι του λευκού θανάτου, κυβερνοέγκλημα.
- Ν Ε. Η γνήσια μεταφορά (*original metaphor*): Είναι η μεταφορά που διατυπώνεται κάπου για πρώτη φορά. Έχει δηλαδή στοιχεία πρωτοτυπίας και σίγουρα δεν έχει λεξικογραφηθεί. Κατά κανόνα η αυθεντική μεταφορά είναι και πρόσφατη. Όταν συναντώνται σε θεσμικά, επίσημα κείμενα γνήσιες μεταφορές, τότε πρέπει να μεταφράζονται κατά λέξη, καθώς ακριβώς εξαιτίας της ιδιοτυπίας τους φέρουν και ένα νέο ιδιαίτερο μήνυμα, που πρέπει να μεταδοθεί αυτούσιο. Μέσω δε της κατά λέξη απόδοσής τους απολήγουν να εμπλουτίζουν τη γλώσσα-στόχο με νεολογισμούς, άλλοτε επιτυχημένους και άλλοτε όχι.²⁵

Στην αμέσως επόμενη σελίδα θα επιχειρήσουμε να αποδώσουμε την παραπάνω τυπολογία και σε πινακοποιημένη μορφή, ούτως ώστε να καταστήσουμε ευκολότερη και συστηματικότερη την εποπτεία της και να διευκολυνθούν έτσι οι αντιστοιχίσεις-συγκρίσεις.²⁶

²⁵ Σύμφωνα με τον P. Newmark, όσο πιο εξεζητημένη είναι μια γνήσια μεταφορά τόσο πιο εύκολη είναι και η μετάφραση της, καθώς η ιδιοτυπία της δείχνει ακριβώς πως δεν είναι στενά συνδεδεμένη με το πολιτισμικό φορτίο της γλώσσας από όπου προέρχεται. Αντίθετα, όσο πιο κοινότοπη η μεταφορά στη γλώσσα πηγή, τόσο πιο δύσκολο να μεταφερθεί στη γλώσσα στόχο (1984: 49). Βέβαια εδώ ο Κεντρωτής τονίζει εύστοχα ότι πάντως η μεταφραστική δυσκολία δεν εξαλείφεται εντελώς, καθώς το βάρος πέφτει πια και στην πραγματική λειτουργία (και όχι τη σημασιολογική) της μεταφοράς και πρέπει στον αναγνώστη της γλώσσας-στόχου να προκληθεί το ίδιο παραξένισμα που προκαλείται στον αναγνώστη της γλώσσας-πηγής (1996: 355).

²⁶ Πάντως, για μια άκρως ευσύνοπτη και κατανοητή παράθεση της τυπολογίας του Newmark βλ. και M. Simanjuntak (2017: 188-200).

Πίνακας 1 - Τυπολογία Μεταφορών

Τύπος Μεταφοράς	Περιγραφή	Παράδειγμα	Μεταφραστικές Κατευθύνσεις
Νεκρή	Η εικόνα που σχηματίζει δεν έχει συγκεκριμένο περίγραμμα. Αφορά τον χώρο, τον χρόνο, γεωμετρικά μεγέθη ή και μέρη του σώματος. Οι νεκρές μεταφορές σχεδόν ταυτίζονται με τη συμβατική γλώσσα.	<ul style="list-style-type: none"> • Άνοδος των τιμών • Κυκλική πορεία της κρίσης • Εκτελεστικός βραχίονας • Εσωτερική λειτουργία 	Κατά λέξη μετάφραση ή έστω με τη χρήση συνωνύμων
Κοινότοπη	Προερχόμενη από προηγούμενο χρονικό πλαίσιο έχει απωλέσει την αισθητική της λειτουργία μέσω της υπερχρήσης.	<ul style="list-style-type: none"> • το διαμάντι του στέμματος 	Σε θεσμικά ή αυθεντικά κείμενα αποδίδονται κατά λέξη, ή έστω με κάποιο αντίστοιχο. Σε πληροφοριακά κείμενα μπορούν ακόμη και να παραλειφθούν.
Αποθησαυρισμένη	Εδραιωμένη μεταφορά που δεν έχει ακόμη καταστεί ούτε νεκρή ούτε κοινότοπη.	<ul style="list-style-type: none"> • Η αρχιτεκτονική του ευρωπαϊκού οικοδομήματος • Θεσμική σύγκλιση • ενσωμάτωση 	Επιδιώκεται να αναπαραχθεί η ίδια εικόνα στη ΓΣ ή έστω κάποια αντίστοιχη εδραιωμένη στη ΓΣ. Έσχατη λύση η παρομοίωση.
Πρόσφατη	Μεταφορικοί νεολογισμοί.	<ul style="list-style-type: none"> • κυβερνοχώρος 	» »
Γνήσια	Η μεταφορά που διατυπώνεται για πρώτη φορά, έχει δηλαδή στοιχεία πρωτοτυπίας και σίγουρα δεν έχει λεξικογραφηθεί. Κατά κανόνα η αυθεντική μεταφορά είναι και πρόσφατη.	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρώπη δύο ταχυτήτων 	Μεταφράζεται κατά λέξη. Λόγω της έντονης ιδιοτυπίας της φέρει σημαντικό νοηματικό φορτίο.

3.3.2 Οι μεταφραστικές διαδικασίες

Ήδη, κατά τη συζήτηση των διαφόρων τύπων μεταφοράς παρατέθηκαν ταυτόχρονα και κάποιες σκέψεις του Newmark σχετικά με τους ενδεδειγμένους τρόπους μετάφρασής τους. Ακόμη πιο συστηματική, όμως, περιγραφή των μεταφραστικών διαδικασιών βρίσκει κανείς στο έργο του *Approaches to Translation* (1984: 92 επ.). Εκεί ο συγγραφέας παραθέτει αναλυτικότερα τις εξής επτά διαδικασίες μετάφρασης μιας μεταφοράς:

- ℵ Αναπαραγωγή στη γλώσσα-στόχο της ίδιας (ή έστω όμοιας) εικόνας που ενσωματώνει η μεταφορά στη γλώσσα πηγή, εφόσον επιτρέπεται από τα πολιτιστικά περιβάλλοντα των δύο γλωσσών. Π.χ: generation gap → χάσμα γενεών.
- ℵ Αντικατάσταση στη γλώσσα στόχο της εικόνας, που ενσωματώνει η μεταφορά στη γλώσσα πηγή, με άλλη αντίστοιχη και εξίσου εδραιωμένη εικόνα της γλώσσας στόχου. Π.χ.: fall out of the frying pan into the fire → πέφτω από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη.
- ℵ Μετάφραση της μεταφοράς με παρομοίωση, πράγμα που ωστόσο οδηγεί σε εξασθένιση της αισθητικής λειτουργίας της μεταφοράς.
- ℵ Μετάφραση της μεταφοράς με παρομοίωση και κυριολεκτική επεξήγηση.
- ℵ Μετατροπή της μεταφοράς σε κυριολεξία.
- ℵ Αφαίρεση της μεταφοράς. Αρκεί να μην πρόκειται για νομικό κείμενο ή για κείμενο με εκφραστική λειτουργία, καθότι κάτι τέτοιο θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη παρέμβαση στο περιεχόμενό του.
- ℵ Μετάφραση τη μεταφοράς με παράλληλη ερμηνεία/επεξήγηση μέσω υποσημείωσης. Τούτη η διαδικασία επίσης δεν μπορεί να υιοθετηθεί σε θεσμικά κείμενα, όπου υπάρχει ανάγκη να διατηρηθεί κατά τη μετάφραση και η οπτική τους ομοιομορφία.

Αναφέραμε ήδη κατά το πρώτο κεφάλαιο στη συζήτηση περί ισοδυναμίας ότι ο Newmark ευνοούσε πρωτίστως την κατά λέξη μετάφραση. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορούμε εύκολα να αντιληφθούμε πως η ως άνω απαρίθμηση εκ μέρους του δεν είναι τυχαία. Οι διαδικασίες παρατίθενται κατά αξιολογική σειρά. Μόνον, όταν η μεταφορά της ίδιας εικόνας μέσω της κατά λέξη μετάφρασης οδηγεί σε μεταφράσματα, που στερούνται νοήματος στη γλώσσα-πηγή, δικαιούται ο μεταφραστής ή η μεταφράστρια να δοκιμάσει κατά προτεραιότητα τις υπόλοιπες μεταφραστικές διαδικασίες, σταθμίζοντας τη φύση

του κειμένου, το πολιτιστικό φορτίο της μεταφοράς και τις δυνατότητες κατανόησής του από τον αναγνώστη της γλώσσας-πηγής (Newmark, 1988: 92). Τούτη η κατεύθυνση πρέπει να εκλαμβάνεται ακόμη πιο αυστηρά στις περιπτώσεις θεσμικών κειμένων.

Η θέση αυτή βρίσκεται σε απόλυτη σχεδόν συμφωνία και με τις γενικότερες μεταφραστικές κατευθύνσεις, που παρέχει στους ελληνόφωνους μεταφραστές της Ένωσης, ο *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων της ευρωπαϊκής ένωσης στα ελληνικά* (έκδοση 2021) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο Οδηγός φυσικά δεν έχει δεσμευτική ισχύ· αποτελεί όμως soft law, που ρυθμίζει τις μεταφραστικές ενωσιακές εργασίες. Στην οικεία ενότητα περί μετάφρασης τονίζεται ότι βασικό μέλημα της μεταφραστικής εργασίας είναι «η ακριβής απόδοση του νοήματος σε σωστά ελληνικά». Ως ακρίβεια δε νοείται η πιστή και πλήρης απόδοση του πρωτοτύπου. Κατά τη μετάφραση των ευρωπαϊκών κειμένων, που σύμφωνα με την ΓΔΜ διακρίνονται σε νομικά κείμενα, έγγραφα πολιτικής και άλλα διοικητικά έγγραφα,²⁷ πληροφοριακά κείμενα²⁸ και εισερχόμενα έγγραφα σχετικά με την ενωσιακή νομοθεσία,²⁹ απαιτείται, επιπλέον, απόλυτη σαφήνεια των διατυπώσεων του μεταφράσματος και μέριμνα εναρμόνισης της ορολογίας (αρχή της ορολογικής συνοχής και συνέπειας). Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, ορθά τονίζεται στον *Οδηγό* ότι αυτές οι κατευθύνσεις δεν θα πρέπει να οδηγούν σε μια συνθήκη απόλυτης και τυφλής εξάρτησης από το πρωτότυπο. Ο μεταφραστής πρέπει βεβαίως να προσπαθήσει να αποδώσει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια το νόημα του, δεν πρέπει όμως να προσκολλάται τυφλά σ' αυτό και να αναπαράγει σχήματα και εκφράσεις που προσιδιάζουν μεν στην ξένη γλώσσα, αλλά είναι εντελώς ξένα σώματα στα ελληνικά. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη μετάφραση των μεταφορών και των άλλων νεολογισμών, που συχνά περιέχονται στα ευρωπαϊκά κείμενα ως απόρροια της Eurojargon.³⁰ Επίσης, ως κατεύθυνση εν μέρει

²⁷ Λ.χ. πράσινη βίβλος, εκθέσεις, στρατηγικές κ.α.

²⁸ Λ.χ. δελτία τύπου, έγγραφα διαβουλεύσεων, συνεντεύξεις, κείμενα ιστοσελίδων των ευρωπαϊκών οργάνων κ.α.

²⁹ Λ.χ. κείμενα των κρατών μελών που απευθύνονται στην Επιτροπή. Παρότι δεν προορίζονται για δημοσίευση, τυχόν κακή μετάφραση των κειμένων αυτών μπορεί να έχει σημαντικό κόστος στις εσωτερικές διαδικασίες της Επιτροπής.

³⁰ Ειδικά για τη μετάφραση των νεολογισμών, που κατά κανόνα αποτελούν μεταφορικές εκφράσεις, ο Οδηγός σημειώνει πως ο μεταφραστής/ μεταφράστρια πρέπει να ακολουθήσει τα εξής βήματα: Πρώτα να συμβουλευτεί τις διάφορες διαθέσιμες βάσεις και πόρους ορολογίας, γιατί ενδέχεται ο όρος να υπάρχει ήδη σε κάποιον απ' αυτές. Αν δεν βρει τίποτε εκεί, να κάνει στοχευμένη έρευνα στο διαδίκτυο, για να δει αν ο όρος έχει ήδη αποδοθεί με έγκυρο τρόπο στα ελληνικά. Αν δεν βρει τίποτε ούτε στο διαδίκτυο ή αν οι υπάρχουσες αποδόσεις δεν τον/την ικανοποιούν, μπορεί να προσφύγει σε ειδικούς του συγκεκριμένου τομέα. Αν δεν τελεσφορήσει ούτε η αυτή η λύση, μπορεί να υποβάλλει ερώτημα στο Ελληνικό Δίκτυο Ορολογίας (ΕΔΟ). Αν δεν λύσει το πρόβλημά του ούτε μέσω αυτού του οργάνου, τότε επιλέγει την

με την ιεραρχία των μεταφραστικών διαδικασιών που έχει θέσει ο Newmark. Γι αυτό και κατά τη μελέτη του μεταφορικού λόγου που συναντάται σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (CoR) πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε ως αναλυτικά εργαλεία τόσο την τυπολογία που εκτέθηκε, όσο και τις μεταφραστικές διαδικασίες. Προτού όμως φτάσουμε εκεί, χρειάζεται να εκθέσουμε ακόμη ένα θεωρητικό εργαλείο, το οποίο πρόκειται να αξιοποιήσουμε, προκειμένου η έρευνά μας να έχει αναλυτική πληρότητα και ταξινομητική σαφήνεια. Ο λόγος στους Lakoff & Johnson.

3.4. Το εννοιολογικό μοντέλο των Lakoff & Johnson

Έχουμε πει ήδη πολλές φορές ότι η μεταφορά δεν είναι και δεν μπορεί να θεωρείται ως ένα απλό καλολογικό ή ρητορικό στοιχείο. Ο ισχυρισμός αυτός εμπνέεται από το έργο των Lakoff & Johnson, οι οποίοι, ούτε λίγο ούτε πολύ, έδειξαν ότι η μεταφορά καθορίζει τον τρόπο, που οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους. Η καινοτομία της προσέγγισής τους έγκειται στη θεμελιακή τους απόφαση να μην αντιμετωπίσουν τη μεταφορά απλά ως ένα γλωσσικό φαινόμενο (όπως κάνουν οι κλασικές περιγραφικές προσεγγίσεις), αλλά ως ένα φαινόμενο, που αφορά την ίδια την ανθρώπινη σκέψη, μετατοπίζοντας έτσι το κέντρο βάρους από τη λεξικολογική διάσταση των μεταφορών στις έννοιες τις οποίες αναπαριστούν (1998: 112).

Πιο συγκεκριμένα, οι Lakoff & Johnson απέδειξαν με πειστικότητα ότι το αντιληπτικό μας σύστημα δομείται πάνω σε εννοιολογικές μεταφορές, οι διάφορες γλωσσικές αποτυπώσεις των οποίων αποτελούν απλώς παραλλαγές τους. Για παράδειγμα, μια τέτοια βασική εννοιολογική μεταφορά αποτελεί η έκφραση «ο χρόνος είναι χρήμα». Με βάση αυτή τη βασική μεταφορά αναπτύσσεται ένα ολόκληρο πλέγμα φράσεων όπως «χάνεις τον χρόνο σου», «κερδίζω χρόνο», «ξοδεύω χρόνο» κλ.π. Οι

καλύτερη, κατά τη γνώμη του απόδοση, και, στη συνέχεια, υποβάλλει τον όρο χωρίς καθυστέρηση στο αρμόδιο όργανο του Τμήματος, την Ομάδα Τυποποίησης Ορολογίας (ΟΤΟ). Πάντως, όπως και να έχει, δικαιούται με φειδώ να χρησιμοποιεί νεολογισμούς για την απόδοση νέων εννοιών, μολονότι άλλες λύσεις (π.χ., η περιφραστική απόδοση) φαίνονται ενίοτε πιο «ανώδυνες» και παρά το γεγονός ότι τα ελληνικά είναι ίσως λιγότερο δεκτικά σε νεωτερισμούς απ' ό,τι τα αγγλικά. Για να πετύχει ο νεολογισμός πρέπει να ικανοποιεί ορισμένα κριτήρια: α) να προταθεί έγκαιρα, δηλαδή πριν διαδοθεί σε μεγάλη έκταση και επικρατήσει ο ξένος όρος ή κάποια αδόκιμη απόδοσή του στα ελληνικά· β) να μην είναι περιφραστικός ή σχοινοτενής· γ) να συνάδει με τους κανόνες της ελληνικής γλώσσας· και δ) να δίνει τη δυνατότητα αναγωγής στην ξένη λέξη, με αντίστροφη πορεία μετάφρασης από τα ελληνικά προς την ξένη γλώσσα. Θα μπορούσε να προστεθεί ίσως και μια άλλη ιδιότητα: να μπορεί να σχηματίσει παράγωγα (π.χ. επίθετα), πράγμα που πρόκειται να διευκολύνει πολύ τη χρήση του σε διάφορα γλωσσικά συμφοραζόμενα.

φράσεις αυτές δεν αποτελούν απλά γλωσσικά τεχνάσματα, αλλά αποτυπώνουν το πως μια ορισμένη κοινωνία σε μια ορισμένη χρονική στιγμή αντιλαμβάνεται πολιτισμικά ή μάλλον πολύ περισσότερο βιώνει την έννοια του χρόνου.³¹ Γιατί, το πως αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο δεν εξαρτάται μόνον από το πως αυτός είναι, αλλά και από τον τρόπο που συγκροτούμε τις έννοιες μας γι αυτόν, και ο τρόπος αυτός για τους Lakoff & Johnson είναι μεταφορικός. Υπό το πρίσμα αυτό, η μεταφορά, πέρα από το να αποτυπώνει ή να παραβιάζει την πραγματικότητα, εν μέρει τη συγκροτεί κιόλας.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι G. Lakoff – M. Johnson διακρίνουν τους εξής τύπους εννοιολογικών μεταφορών (1998: 39-63):

- ℵ Τις δομικές εννοιολογικές μεταφορές, όπου μια έννοια δομείται μεταφορικά σε σχέση με μια άλλη. Π.χ. Η διαφωνία «είναι» πόλεμος→ γι αυτό και οι διαφωνούντες «οχυρώνονται» πίσω από τα επιχειρήματά τους ή ανταλλάσσουν «λεκτικά πυρά».
- ℵ Τις προσανατολιστικές εννοιολογικές μεταφορές, οι οποίες οργανώνουν ένα σύστημα εννοιών σε σχέση με ένα άλλο σύστημα. Π.χ. Η ισχύς «είναι» επάνω→ γι αυτό και ο «ανώτερος» «προΐσταται».
- ℵ Τις οντολογικές εννοιολογικές μεταφορές, μέσω των οποίων επιχειρείται η προσωποποίηση ή και η πραγματοποίηση εννοιών. Π.χ. Ο πληθωρισμός «υποβαθμίζει» το επίπεδο της ζωής των πολιτών ή ο Χ δουλεύει με ταχύτητες «μηχανής».

Θεωρούμε πως η τυπολογία αυτή δεν βρίσκεται σε δομική αντίθεση με εκείνη του Newmark, παρότι οι δύο θεωρήσεις ανήκουν σε διαφορετικά επιστημολογικά ρεύματα (στην αναλυτική φιλοσοφία και τον κοινωνικό κονστρουκτιβισμό αντίστοιχα). Ίσα ίσα, εάν κανείς επιχειρούσε να συνδυάσει τις δύο προσεγγίσεις διαλεκτικά, θα μπορούσε να εξάγει ακόμη πιο γόνιμα συμπεράσματα για τις μεταφορές, που συναντώνται στο εκάστοτε υπό έρευνα αντικείμενο. Και τούτο γιατί θα κατάφερνε πιθανώς να κρίνει όχι μονάχα το εάν μια μεταφορά είναι νεκρή ή γνήσια, αλλά και το πολιτιστικό-ιδεολογικό φορτίο που περιέχει, πράγμα που θα ωφελούσε εν τέλει και τη διαδικασία της μετάφρασης, μιας και όπως προσπαθήσαμε να δείξουμε, η επιτυχής μετάφραση μιας

³¹ Πολύ σωστά παρατηρεί άρα η Δ. Σγουρούδη ότι με βάση την ανάλυση των Lakoff & Johnson «η θεώρηση των μεταφορών [...] στο επίπεδο των εννοιών, κι όχι απλώς της γλώσσας, επιχειρείται με στόχο την ανάδειξη ενός ριζικότερου χαρακτήρα, αυτού της ίδιας της κατανόησης της εμπειρίας μας», (2003: 151). Γενικότερα για το γνωσιακό παράδειγμα της μεταφοράς βλ. W. Hong – C. Rossi (2021: 83-115).

μεταφοράς εξαρτάται άμεσα από τον ορθό εντοπισμό των κοινών κοινωνικο-πολιτισμικών οριζουσών της γλώσσας-πηγής και της γλώσσας-στόχου.³²

3.5 Ανακεφαλαίωση

Στην ενότητα αυτή εκτέθηκε το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας σχετικά με την τυπολογία, την εννοιολογική ταξινόμηση των μεταφορών και τις μεταφραστικές τακτικές που συστήνονται για την απόδοσή τους. Το επόμενο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στη μεθοδολογία της έρευνας, η διαύγαση της οποίας οφείλει να προηγηθεί της ανάλυσης των αποτελεσμάτων που εξήχθησαν.

³² Πράγματι, σε μια πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη τους για τη μετάφραση από τα αγγλικά στα λιθουανικά των εννοιολογικών μεταφορών, που περιέχονται σε ευρωπαϊκά ρυθμιστικά κείμενα, οι R. Gražytė & N. Maskaliūnienė (2009) επιβεβαιώνουν, μετά από ποιοτική έρευνα, την υπόθεση ότι οι αγγλικές μεταφορές διατηρούν τη «μεταφορικότητά» τους και στα λιθουανικά, όταν υφίσταται κοινό πολιτισμικό πεδίο. Αντίθετα, όταν κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, είτε επιστρατεύεται κάποια άλλη αντίστοιχη εικόνα, είτε η μεταφορά μεταφράζεται ως κυριολεξία. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι S. Tcaciuș – V. Mackevič (2017), μελετώντας τη μετάφραση οικονομικών μεταφορών τη Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας από τα αγγλικά στα ρουμάνικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

: CORPUS ΚΕΙΜΕΝΩΝ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ μετάφρασης των μεταφορών, που συναντώνται στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών από τα αγγλικά στα ελληνικά. Έως τώρα έχουμε προσπαθήσει να θεμελιώσουμε τις επιλογές μας πρώτον να εστιάσουμε στις μεταφράσεις, που έχουν ως γλώσσα-πηγή τα αγγλικά, και δεύτερον να ασχοληθούμε συγκεκριμένα με την απόδοση των μεταφορών, ως φαινομένων που θέτουν σημαντικές μεταφραστικές προκλήσεις. Στο παρόν κεφάλαιο, θα προχωρήσουμε ένα βήμα παρακάτω εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους ενσκήπτουμε ειδικά στην ΕτΠ, και εν συνεχεία εκθέτοντας τη μεθοδολογία της έρευνας που διεξήγαμε.

4.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών

4.1.1 ΕτΠ και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση

Στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης πολύ γρήγορα κατέστη σαφές ότι ο στόχος της ουσιαστικής ενοποίησης δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί μονάχα μέσα από την αλληλεπίδραση των ευρωπαϊκών οργάνων και των κεντρικών εθνικών διοικήσεων των κρατών-μελών. Και τούτο διότι σε ένα κόσμο διαρκώς αυξανόμενης κοινωνικο-οικονομικής πολυπλοκότητας η αξιοποίηση των τοπικών και περιφερειακών δικτύων

διακυβέρνησης αποβαίνει εξίσου κρίσιμη για την πραγμάτωση των ενωσιακών πολιτικών (Γ. Οικονόμου, 2020). Αρκεί να σκεφτούμε πως σήμερα περίπου το 70% και πλέον της ευρωπαϊκής νομοθεσίας υλοποιείται από τις περιφερειακές αρχές των κρατών.³³

Ενόψει των παραπάνω, η Ε.Ε. έσπευσε να υιοθετήσει ένα μοντέλο πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, επιδιώκοντας να προωθήσει και να εμβαθύνει τη συντονισμένη συνεργασία τριών διαφορετικών επιπέδων εξουσίας: Της Ένωσης, των κρατών μελών και των τοπικών-περιφερειακών διοικήσεων, επί τη βάση των αρχών της εταιρικής σχέσης (ήτοι της ισότιμης και αμοιβαίας συνεργασίας), της επικουρικότητας και της εγγύτητας (οι αποφάσεις δέον να λαμβάνονται από εκείνα τα όργανα που είναι κατά το δυνατόν πιο κοντά στον πολίτη και με τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια) (ΕτΠ, 2009: 1 επ.). Τούτο θεωρήθηκε, άλλωστε, πως εξασφαλίζει διευρυμένη αντιπροσωπευτικότητα, και άρα συμβάλλει στην επαύξηση της δημοκρατικής νομιμοποίησης της Ένωσης μέσω της αποκέντρωσης των πόλων διαμόρφωσης και υλοποίησης των αποφάσεων.

Στην καρδιά του εγχειρήματος τοποθετείται και η ίδρυση με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 της Επιτροπής των Περιφερειών με σκοπό να εκπροσωπηθούν στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα οι περιφέρειες και οι τοπικές αυτοδιοικήσεις των κρατών³⁴ και με στρατηγική κατεύθυνση την εξασφάλιση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής της Ένωσης και της σύμμετρης βιώσιμης ανάπτυξης με όρους πολυμορφίας, δημοκρατικής διαφάνειας και συμμετοχής.

Σε αυτό το σημείο, ας μας επιτραπεί, ωστόσο ένα πρώιμο μεταφραστικό σχόλιο. Αναφέρθηκε στα προλεγόμενα, πως η αγγλική ονομασία του οργάνου είναι *Committee of the Regions*. Η αγγλική λέξη *region* εν προκειμένω δεν επιλέχθηκε τυχαία. Έχοντας κυρίαρχα τοπική-χωρική διάταξη δύναται να εκφράσει κάθε μορφής τοπικό θεσμό διακυβέρνησης, πράγμα εν τέλει καθόλα λειτουργικό, στο βαθμό που στο σύνολο των κρατών-μελών της Ένωσης συναντώνται πολλοί τρόποι τοπικής αυτοδιοίκησης και αποκεντρωμένης διοίκησης³⁵ (Λ. Παπαδοπούλου, 2006: 180-1). Κατά την ελληνική

³³ Η εκτίμηση αυτή καταγράφεται στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕτΠ, όπου εξάλλου παρέχονται και αναλυτικές πληροφορίες γενικά για τη φύση, τον ρόλο και το έργο της.

³⁴ Η ΕτΠ συγκροτείται από αντιπροσώπους των ΟΤΑ ή και άλλων περιφερειακών μορφών διοίκησης που συναντώνται τα κράτη-μέλη. Τα μέλη της ΕτΠ, παρότι διορίζονται από το Συμβούλιο μετά από πρόταση των κρατών-μελών, επιδιώκεται να ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία έναντι αυτών, προωθώντας έτσι το γενικό συμφέρον της Ένωσης.

³⁵ Ενδεικτικά αναφέρουμε: Περιφέρειες και Δήμοι (Γαλλία, Ελλάδα, Βέλγιο, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχική δημοκρατία κ.α.), Αποκεντρωμένες Περιφέρειες, Ομόσπονδα Κράτη (Γερμανία, Αυστρία), Αυτόνομες Περιφέρειες (Ισπανία, Πορτογαλία, Φινλανδία), Περιφερειακά Συμβούλια (Φινλανδία), διοικητικά διαμερίσματα (Κύπρος, Λετονία), Περιφέρειες με ειδικό καθεστώς (Ιταλία), Κομητείες (Σουηδία), κ.α.

μετάφραση, από την άλλη πλευρά, προτιμήθηκε η απόδοση *Επιτροπή των Περιφερειών*, εννοώντας την έννοια της περιφέρειας προφανώς χωρικά και σε αντίστιξη με το κέντρο. Δεδομένου, όμως, ότι αφενός *Περιφέρειες* ονομάζονται οι Ο.Τ.Α. Β΄ βαθμού, και αφετέρου ότι ο όρος περιλαμβάνεται στην περιγραφή των αποκεντρωμένων διοικήσεων, δημιουργείται σύγχυση, και κίνδυνος να θεωρηθεί πως λ.χ. οι Ο.Τ.Α Α΄ βαθμού δεν μετέχουν στην ΕτΠ. Με άλλα λόγια ο όρος *περιφερειών* μπορεί εσφαλμένα να ερμηνευθεί με το θεσμικό του περιεχόμενο. Γι αυτό και θεωρούμε πως ορθότερη και ακριβέστερη απόδοση θα ήταν ο όρος *Επιτροπή των Περιφερειακών Διοικήσεων*, ώστε να καθίσταται σαφές μέσω της επεξήγησης ότι περιλαμβάνεται κάθε θεσμός περιφερειακής διοίκησης.

Επιστρέφοντας μετά από αυτή τη σύντομη παρένθεση ξανά στην περιγραφή της φύσης και του ρόλου της ΕτΠ, μπορούμε να πούμε ότι κύριο πολιτικό και θεσμικό της μέλημα συνιστά η ανάδειξη του εδαφικού αντικτύπου των ευρωπαϊκών πολιτικών και η ενεργοποίηση της συμμετοχής των πολιτών μέσα από τις τοπικές τους κοινότητες. Σε αυτήν την κατεύθυνση ο ρόλος της ΕτΠ ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο το 2009 με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.³⁶ Μετά το 2009, μπορεί μεν η ΕτΠ να εξακολουθεί να έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, δύναται, ωστόσο, να μετέχει πιο δυναμικά στις ενωσιακές νομοθετικές διαδικασίες, που διαμορφώνουν την ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Συγκεκριμένα, μεταξύ των αρμοδιοτήτων της ΕτΠ περιλαμβάνεται πια και η διατύπωση γνώμης/σύστασης στις εξής περιπτώσεις άσκησης νομοθετικών αρμοδιοτήτων εκ μέρους των ευρωπαϊκών οργάνων (Π. Κανελλόπουλος, 2010: 233-234):

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή υποχρεούνται κατά την άσκηση των νομοθετικών τους αρμοδιοτήτων, όταν αυτό προβλέπεται ειδικά από τις Συνθήκες και ιδιαίτερα για θέματα που αφορούν την παιδεία και την νεότητα (άρ. 165§4 ΣΛΕΕ), τον πολιτισμό (άρ. 167§4 ΣΛΕΕ), την υγεία και την κοινωνική συνοχή (168§5 ΣΛΕΕ), και τα διευρωπαϊκά δίκτυα (άρ. 172 ΣΛΕΕ), να ζητούν από την ΕτΠ να υποβάλλει σχετική γνώμη.³⁷
- Πέραν των παραπάνω περιπτώσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή Επιτροπή δύνανται να ζητούν τη γνώμη της ΕτΠ και για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα, εφόσον κρίνουν πως είναι αναγκαίο.

³⁶ Η νομική θεμελίωση της ΕτΠ εδράζεται στο άρ. 13§4 της ΣΕΕ και στα τα άρ. 300 και 305 έως 307 της ΣΛΕΕ.

³⁷ Σε περίπτωση δε που παραλείψουν να υποβάλλουν αίτημα προς την ΕτΠ, τότε η τελευταία μπορεί να στραφεί προς το Δικαστήριο της Ε.Ε.. Η δυνατότητα αυτή σαφώς ενισχύει, όχι μόνον τον θεσμικό, αλλά, σε τελική ανάλυση, και τον πολιτικό ρόλο της ΕτΠ, επιτρέποντάς της να διατυπώνει αποτελεσματικότερα τη φωνή των τοπικών αρχών στην ευρωπαϊκή σκηνή.

- Τέλος, η ΕτΠ μπορεί και μόνη της με δική της πρωτοβουλία να εκφέρει γνώμη για οποιοδήποτε θέμα, έστω και αν δεν υποβληθεί σχετικό αίτημα από τα ευρωπαϊκά όργανα, και ανεξάρτητα από το εάν προβλέπεται στις Συνθήκες, εφόσον θεωρεί πως διακυβεύονται συγκεκριμένα περιφερειακά συμφέροντα.

Επιβεβαιώνεται λοιπόν πως βασική αποστολή της ΕτΠ είναι η ενσωμάτωση των περιφερειακών και των τοπικών αρχών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρώπη. Η αποστολή αυτή δεν είναι καθόλου αμελητέα, ενώ πέρα από το να επηρεάζει σε μοριακό επίπεδο τη ζωή των πολιτών της Ένωσης, προϋποθέτει κιόλας τη σύμπραξή τους. Γι αυτό και οι τρόποι που επικοινωνείται και διαχέεται γλωσσικά η δράση της ΕτΠ είναι κρίσιμοι. Εξού και το ενδιαφέρον μας για τη μετάφραση των κειμένων της και ειδικότερα για τη μετάφραση των μεταφορών που εμπεριέχονται σε αυτά. Έχουμε ήδη υποστηρίξει ότι οι μεταφορές επιδρούν άμεσα στο πως οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την κοινωνική πραγματικότητα και άρα διαμορφώνουν ταυτόχρονα την διαμορφώνον. Είναι φορείς συγκεκριμένου ιδεολογικού και πολιτικού φορτίου, το οποίο προσπαθούν να θέσουν σε κίνηση. Με άλλα λόγια διακρίνονται από ένα είδος πολιτικής επιτελεστικότητας (performativity) (E. Barbé, A. Herranz-Surrallés, M. Natorski, Michal, 2015: 22). Γι αυτό και έχουν σημασία ιδίως στην περίπτωση της ΕτΠ, που ως όργανο υποτίθεται πως επιδιώκει να κινητοποιήσει τις τοπικές κοινωνίες, ώστε να καταστεί πιο ουσιαστική η δημοκρατία στην Ένωση.

4.1.2 ΕτΠ: Κείμενα και γλωσσική πολιτική

Υπό το φως των παραπάνω, σε μια πρώτη ανάγνωση θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι τα σημαντικότερα κείμενα, τα οποία παράγονται στα πλαίσια της ΕτΠ δεν είναι άλλα από τις σχετικές γνωμοδοτήσεις, που συντάσσει με αφορμή κάποιο νέο κάθε φορά σχέδιο κανονισμού ή οδηγίας. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές προετοιμάζονται, ανάλογα με το αντικείμενο τους, από την εκάστοτε αρμόδια υποεπιτροπή της ΕτΠ³⁸ και εγκρίνονται από

³⁸ Για τη διεκπεραίωση των εργασιών της η ΕτΠ έχει συγκροτήσει τις εξής έξι θεματικά διακρινόμενες υποεπιτροπές:

- i. Επιτροπή πολιτικής εδαφικής συνοχής.
- ii. Επιτροπή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.
- iii. Επιτροπή αειφόρου ανάπτυξης.
- iv. Επιτροπή πολιτισμού και παιδείας.
- v. Επιτροπή συνταγματικών υποθέσεων και ευρωπαϊκής διακυβέρνησης.

την Ολομέλεια, η οποία συνεδριάζει πέντε φορές τον χρόνο. Συντάσσονται στη γλώσσα που θα επιλέξει ο εισηγητής τους, αλλά είναι προσβάσιμες σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε., στις οποίες και μεταφράζονται με τη βοήθεια, κατά κανόνα, της αγγλικής ως ενδιάμεσης γλώσσας.³⁹

Σίγουρα, οι εν λόγω γνωμοδοτήσεις έχουν βαρύνουσα σημασία, μιας και κατ' ουσίαν ενσαρκώνουν την πιο αποφασιστική αρμοδιότητα της ΕτΠ. Ωστόσο, πέραν αυτών, υπάρχουν και τα κείμενα πολιτικής της ΕτΠ, στα οποία η επιτροπή διακηρύσσει την αποστολή της, το όραμά της και τις στρατηγικές της. Τα κείμενα αυτά παρότι στερούνται ρυθμιστικού περιεχομένου και νομικής δεσμευτικότητας, εμφανίζουν παρά ταύτα μεγάλη πολιτική επιδραστικότητα, στο μέτρο που επικοινωνούν δημόσια τις «προθέσεις» της ΕτΠ σχετικά με τη λειτουργία και το έργο της. Δεν θα ήταν υπερβολικό λοιπόν να υποστηριχθεί, πως, ειδικά όσον αφορά στο πάγιο αίτημα της νομιμοποίησης, ο ρόλος τους κάποτε αποβαίνει αποφασιστικότερος.

Αυτός, δε, είναι και ο λόγος για τον οποίο τα κείμενα αυτά θα αποτελέσουν και το κατεξοχήν υλικό της έρευνάς μας. Μάλιστα, έχει ενδιαφέρον να τονιστεί, ότι καταρχάς συντάσσονται κυρίως στα αγγλικά, τα οποία αποτελούν και τη γλώσσα εργασίας της ΕτΠ, και στη συνέχεια μόνο μεταφράζονται, μεταξύ των άλλων και στα ελληνικά, πράγμα που τα συνιστά απολύτως συμβατά με το ερευνητικό πλαίσιο που έχουμε θέσει. Πριν, ωστόσο, προχωρήσουμε στην ανάλυση, χρειάζεται να εκτεθεί η ερευνητική μεθοδολογία που ακολουθήσαμε και να παρουσιαστεί συγκεκριμένα το corpus κειμένων από όπου προήλθαν τα στοιχεία που εξετάστηκαν.

4.2 Μεθοδολογία

Για την πραγμάτωση της μελέτης ακολουθήσαμε (πέραν της βιβλιογραφικής) μια μορφή ποιοτικής έρευνας (Γ. Λάζος, 1998), που συναντάται συχνά στις μεταφραστικές σπουδές και ως επί το πλείστον από το 1993 και εξής, οπότε συστηματοποιήθηκε και εφαρμόστηκε στη μεταφρασεολογία για πρώτη φορά από την Baker, η οποία επιχείρησε να μεταφέρει στη μετάφραση μεθόδους που τύγγαναν ήδη εφαρμογής στη γλωσσολογία

vi. Επιτροπή εξωτερικών σχέσεων.

³⁹ Σχετικά με τη γλωσσική πολιτική της ΕτΠ βλ. <https://cor.europa.eu/el/Pages/language-policy.aspx> (προσπέλαση: 10.5.2022).

και στη λεξικογραφία (M. Baker, 1993).⁴⁰ Αναφερόμαστε στην ανάλυση παράλληλων σωμάτων κειμένων (corpus linguistics methodology) σε δύο γλώσσες, τα οποία στο βαθμό που έχουν συγκροτηθεί με όρους αντιπροσωπευτικότητας εξασφαλίζουν τη δυνατότητα διατύπωσης έγκυρων συγκριτικών παρατηρήσεων.

Μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει αρκετές μελέτες που επιχείρησαν να διερευνήσουν τη χρήση μεταφορών σε κείμενα της Ε.Ε., ιδίως όσον αφορά στην οικονομική ορολογία και κυρίως σε ένα εννοιολογικό επίπεδο (βλ. εντελώς ενδεικτικά N. Silaški & A. Kilyeni, 2011), διεξάγοντας παράλληλα και μία ανάλυση λόγου (discourse analysis) με βάση τη σχέση γλώσσας και ιδεολογίας (M. Kimmel, 2009: 52). Λιγότερες από αυτές εστιάζουν αποκλειστικά στις μεταφραστικές τακτικές που ακολουθούνται για την απόδοση των μεταφορών. Δεν στάθηκε, ωστόσο, δυνατό να εντοπίσουμε κάποια τέτοια μελέτη ειδικά για τα κείμενα πολιτικής της ΕτΠ. Στο σημείο αυτό λοιπόν χρειάστηκε να διεξαχθεί πρωτότυπη δουλειά ενόψει του ερευνητικού κενού.

Στην κατεύθυνση αυτήν, το πρώτο αναγκαίο βήμα ήταν να συγκροτηθούν δύο corpora αντίστοιχων κειμένων της ΕτΠ, το ένα στα αγγλικά και το άλλο στα ελληνικά. Επιπλέον, έπρεπε να υπάρξει περαιτέρω μέριμνα για την εξασφάλιση μιας ελάχιστης τουλάχιστον αντιπροσωπευτικότητας. Προσπαθήσαμε η αντιπροσωπευτικότητα αυτή να εξασφαλιστεί μέσα από το γεγονός ότι τα επιλεχθέντα κείμενα διατρέχουν μια αρκετά μεγάλη περίοδο δράσης της ΕτΠ. Και πάλι όμως τούτο με έναν βαθμό σχετικότητας. Αφού συγκροτήθηκαν τα δύο παράλληλα corpora έπρεπε καταρχάς να διερευνηθεί, αν όντως περιέχονται μεταφορές σε αυτά. Αντικείμενο ενδιαφέροντος δεν ήταν και δεν μπορούσαν να είναι φυσικά όλες οι μεταφορικές εκφράσεις. Έτσι, οι κατά Newmark νεκρές μεταφορές δεν μας απασχόλησαν, στο βαθμό που, όπως έχουμε πει, αποτελούν μεταφορικές εκφράσεις οι οποίες έχουν εν πολλοίς κανονικοποιηθεί και ως εκ τούτου έχουν σχεδόν απωλέσει τη μεταφορική τους λειτουργία. Αντίθετα, εστίασαμε περισσότερο στις αποθησαυρισμένες, τις πρόσφατες και τις γνήσιες μεταφορές.

Προτού να εξετάσουμε κριτικά και συγκεκριμένα τις μεταφραστικές διαδικασίες, σύμφωνα με τις οποίες αποδόθηκαν οι μεταφορές από τα αγγλικά προς τα ελληνικά, επιλέξαμε πρώτα να κατηγοριοποιήσουμε τις εντοπισθείσες μεταφορές με βάση το εννοιολογικό μοντέλο των Lakoff & Johnson. Τούτο γιατί αυτή η επιλογή προσέφερε τη δυνατότητα να συνδυαστεί η ποιοτική έρευνα με την κριτική ανάλυση λόγου, και πέραν

⁴⁰ Στην πραγματικότητα η Baker απλά θεωρητικοποίησε κάτι που η μεταφραστική πράξη έκανε ήδη εδώ και πολλά χρόνια (αν όχι αιώνες).

από τις μεταφραστικές διαδικασίες να έρθουν στην επιφάνεια και πολιτικές αντιλήψεις που διατρέχουν τη θεσμική λειτουργία της ΕτΠ (M. Kimmel, 2009: 50· πρβλ. και Loulaki, 2018). Βέβαια, στο επίκεντρο ήταν πάντοτε η διερεύνηση των εφαρμοσμένων μεταφραστικών διαδικασιών (κατά το σύστημα Newmark) μέσα από την αντιπαραβολή του αγγλικού κειμένου και του ελληνικού μεταφράσματος με τη συνδρομή των online εκδόσεων των λεξικών Cambridge και Oxford για τη γλώσσα-πηγή, και Μανόλη Τριανταφυλλίδη για τη γλώσσα-στόχο, για την οποία χρησιμοποιήθηκε επίσης και η τελευταία έντυπη έκδοση του λεξικού του Γ. Μπαμπινιώτη (2019). Όπου η μετάφραση κρίθηκε αιτιολογημένα μη λειτουργική, αποτολήσαμε να προτείνουμε άλλες μεταφραστικές λύσεις, παρότι γνωρίζουμε πως η ανάγκη της ορολογικής συνέχειας-συνέπειας των ευρωπαϊκών κειμένων κάποιες φορές μετατρέπει τη διατήρηση ενός παγιωμένου σφάλματος σε ορθότητα.

Βασική υπόθεση εργασίας με βάση τη βιβλιογραφία ήταν πως, όπου υπήρχε κοινό πολιτιστικό πεδίο, η μεταφορά θα διατηρούνταν αυτούσια στη γλώσσα-στόχο. Όπου, όμως κάτι τέτοιο δεν θα συνέβαινε, η μεταφορά είτε θα αποδιόταν με μια άλλη ισοδύναμη και εξίσου εδραιωμένη μεταφορά είτε θα τρεπόταν σε κυριολεξία. Η υπόθεση αυτή σε γενικές γραμμές επιβεβαιώθηκε.

4.3 Corpus κειμένων

Τα κείμενα που επιλέχθηκαν να συγκροτήσουν το corpus στο οποίο βασίστηκε η έρευνα είναι κείμενα πολιτικής. Και τούτο γιατί πρώτον η οραματική τους διάσταση δημιουργεί τον χώρο για περισσότερη μεταφορικότητα στην έκφραση, ενώ δεύτερον η μη κανονιστική δεσμευτικότητά τους προσφέρει μια μεγαλύτερη ελευθερία στον μεταφραστή/μεταφράστρια.⁴¹ Προκειμένου, δε, να εξασφαλιστεί η επιδιωκόμενη αντιπροσωπευτικότητα, επιλέξαμε τα κείμενα, που εξετάσαμε, να διατρέχουν όλη την περίοδο δράσης της ΕτΠ από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας (2009), που ενίσχυσε τον ρόλο της επιτροπής, έως και σήμερα (2022). Διαμορφώθηκε έτσι ένα ικανό χρονικό διάστημα έρευνας περίπου δεκατριών ετών.

⁴¹ Ας μη θεωρηθεί, ωστόσο, ότι τα νομικά κείμενα κάνουν χρήση μονάχα κυριολεκτικών διατυπώσεων. Αρκεί να σκεφτεί κανείς το χαρακτηριστικό παράδειγμα του «βρασμού ψυχικής ορμής» του άρ. 299 του Ποινικού Κώδικα, για να διαπιστώσει πως οι μεταφορές είναι παρούσες ακόμη και σε νομοθετήματα που απαιτούν από τη φύση τους τη μέγιστη λεκτική σαφήνεια και ακρίβεια.

Το corpus, που σχηματίστηκε με αυτές τις παραμέτρους, αριθμεί τελικά 30 σελίδες και αποτελείται από τη Δήλωση Αποστολής της ΕτΠ το 2009 και δύο ψηφίσματα της Ολομέλειας, που αφορούν τις προτεραιότητες της ΕτΠ για τις περιόδους 2015-2020 και 2020-2025. Για τις ανάγκες της εργασίας τα έγγραφα αυτά αποδίδονται συντομογραφικά ως εξής: ΔΑ, Ψ2015, Ψ2020, ούτως ώστε να διευκολύνονται οι παραπομπές. Στη συνέχεια, θα περιγράψουμε ακροθιγώς το περιεχόμενο τους, ακριβώς γιατί συνιστά το νοηματικό πλαίσιο αναφοράς των μεταφορών που περιέχουν. Όλα τα έγγραφα είναι διαθέσιμα στο παράρτημα και στις δύο γλώσσες.

4.3.1 Δήλωση Αποστολής της ΕτΠ 2009

Η Δήλωση Αποστολής της ΕτΠ του 2009, χρόνου έναρξης της ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, συνιστά ένα διακηρυκτικό κείμενο στο οποίο η ΕτΠ περιγράφει με τρόπο οραματικό την πολιτική και θεσμική της στοχοθεσία. Αφού, δε, αυτοπροσδιοριστεί στο προοίμιο της Δήλωσης ως η πολιτική συνέλευση των εκπροσώπων των επιμέρους τοπικών διοικήσεων, η ΕτΠ θέτει ως στρατηγικό της στόχο την πιο ενεργητική ενσωμάτωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την προώθηση της μεγαλύτερης συμμετοχής των πολιτών. Κατόπιν, καταγράφει κωδικοποιημένα τις θεσμικές της αρμοδιότητες και καταλήγει με την προτρεπτική-επιτελεστική φράση: «Ας οικοδομήσουμε όλοι μαζί την Ευρώπη!».

4.3.2 Ψήφισμα (I): Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2015-2020

Με το Ψήφισμα 2015/C 260/01 η 112^η Ολομέλεια της ΕτΠ καθόρισε τις βασικές προτεραιότητες για την πενταετή της θητεία κατά τα έτη 2015-2020. Παρόμοια ψηφίσματα εγκρίνονται σε κάθε έναρξη θητείας της επιτροπής. Στο εν λόγω ψήφισμα προβλέπονταν πέντε προτεραιότητες δράσης, κάθε μία εκ των οποίων περιλάμβανε αναλυτικά επιμέρους μέτρα. Συγκεκριμένα, η ΕτΠ έθετε ως πεδία, που θα έπρεπε να αναπτυχθούν άμεσα ενεργές ευρωπαϊκές πολιτικές, τα εξής:

- δ Α. Δημιουργία θέσεων εργασίας και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στους δήμους και τις περιφέρειες για μια καλύτερη ζωή των πολιτών. Τόνωση

στοχευμένων επενδύσεων, ενθάρρυνση ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και ενίσχυση της έξυπνης εξειδίκευσης.

- Ν Β. Καλύτερος έλεγχος και αξιολόγηση του εδαφικού αντικτύπου της νομοθεσίας της Ε.Ε. και εξυπηρέτηση του συμφέροντος των πολιτών ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας και εργασίας τους. Ενδυνάμωση των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως προς τη διαχείριση των φυσικών τους πόρων, την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων κ.α.
- Ν Γ. Απλούστερη, πιο συνδεδεμένη Ευρώπη. Επανασύνδεση με πολίτες και επιχειρήσεις σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο. Εμβάθυνση της συμμετοχικότητας με παράλληλο περιορισμό της γραφειοκρατίας και εξασφάλιση διαφάνειας.
- Ν Δ. Προώθηση της συνεργασίας των τοπικών αρχών της Ε.Ε. με αντίστοιχες αρχές τρίτων κρατών σε διεθνές επίπεδο με σκοπό την εδραίωση των ευρωπαϊκών αξιών πέρα από τα γεωγραφικά όρια της Ένωσης.
- Ν Ε. Ενίσχυση μακρόπνοων εταιρικών σχέσεων μεταξύ της Ε.Ε. και των λαών της. Επανασύνδεση με τους πολίτες και μέτρα αποτελεσματικότερης επικοινωνιακής διάχυσης του έργου της Ε.Ε.

Είναι ίσως φανερό ότι το κύριο βάρος των προτεραιοτήτων πέφτει στην οικονομία, στην κοινωνική συνοχή, αλλά και στην ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας της Ε.Ε. με στόχο την ευρύτερη νομιμοποίησή της. Τούτο δεν είναι παράξενο, εάν σκεφτούμε πως οι προτεραιότητες αυτές καθορίζονται στο αποκορύφωμα της οικονομικής κρίσης που είχε επιφέρει έντονους πολιτικούς κλυδωνισμούς σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη εκείνη την περίοδο.

4.3.3 Ψήφισμα (II): Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2020-2025

Τέλος, θα εξετάσουμε και το Ψήφισμα 2020/C 324/02 της 113^{ης} Ολομέλειας της ΕτΠ, με το οποίο καθορίζονται οι προτεραιότητες της επιτροπής για την περίοδο 2020-2025, και το οποίο συνιστά το πιο πρόσφατο στρατηγικό κείμενο της. Αξίζει να επισημανθεί ότι το Ψήφισμα αυτό εγκρίθηκε μεσούσης της πανδημίας του Covid-19, γεγονός που επηρέασε βαθιά τον προσανατολισμό του. Τούτου δοθέντος, η ΕτΠ θέτει για τα επόμενα χρόνια τις παρακάτω προτεραιότητες:

- Ν Α. Ανθεκτικότερη, βιώσιμη και συνεκτικότερη Ευρώπη με την προώθηση ενός πιο ενισχυμένου ενωσιακού προϋπολογισμού που θα ενισχύσει στρατηγικά τις τοπικές κοινότητες, οι οποίες συχνά είχαν ρόλο πρώτης γραμμής στην αντιμετώπιση της πανδημίας.
- Ν Β. Κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανθεκτικότητα της Ε.Ε. ενόψει των ριζικών μετασχηματισμών που συνεπάγονται οι ψηφιακές, κλιματικές και δημογραφικές προκλήσεις.
- Ν Γ. Η Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες: Η δημοκρατία και το μέλλον της ΕΕ. Επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η δημοκρατία σήμερα στην Ε.Ε. και του τρόπου με τον οποίο πρέπει να εκσυγχρονιστεί μελλοντικά, έτσι ώστε η Ένωση να ανταποκριθεί πιο αποτελεσματικά στις ανάγκες των ανθρώπων επί τη βάση της αρχής της εγγύτητας.

Εν προκειμένω λοιπόν δίδεται ιδιαίτερη σημασία στην διασφάλιση της ικανότητας της Ένωσης και των τοπικών κοινωνιών να διαχειρίζονται παντός είδους κρίσης, θίγοντας ταυτόχρονα το ζήτημα της δημοκρατίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ

aⁿalysis

5.1 Προλεγόμενα και ποσοτικά στοιχεία

ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΘΑ ΕΞΕΤΑΣΤΟΥΝ ΠΙΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΟΙ μεταφορές που εντοπίστηκαν στα τρία βασικά κείμενα, καθώς και οι μεταφραστικές διαδικασίες, που εφαρμόστηκαν για την απόδοσή τους στα ελληνικά. Στόχος είναι να συγκροτηθεί μέσα από την αντιπαραβολή των αγγλικών κειμένων και των ελληνικών αποδόσεων τους μία ενδεικτική δεξαμενή δεδομένων, μέσω της οποίας θα καταστεί εφικτό να εξαχθούν μεταφραστικές καλές πρακτικές· πρακτικές που θα μπορούσαν να αποβούν χρήσιμες για τους μεταφραστές της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Φυσικά τα δεδομένα αυτά εκτίθενται ταυτόχρονα και στην κριτική παρατήρηση, μιας και οι μεταφραστικές επιλογές δεν στάθηκαν πάντοτε τόσο εύστοχες.

Όπως επισημάνθηκε στην προηγούμενη κιάλας ενότητα, δεν καταγράφηκαν όλες ανεξαιρέτως οι μεταφορές και των τριών κειμένων, επειδή κάτι τέτοιο, σε τελική ανάλυση, θα έδινε μάλλον μία περισσότερο συγκεχυμένη, παρά ακριβή εικόνα για τις μεταφραστικές προκλήσεις που υπήρχαν. Και όσες μεταφορές καταγράφηκαν όμως αναπόδραστα είναι εκτεθειμένες σε έναν βαθμό υποκειμενισμού, στο μέτρο που η επισήμανσή τους ήταν το αποτέλεσμα αξιολογικής κρίσης του ερευνητικού υποκειμένου. Συνολικά πάντως εντοπίστηκαν 439 μεταφορές σε σύνολο 7.608 αγγλικών λέξεων, και από αυτές διατηρήθηκαν κατά τη μετάφραση 411 σε σύνολο 8.603 ελληνικών λέξεων.

Σε κάθε περίπτωση επιβεβαιώθηκε μία από τις βασικές υποθέσεις της μελέτης, ότι οι μεταφορές δεν απουσιάζουν από τα θεσμικά κείμενα.

Πίνακας 2 - Μεταφορές: Ποσοτικά στοιχεία

#	Έγγραφο	Αριθμός Λέξεων	Αριθμός Μεταφορών που επισημάνθηκαν στη ΓΠ	Αριθμός Μεταφορών που διατηρήθηκαν στη ΓΣ
1	ΔΑ	522 EN 532 GR	33	29
2	Ψ2015	2.132 EN 2.288 GR	147	139
3	Ψ2020	4.954 EN 5.783 GR	259	243
#	Σύνολο	7.608 EN 8.603 GR	439	411

Στις επόμενες ενότητες, εστιάζουμε κυρίως σε εκείνες τις μεταφορές που σχετίζονται με τη θεσμική φύση και την πολιτική δράση της ΕτΠ στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης στην Ε.Ε. Οι μεταφορές αυτές ταξινομήθηκαν σε πέντε εννοιολογικές κατηγορίες με βάση το μοντέλο των Lakoff & Johnson, αφού παρατηρήθηκε ότι ακολουθούν κάποια συγκεκριμένα μοτίβα, και ειδικότερα τα παρακάτω:

- Ν Α. Η ΕτΠ ως μέρος του «συμπαγούς» ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Αυτή η εννοιολογική μεταφορά περιλαμβάνει όλες εκείνες τις εκφράσεις που παρομοιάζουν την Ε.Ε. με οικοδόμημα, αναπόσπαστο μέρος του οποίου είναι η ΕτΠ.
- Ν Η ΕτΠ ως ζωντανός συλλογικός δρών. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει τις μεταφορές που κατ' ουσίαν προσωποποιούν την ΕτΠ.
- Ν Η ΕτΠ ως κίνηση στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Εδώ εντάσσονται οι μεταφορές που αφορούν στη διάδραση της ΕτΠ με τα υπόλοιπα επίπεδα διακυβέρνησης, ήτοι τα ευρωπαϊκά όργανα, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές ή τοπικές διοικήσεις.
- Ν Η ΕτΠ ως φύλακας βασικών αρχών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η κατηγορία αυτή αφορά τις μεταφορές που περιγράφουν τον εγγυητικό ρόλο που έχει η ΕτΠ ως προς την τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της εγγύτητας.

- ℵ Η αντιμετώπιση των προκλήσεων εκ μέρους της ΕτΠ ως διαδικασία μάχης.
- ℵ Τέλος, περιλάβαμε και μια γενική κατηγορία με αταξινόμητες μεταφορές, οι οποίες ωστόσο συγκεντρώνουν αυξημένο μεταφραστικό ενδιαφέρον.

Για κάθε μεταφορά εντοπίστηκε και η μεταφραστική διαδικασία που εφαρμόστηκε. Προσπαθήσαμε μάλιστα να αποδώσουμε τα δεδομένα πινακοποιημένα για να διευκολύνονται οι συγκρίσεις. Γι αυτόν τον λόγο στους πίνακες χρησιμοποιούνται οι εξής συντμήσεις:

[A] Κείμενα:

1. ΔΑ: Δήλωση Αποστολής της ΕτΠ (2009)
2. Ψ2015: Ψήφισμα *Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2015-2020*
3. Ψ2020: Ψήφισμα *Προτεραιότητες της ΕτΠ για την περίοδο 2020-2025*

[B] Μεταφραστικές διαδικασίες (Newmark):

1. ΔΜ: Διατήρηση Μεταφοράς
2. ΑΜ: Αντίστοιχη Μεταφορά
3. ΔΜεπεξ: Διατήρηση Μεταφοράς με Επεξήγηση
4. Κ: Μετατροπή σε Κυριολεξία
5. ΠΜ: Παράλειψη Μεταφοράς

Δεν παρατηρήθηκαν καθόλου οι εξής δύο μεταφραστικές διαδικασίες: (α) Αντικατάσταση της μεταφοράς με παρομοίωση· και (β) αντικατάσταση της μεταφοράς με παρομοίωση και κυριολεκτική επεξήγηση. Η συχνότητα των υπόλοιπων μεταφραστικών διαδικασιών καταγράφηκε ως εξής:

Πίνακας 3 - Μεταφραστικές διαδικασίες

Έγγραφο	Διατήρηση Μεταφοράς	Αντικατάσταση Μεταφοράς	Αντικατάσταση με παρομοίωση	Αντικατάσταση με παρομοίωση & επεξήγηση	Μετατροπή σε κυριολεξία	Μεταφορά με επεξήγηση	Παράλειψη Μεταφοράς
ΔΑ	19	9	–	–	3	1	1
Ψ2015	115	23	–	–	4	1	4
Ψ2020	215	27			13	1	3
ΣΥΝΟΛΑ	349	59	–	–	20	3	8

Πίνακας 4 - Μεταφραστικές διαδικασίες: γράφημα

Παρατηρούμε πως πράγματι επιβεβαιώνεται στην πράξη η ιεράρχηση των μεταφραστικών διαδικασιών του Newmark που θέλει τη διατήρηση της μεταφοράς να συνιστά την πρώτη επιλογή του μεταφραστή/μεταφράστριας. Αποτολμώντας μια υπόθεση, κανείς θα μπορούσε να αποδώσει τούτη δυνατότητα της διατήρησης των μεταφορών στην όλο και πιο βαθιά πολιτιστική ώσμωση των κρατών μελών προϊούσης της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Και εκεί όμως που η εκάστοτε μεταφορά αποδίδεται μέσω αντίστοιχης (αλλά όχι ίδιας) εικόνας της γλώσσας-πηγής πρόκειται ουσιαστικά για ένα παιχνίδι συνωνύμων. Σπανιότερα η μεταφορά τρέπεται σε κυριολεξία ή και παραλείπεται. Από όσο μπορέσαμε να διαπιστώσουμε τούτη η επιλογή δεν επιβαλλόταν από τον κίνδυνο πρόκλησης κάποιας σύγχυσης, αλλά συνήθως ήταν υποκειμενική επιλογή του μεταφραστικού υποκειμένου.

Ακολουθεί η επιλεκτική συζήτηση των μεταφράσεων κάποιων εκ των μεταφορών ανά εννοιολογική κατηγορία.

5.2 Μετάφραση μεταφορών ανά εννοιολογική κατηγορία

5.2.1 Η ΕτΠ ως μέρος του ευρωπαϊκού ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ / EDIFICE

Πίνακας 5 – Η ΕτΠ & το Ευρωπαϊκό ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ

#	ΓΠ	ΓΣ	Μετ. Διαδικασία
ΔΑ	Our political <i>action is based</i> on the belief that cooperation between <i>European, national, regional, and local levels is essential if we are to build</i> an ever closer and more mutually supportive union	Η πολιτική μας δράση <i>εδράζεται</i> στην πεποίθηση ότι η συνεργασία μεταξύ του ευρωπαϊκού, του εθνικού, του περιφερειακού και του τοπικού <i>επιπέδου</i> είναι απαραίτητη τόσο για την <i>οικοδόμηση μιας όλο και πιο συμπαγούς</i> και αλληλέγγυας ένωσης	ΔΜ ΔΜ ΔΜ (μετατόπιση)
ΔΑ	we work closely together with the European Commission, the European Parliament and the Council of the European Union, and in the Member States <i>with the various tiers of authority</i> , in order also to <i>promote multi-level governance</i>	συνεργαζόμαστε στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και <i>με τα όργανα διαφόρων βαθμίδων εξουσίας</i> των κρατών μελών, με στόχο, μεταξύ άλλων, την <i>προώθηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης</i>	ΔΜ ΔΜ (έκτυπο)
ΔΑ	Let's <i>build Europe in partnership!</i>	<i>Ας οικοδομήσουμε όλοι μαζί την Ευρώπη!</i>	ΔΜ ΑΜ
Ψ2015	local and regional authorities and their representative associations ... <i>are an integral part of the EU's institutional framework</i>	την εξαίρεση των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των αντιπροσωπευτικών τους ενώσεων από την υποχρέωση εγγραφής, <i>καθώς αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ</i>	ΔΜ
Ψ2015	<i>founded on</i> cooperation between local and regional authorities and people-to-people contact	<i>βασίζονται</i> στη συνεργασία μεταξύ τοπικών και περιφερειακών αρχών και στις επαφές μεταξύ των λαών	ΑΜ
Ψ2020	cohesion as a policy and as a <i>fundamental</i> value that <i>underpins</i> all EU policies.	της συνοχής ως πολιτικής και ως <i>θεμελιώδους</i> αξίας που <i>διέπει</i> όλες τις πολιτικές της ΕΕ.	ΔΜ ΑΜ
Ψ2020	<i>builds on multilevel governance</i>	<i>βασίζεται στην πολυεπίπεδη διακυβέρνηση</i>	ΑΜ ΔΜ (έκτυπο)

Ο παραλληλισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με οικοδόμημα δεν είναι σπάνιος ούτε στα θεσμικά κείμενα ούτε στην επιστημονική βιβλιογραφία και στον δημοσιογραφικό λόγο. Εξάλλου, η εννοιολογική μεταφορά του *κτηρίου*, ισχυρίζονται οι Lakoff & Johnson (1998:89), είναι ένας από τους πιο συνήθεις τρόπους που συναντάται στις περιγραφές θεσμών. Υποστηρίζεται δε πως συγκεκριμένα η Ε.Ε. δεν χαρακτηρίζεται τυχαία ως ένα στέρεο και συμπαγές οικοδόμημα. Κάτι τέτοιο μπορεί να υποκρύπτει στο επίπεδο του λόγου φεντεραλιστικές απόψεις σχετικά με την πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης (Drušák, 2004: 24· γενικά για τις θεωρίες περί ενοποίησης βλ. Nugent, 2009). Άλλες, πιο ήπιες προσεγγίσεις διατείνονται πως το σχήμα του οικοδομήματος προσφέρει γόνιμες αναλυτικές αναλογίες. Σε κάθε περίπτωση, το ευρωπαϊκό *κτίσμα* έχει τη δική του θεσμική «αρχιτεκτονική», τα δικά του αξιακά «θεμέλια», επιδιώκει να είναι «στέρεο», «συμπαγές» και «σταθερό», ενώ η «οικοδόμησή» του απαιτεί «κάματο», ή με άλλα λόγια μεγάλη πολιτική προσπάθεια (M. Kimmel, 2009: 76).

Ένα από τα «αναπόσπαστα» ή οργανικά επίπεδά του –διότι είναι και «πολυεπίπεδο» οικοδόμημα η Ε.Ε.– είναι η ΕτΠ, η οποία εξασφαλίζει ισχυρή «συνοχή» και *στατική ισορροπία* μεταξύ των περιφερειών της Ένωσης. Τούτο διαφαίνεται και από τις παραπάνω μεταφορές, οι περισσότερες εκ των οποίων παρατηρείται ότι διατηρούνται ως έχουν στην ελληνική μετάφραση. Μάλιστα, το επίθετο της φράσης «πολυεπίπεδη διακυβέρνηση» συνιστά γνήσια μεταφορά, η οποία αποδίδεται με αυτούσιο δάνειο, και δη έκτυπο (βλ. υποσημ. 17 κεφ. 2), μιας και δεν συναντάται στο *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (Μπαμπινιώτης, 2019). Εντάσσεται ομαλά ωστόσο στην ελληνική, καθώς τα επιμέρους συνθετικά χαρακτηρίζονται από απλότητα και σαφήνεια, γεγονός που δημιουργεί και νοηματική ακρίβεια.

Από την άλλη πλευρά οι λέξεις «founded» και «underpins» αντικαθίσταται από άλλες συνώνυμες, χωρίς κάτι τέτοιο να είναι επιβεβλημένο. Αντιθέτως θα μπορούσαν να προτιμηθούν οι λύσεις: «θεμελιώνονται σε»· «αξία επάνω στην οποία στηρίζονται όλες οι πολιτικές της Ε.Ε.». Τούτο θα διατηρούσε τα εννοιολογικά σχήματα των κειμένων, τα οποία στο μέτρο που είναι αυθεντικά κείμενα πολιτικής δεν δικαιολογούν κατά τον Newmark αναίτιες παρεμβάσεις κατά τη μετάφρασή τους.

5.2.2 Η ΕτΠ ως ζωντανός συλλογικός ΔΡΩΝ/ACTOR

Πίνακας 6 - Η ΕτΠ ως συλλογικός ΔΡΩΝ

#	ΓΠ	ΓΣ	Μετ. Διαδικασία
ΔΑ	We are a political <i>assembly of holders of a regional or local mandate serving</i> the cause of European integration	Είμαστε μια πολιτική <i>συνέλευση, απαρτιζόμενη από αιρετούς εκπροσώπους των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, που υπηρετεί</i> την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση	Κ + επεξήγηση ΔΜ
ΔΑ	Our mission is <i>to involve regional and local authorities in the European decision-making process and thus to encourage</i> greater participation from our fellow citizens	Αποστολή μας είναι <i>η ενσωμάτωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης</i> στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρώπη, καθώς και η μεγαλύτερη συμμετοχή των συμπολιτών μας.	ΑΜ
ΔΑ	We <i>set up platforms and networks</i> , organize forums so as to facilitate cooperation and <i>the pooling of experience</i> between regions	<i>Δημιουργούμε διαύλους επικοινωνίας και δίκτυα</i> , διοργανώνουμε δημόσια φόρουμ για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και <i>της ανταλλαγής εμπειριών</i>	Κ→Μ ΑΜ
Ψ2015	and by reducing <i>red tape</i>	και της μείωσης <i>της γραφειοκρατίας</i>	Κ (νεκρή ΑΜ)
Ψ2015	creation of <i>stairways of excellence</i>	της δημιουργίας <i>«κλιμάκων αριστείας»</i>	ΔΜ +επεξήγηση
Ψ2015	The CoR must help <i>to reconnect Europe with its people</i>	Η ΕτΠ οφείλει να <i>συνδράμει στην επανασύνδεση της Ευρώπης με τους πολίτες της</i>	ΔΜ (μετατόπιση)
Ψ2015	<i>at the heart</i> of our priorities	εξακολουθούν να <i>βρίσκονται στο επίκεντρο</i> των προτεραιοτήτων μας	ΑΜ
Ψ2020	<i>the voice of the regions</i>	συνεκτίμηση των <i>απόψεων</i> των περιφερειών	Κ (νεκρή ΑΜ)
Ψ2020	<i>Cut administrative burdens</i> and reduce ... by insisting on the simplification of legislation and <i>cautioning against the practice of so-called gold plating</i> more generally	<i>ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου</i> και μείωση ... με ιδιαίτερη έμφαση στην απλούστευση της νομοθεσίας και, γενικότερα, με αποτροπή της πρακτικής <i>του επονομαζόμενου κανονιστικού υπερθεματισμού («gold-plating»)</i> .	ΔΜ Κ +Μεταφορά επεξήγηση

Ένας άλλος μεταφορικός τρόπος προσέγγισης αφηρημένων ή μη πραγματοπαγών εννοιών κατά τους Lakoff & Johnson (1998: 69) είναι η προσωποποίησή τους. Οι έννοιες παρουσιάζονται έτσι ως ζώντα άτομα, που έχουν «φωνή», «σώμα με καρδιά» και πάνω από όλα «δρουν». Ειδικά στην περίπτωση των πολιτικών θεσμών μέσω της προσωποποίησης επιτυγχάνεται η οντολογικοποίηση του πολιτικού (M. Kimmel, 2009: 57-70), γεγονός που διευκολύνει την ταύτιση των πολιτών με τον εκάστοτε θεσμό, δημιουργώντας τις συνθήκες νομιμοποίησής του. Χαρακτηριστικό εν προκειμένω είναι το προοίμιο του αμερικανικού συντάγματος, το οποίο ξεκινά με τη φράση «We the People of the United States...».⁴²

Με το συλλογικό α' πληθυντικό «εμείς» ξεκινά και η δήλωση της αποστολής της ΕτΠ του 2009, για να εδραιώσει την προσωποποίηση της επιτροπής, ως μεταφορικό σχήμα λόγου στα κείμενά της. Έκτοτε η ΕτΠ είναι μία πολιτική συνέλευση των περιφερειών-ζωντανό υποκείμενο και γι αυτό είναι εσφαλμένη η απόδοση της λέξης «voice» με το κυριολεκτικό συνώνυμο «άποψη». Θα μπορούσε να παρατηρηθεί εν προκειμένω εν είδει παρένθεσης ότι, όχι πολύ συχνά, αλλά όχι και πολύ σπάνια, ο Έλληνας μεταφραστής κάνει πιο συντηρητικές επιλογές από τον Άγγλο συντάκτη των κειμένων, επιχειρώντας να κανονικοποιήσει τον μεταφορικό ή τον πιο ρητορικό λόγο. Το ύφος εντάσσεται και αυτό στο πεδίο της διαπολιτισμικής διαφοράς. Στα παραπάνω παραδείγματα, ξαφνιάζει επίσης η αντικατάσταση της περιφραστικής μεταφοράς «holders of regional or local mandate» με την κυριολεκτική επεξήγηση «αιρετούς εκπροσώπους της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης»· είναι ωστόσο μια επιλογή που προσαρμόζεται καλύτερα στην ελληνική γλώσσα.

Ένας θεσμός που είναι πρόσωπο είναι και ένας θεσμός που «δρα» και προτείνει. Έτσι και η ΕτΠ. Προκαλεί το ενδιαφέρον ότι πολλές από τις δράσεις/προτάσεις της κάνουν χρήση έντονα μεταφορικού (κάποτε μάλιστα και informal) λόγου. Σε αυτό το πλαίσιο συναντάται η φράση «pooling of experience», η οποία μεταφράζεται ως «ανταλλαγή εμπειριών» μέσω μιας αντίστοιχης, νεκρής όμως, μεταφοράς (σχεδόν τρέπεται σε κυριολεξία). Επίσης, η γραφειοκρατία διατυπώνεται στα αγγλικά μέσω της κοινότοπης μεταφοράς «red tape», ενώ η μεταφορική φράση «stairways of excellence»

⁴² «We the People of the United States, in Order to form a more perfect Union, establish Justice, insure domestic Tranquility, provide for the common defense, promote the general Welfare, and secure the Blessings of Liberty to ourselves and our Posterity, do ordain and establish this Constitution for the United States of America». Σε: <https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/educational-resources/about-educational-outreach/activity-resources/us> (προσπέλαση: 10.5.2022).

αποδίδεται στα ελληνικά μέσω της διατήρησης της και της χρήσης επεξηγηματικής στίξης (εισαγωγικά). Θεωρούμε πως η στίξη εν προκειμένω δεν είναι αναγκαία.

Τέλος, στο Ψ2020 διατυπώνεται η θέση πως πρέπει να ληφθούν μέτρα για το φαινόμενο: «practice of so called gold plating». Εάν κανείς επιχειρούσε να αποδώσει κατά λέξη τούτη τη φράση θα κατέληγε σε ένα μετάφρασμα που πάνω κάτω «θέτει στο στόχαστρό του» την πρακτική της *επιχρύσωσης μετάλλων* (!). Ίσως αυτό είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα έως τώρα που αναδεικνύει τα όρια της κατά λέξη μετάφρασης, καθώς μια τέτοια απόδοση στο δεδομένο συγκεκριμένο καταλήγει απλώς να μην έχει κανένα απολύτως νόημα. Ακόμη χειρότερα, αναζητώντας και σε άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά κείμενα το πραγματικό περιεχόμενο τούτης της έκφρασης, διαπιστώνεται ότι υπάρχει σημαντική νοηματική ρευστότητα στους σχετικούς ορισμούς. Σε γενικές γραμμές πάντως, μπορεί να υποστηριχθεί πως η φράση αναφέρεται γενικά σε μία κατάσταση κατά την οποία τα κράτη μέλη, όταν εισάγουν στο εθνικό τους δίκαιο μια οδηγία, προσθέτουν επιπλέον όρους εφαρμογής, πέραν τούτων δηλαδή που θέτει το ενωσιακό κείμενο, καθιστώντας έτσι στενότερη την ερμηνευτική της εφαρμογή.⁴³ Η ελληνική μετάφραση επιχείρησε να αποδώσει την έννοια τρέποντας την από μεταφορά σε κυριολεξία, κρατώντας, όμως, θα λέγαμε το «πνεύμα» της μεταφοράς, με την έννοια ότι η απόδοσή διατηρεί την αίσθηση πως προστίθεται κάτι «που δεν πρέπει». Η λύση ήταν η φράση: *κανονιστικός υπερθεματισμός* (με την έννοια του *πλειοδοτώ σε αξιώσεις*), η οποία έχει προστεθεί και στην ορολογική βάση της IATE. Το αποτέλεσμα, όμως, δεν ικανοποιεί, μιας και στον μέσο αναγνώστη η φράση φαντάζει σχεδόν ακατανόητη. Κατά τη γνώμη μας στην περίπτωση αυτή η ελληνική απόδοση έπρεπε να «πάει ως το τέρμα» την απόφασή της να καταφύγει στην κυριολεξία, εγκαταλείποντας και το «πνεύμα» της μεταφοράς της γλώσσας πηγής. Έπρεπε επιπλέον να ερμηνεύσει τη μεταφορά και να την αποδώσει μάλλον ορθότερα ως: *Μεταφορά ευρωπαϊκής νομοθεσίας κατά περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της*. Μπορεί βέβαια έτσι να μη διατηρείται η συντομία του πρώτου μεταφράσματος, αλλά εξασφαλίζεται η βασική δημοκρατική λειτουργία ενός πολιτικού ή κανονιστικού κειμένου, που δεν είναι άλλη από τη διευκόλυνση της κατανόησης του από τους πολίτες, που υφίστανται τις ρυθμιστικές του συνέπειες. Εάν πάντως κανείς επέμενε στη συντομία, θα μπορούσε να κατασκευαστεί και ο νεολογισμός: *παραμεταφορά ή υπερμεταφορά ενωσιακής νομοθεσίας*.

⁴³ Βλ. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (2018) με θέμα «ο αντίκτυπος της επικουρικότητας και του κανονιστικού υπερθεματισμού στην οικονομία και την απασχόληση», EL 2018/C 440/05.

5.2.3 Η ΕτΠ ως ΚΙΝΗΣΗ/MOTION εντός της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης

Πίνακας 7 - Η ΕτΠ ως ΚΙΝΗΣΗ εντός της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης

#	ΓΠ	ΓΣ	Μετ. Διαδικασία
ΔΑ	<i>Upstream</i> , at the earliest stages, we propose	Ήδη από την προπαρασκευαστική φάση της νομοθεσίας, προτείνουμε	ΠΜ
Ψ2015	maintaining solidarity with the regions <i>lagging behind</i>	με παράλληλη διατήρηση της αλληλεγγύης <i>στις περιφέρειες που υστερούν</i>	ΔΜ
Ψ2015	the <i>devolution</i> principle	η αρχή της αποκέντρωσης	ΑΜ
Ψ2020	<i>Act as a facilitator for</i> development cooperation between cities and regions and <i>as a promoter</i> of the UN's Sustainable Development Goals <i>in order to achieve a forerunner role</i> in contributing to ...	<i>ανάληψη ρόλου «καταλύτη»</i> για την αναπτυξιακή συνεργασία μεταξύ των πόλεων και των περιφερειών και <i>υποστηρικτή</i> των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να αναλάβει <i>ηγετικό ρόλο</i> στην αντιμετώπιση	ΔΜ (επεξήγηση) ΔΜ
Ψ2020	<i>step up cooperation</i> with the European Commission ...	<i>επίταση της συνεργασίας</i> με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,	ΑΜ

Οι ευρωπαϊκοί θεσμοί πολλές φορές αποδίδονται και μέσα από την εννοιολογική μεταφορά της κίνησης (Lakoff & Johnson, 1998:39). Εξελίσσονται «προς τα εμπρός», κάνουν «βήματα προόδου» ή «οπισθοχωρούν» κ.λπ. Ειδικά, όσον αφορά στην ευρωπαϊκή ενοποίηση, ο Drulák (2004: 24) έχει εντοπίσει συνάψεις μεταξύ τούτης της εννοιολογικής κατηγορίας και της θεωρίας του νεολεειτουργισμού, κατά την οποία το εγχείρημα της ολοκλήρωσης, δεν μπορεί να τεθεί *a priori* ως οικοδόμηση μιας εντελούς ένωσης κρατών, όπως θεωρούν οι φεντεραλιστές, αλλά πρέπει να εκληφθεί ως μια διαδικασία εν εξελίξει (και άρα κινούμενη), που προχωρά από στόχο σε στόχο εμβαθύνοντας βήμα βήμα την ευρωπαϊκή συνεργασία. Για ακόμη μία φορά, επιβεβαιώνεται πως πίσω από τις μεταφορές υπάρχουν κοινωνικοοικονομικά και ιδεολογικά συγκείμενα.

Και η δράση της ΕτΠ περιγράφεται αρκετά συχνά με κινητικές εκφράσεις στα υπό εξέταση κείμενα. Εδώ, ωστόσο οι κινήσεις εκφράζουν περισσότερο τον θεσμικό ρόλο της εντός του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου. Η ΕτΠ, ήδη από τις ιδρυτικές συνθήκες, αναλαμβάνει τη λειτουργία ενός «ιμάντα» επικοινωνίας μεταξύ των τοπικών

και περιφερειακών διοικήσεων των κρατών μελών και των ευρωπαϊκών οργάνων. Ως εκ της θέσεως της λοιπόν έχει, με άλλη διατύπωση, τον «ρόλος ενός καταλύτη», φροντίζοντας να μεταβιβάζει τα αιτήματα των περιφερειών από κάτω προς τα επάνω και παράλληλα μεριμνώντας, ώστε καμία τοπική κοινότητα να μην «μένει πίσω», πιέζοντας δηλαδή για τη λήψη βοηθητικών μέτρων (π.χ. μέσω των διαρθρωτικών ταμείων) από πάνω προς τα κάτω. Γι αυτό και χαρακτηρίζεται ως «forerunner» με την έννοια της «πρωτοπόρου» δράσης, της δράσης που καλώς εννοούμενα «προτρέχει» και προλαμβάνει. Η μετάφραση της φράσης αυτής στα ελληνικά μέσω μιας άλλης αντίστοιχης μεταφοράς, αυτής του «ηγητικού ρόλου», δεν εμφανίζεται ως ορθή επιλογή, στο μέτρο που και δεν συντρέχει λόγος να αποστεί κανείς από τη μεταφορά της γλώσσας πηγής, και δεν αποδίδεται το εννοιολογικό σχήμα της κίνησης. Από την άλλη πλευρά μια «πρωτοπόρος» δράση δεν είναι πάντοτε και «ηγητική», με αποτέλεσμα η συγκεκριμένη μετάφραση ή να περιέχει κάποια παρανόηση ή εν τέλει να επιχειρεί μια ερμηνεία που συνιστά μεταφορά μέσα στη μεταφορά. Και τα δύο όμως δεν δικαιολογούνται υπό το πρίσμα των συγκεκριμένων κειμένων αναφοράς.

5.2.4 Η ΕτΠ ως ΦΥΛΑΚΑΣ / GUARDIAN των αρχών της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης

Πίνακας 8 - Η ΕτΠ ως Φύλακας των αρχών της καλής διακυβέρνησης

#	ΓΠ	ΓΣ	Μετ. Διαδικασία
ΔΑ	<i>We keep watch</i> to ensure that the principles of subsidiarity and proportionality are <i>upheld</i>	<i>Μεριμνούμε για την τήρηση</i> των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας	ΑΜ
Ψ2015	solidarity <i>monitoring</i>	<i>διαδικασίας παρακολούθησης</i> της επικουρικότητας	ΔΜ

Στην ενότητα, όπου περιγράφηκε η θεσμική λειτουργία της ΕτΠ, έγινε, μεταξύ άλλων, έμμεση αναφορά και στον εγγυητικό της ρόλο (Π. Κανελλόπουλος, 2010: 233-234). Συγκριμένα, η ΕτΠ μεριμνά για την τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της εγγύτητας. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, στα πλαίσια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται και να υλοποιούνται από εκείνους τους θεσμούς,

που βρίσκονται κατά το δυνατόν πιο κοντά στον πολίτη, και μόνον εάν τούτο δεν είναι δυνατόν να αναλαμβάνει δράση το ανώτερο επίπεδο εξουσίας. Ως χαμηλότερο επίπεδο της πυραμίδας θεωρούνται οι τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις των κρατών μελών, κατόπιν τα ίδια τα κράτη μέλη, και τέλος στην κορυφή βρίσκονται τα ενωσιακά όργανα. Τούτα βέβαια ισχύουν για τις περιπτώσεις εκείνες, που η αρμοδιότητες της Ένωσης είναι συντρέχουσες, καθώς αν είναι αποκλειστικές δεν τίθεται παρόμοιο ζήτημα.

Η εννοιολογική μεταφορά της ΕτΠ ως «φύλακα» των ως άνω αρχών αποδίδει γλαφυρά την παραπάνω θεσμική πραγματικότητα. Οι σχετικές μεταφορές, που καταγράφηκαν στα κείμενα δεν ενείχαν κάποια μεταφραστική δυσκολία. Παρά ταύτα η συχνότητα με την οποία επανέρχονταν καθιστούσε σχεδόν επιβεβλημένο να υπάρξει και η εν λόγω ομαδοποίηση. Οι περισσότερες εξ αυτών αποδίδονται κατά λέξη και διατηρούνται ως έχουν στη γλώσσα-στόχο.

5.2.5 Η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων ως ΠΟΛΕΜΟΣ/WAR

Πίνακας 9 - Η αντιμετώπιση των προκλήσεων ως Μάχη κα Πόλεμος

#	ΓΠ	ΓΣ	Μετ. Διαδικασία
ΔΑ	<i>respond to the challenges of globalisation</i>	<i>για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης.</i>	ΑΜ
ΔΑ	<i>we champion the objectives of economic, social, and territorial cohesion</i>	<i>Υπερασπιζόμαστε με τον τρόπο αυτό, στο όνομα των αρχών της ισότητας και της αλληλεγγύης, τους στόχους της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής</i>	ΑΜ
ΔΑ	<i>enlargement strategy</i>	<i>στρατηγικής για τη διεύρυνση</i>	ΑΜ
Ψ2015	<i>as a means to being at the forefront of managing the shift to a low carbon, and knowledge-based economy</i>	<i>ως βασικών μέσων για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών και οικονομίας βασισμένης στη γνώση</i>	ΠΜ
Ψ2015	<i>implementation of macro-regional strategies</i>	<i>υλοποίησης μακροπεριφερειακών στρατηγικών</i>	ΔΜ (με έκτυπο)
Ψ2020	<i>combating gender stereotypes</i>	<i>αντιμετώπιση των διακρίσεων με βάση το</i>	ΑΜ

Πολύ πολιτικοί οργανισμοί, στα πλαίσια άσκησης πειθούς και της προσπάθειας να αντλήσουν ουσιαστική νομιμοποίηση, χρησιμοποιούν την εννοιολογική μεταφορά του πολέμου, για να αναφερθούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και στην επίλυση των

προβλημάτων, που ταλανίζουν την κοινότητα. Έτσι, οι προκλήσεις μεταμορφώνονται σε εχθρικές «απειλές», ενώ οι θεσμοί δεσμεύονται για την «καταπολέμηση» των παθογενειών, αναπτύσσοντας τις κατάλληλες «στρατηγικές».

Και η ΕτΠ στα υπό μελέτη κείμενα αναπτύσσει παρόμοια μεταφορική φρασεολογία, υποσχόμενη να καταρτίσει πρόσφορες «μακροπεριφερειακές στρατηγικές». Η λέξη «μακροπεριφερειακός» είναι φυσικά νεολογισμός και αποτελεί μεταφραστικό δάνειο, και πάλι υπό τη μορφή του εκτύπου. Εντάσσεται δε ομαλά στη νέα ελληνική, που έχει αναπτύξει και άλλες παρόμοιες εκφράσεις (λ.χ. μακροεπίπεδο, μακροπερίοδος, μακρο-οικονομία κ.λπ.). Ιδίως, πάντως, το Ψήφισμα του 2020 βρήκει εννοιολογικών μεταφορών, που αντιμετωπίζουν τη διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων ως διαδικασία μάχης. Τούτο δεν ξαφνιάζει, καθότι συντάχθηκε μέσα σε συνθήκες κρίσης. Ο λόγος φυσικά για την πανδημία του Covid-19. Επιπλέον, σε συνδυασμό με την εννοιολογική μεταφορά, που προσωποποιεί έννοιες, η πανδημία περιγράφεται επανειλημμένα σαν μια συνθήκη που «χτύπησε» τις τοπικές κοινωνίες (hit severely by), και από την οποία χρειάζεται να «θεραπευτούν» ή να «επανακάμψουν» (remedy, recovery). Και στην περίπτωση της εννοιολογικής κατηγορίας του πολέμου ή της μάχης, οι μεταφορές δεν εμφανίζουν πάντως κάποια ιδιαίτερη μεταφραστική πρόκληση. Αποδίδουν απλά στο επίπεδο της ανάλυσης λόγου μια συγκεκριμένη πολιτική στάση. Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζει μια παρατήρηση, η οποία αφορά τις μεταφράσεις στα ελληνικά. Συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι συχνά επιχειρούν να λειάνουν τις «πολεμικές» διατυπώσεις. Έτσι, έχουμε το παράδειγμα όπου μια ολόκληρη μεταφορική φράση παραλείπεται, καθώς το ζεύγμα λέξεων «being at the forefront of managing» (όντας στην πρώτη γραμμή του μετώπου) δεν αποδίδεται καθόλου στα ελληνικά, ούτε καν μέσω κάποια αντικατάστασης με άλλη αντίστοιχη εικόνα. Η πρακτική αυτή, παρότι δεν δημιουργεί νοηματικό έλλειμμα, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, καθώς αποτελεί μη επιτρεπτή παρέμβαση στο ύφος του κειμένου. Το ίδιο ισχύει για τη μετάφραση του «combatting» ως «αντιμετώπιση»: εάν και εδώ η παρέμβαση είναι πιο ήπια.

5.2.6 Άλλες εννοιολογικές μεταφορές

Στην παρούσα, τελευταία ενότητα, θα εξετάσουμε κάποιες μεταφορές, που ενώ παρουσιάζουν ενδιαφέρον, δεν μπορούν να ενταχθούν σε κάποια από τις ως άνω εννοιολογικές κατηγορίες.

Με αρκετή συχνότητα, οι τοπικές και περιφερειακές κοινότητες της Ε.Ε. παρουσιάζονται ως επιμέρους εξάρτητα ενός ευρύτερου μηχανισμού ή και ως μηχανές καθαυτές. Για παράδειγμα, συναντάται η φράση: *Cities and regions are the engines of the European economy*. Στη μετάφραση η μεταφορά αυτή δεν διατηρείται, αλλά αντικαθίσταται αναίτια από άλλη αντίστοιχη εικόνα, χωρίς την ίδια αναπαραστατική δύναμη: *Οι πόλεις και οι περιφέρειες αποτελούν την κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας*. Η εννοιολογική μεταφορά της μηχανής κατά τους Lakoff & Johnson (1998) υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα του περιγραφόμενου αντικειμένου, τις αυξημένες απαιτήσεις, ώστε να είναι λειτουργικό, καθώς και τις αυστηρές μηχανικές διαδικασίες που χρειάζεται να ακολουθούνται. Δεν είναι τυχαία επιλογή, και άρα καταρχήν θα πρέπει να αποδίδεται ως έχει, στο μέτρο, άλλωστε, που η εικόνα μια μηχανής σήμερα δεν δημιουργεί διαπολιτισμικά ζητήματα.

Μια άλλη θεματική μεταφορών με μεγάλη σημασία είναι αυτή που αφορά την οικονομία και συναντάται στις σχετικές θέσεις της ΕτΠ για την οικονομική ανάπτυξη της Ε.Ε. Συγκεκριμένα θα μπορούσε κανείς/καμία να σταθεί στα κάτωθι παραδείγματα:

- ℵ Brain drain: Η μεταφορά αφορά ως γνωστόν στη μετανάστευση επιστημόνων από σχετικά ασθενείς σε ισχυρότερες οικονομίες. Στα ελληνικά είχε αποδοθεί αρχικά ακόμη και κυριολεκτικά ως «διαρροή εγκεφάλων». Η μετωνυμία, όμως, εν προκειμένω δεν φαίνεται λειτουργική. Ορθότερα, λοιπόν, μεταφράζεται στα κείμενα μεταφορικά ως «διαρροή επιστημόνων», εκδοχή που έχει επικρατήσει.
- ℵ Farm to Fork strategy: Πρόκειται περί στρατηγικής δημιουργίας απευθείας συνδέσεων μεταξύ του πρωτογενούς τομέα και της κατανάλωσης. Στη μετάφραση του Ψ2020 αποδίδεται εν μέρει κατά λέξη και εν μέρει μέσω μιας αντιστοιχίας: «από το αγρόκτημα στο πιάτο». Εάν και πρόκειται για μια επιτυχημένη μετάφραση, η φράση «από το χωράφι στην κατανάλωση» είναι, θεωρούμε, συνηθέστερη.
- ℵ Gig economy: Η gig-economy συναντάται στα αγγλικά επίσης και ως *platform economy* ή *crowd work*. Η αρχική έννοια της λέξης gig αφορούσε μη οργανωμένες περιστασιακές εμφανίσεις καλλιτεχνών σε δημόσιους χώρους με αμοιβή που τους προσφέρονταν εκείνη την ώρα. Σήμερα, η φράση gig-economy επιχειρεί να περιγράψει την απασχόληση «με το κομμάτι» εργαζομένων σε ψηφιακές πλατφόρμες χωρίς κάποιο κανονιστικό εργασιακό πλαίσιο. Στην πραγματικότητα, οι εργαζόμενοι αυτοί δεν έχουν συμβάσεις εργασίας, αλλά συνάπτουν άτυπες συμβάσεις έργου και μάλιστα σε μη κανονική βάση, ευκαιριακά. Στην IATE η

μετάφραση, που προτείνεται είναι: *οικονομία περιστασιακής απασχόλησης*, ενώ στον τύπο συναντώνται και οι εκδοχές: *οικονομία πλατφορμών*, *οικονομία ευέλικτης απασχόλησης* και *οικονομία ευκαιριακής απασχόλησης*. Από τις προτάσεις αυτές η πλέον ακατάλληλη είναι αυτή, που κάνει λόγο για ευέλικτη απασχόληση, και τούτο γιατί ευέλικτη μορφή εργασίας συνιστά και η μερική απασχόληση, μορφή αρκετά παλαιά πλέον, που δεν εντάσσεται στο ως άνω φαινόμενο. Πάντως, και οι άλλες προτάσεις περί περιστασιακής ή ευκαιριακής απασχόλησης δεν είναι απαλλαγμένες προβλημάτων, καθώς επικεντρώνουν στη φύση της απασχόλησης, παραγνωρίζοντας το πλαίσιο της. Εάν κανείς επέμενε σε αυτήν την κατεύθυνση, μάλλον θα ήταν ακριβέστερη η απόδοση «οικονομία παροχής περιστασιακού έργου». Παρά ταύτα, εισφέρεται ως πρόταση και η μετάφραση «οικονομία θέσεων εργασίας πλατφόρμας» η οποία καθορίζει τον τύπο της εργασίας μέσα από το πλαίσιο στο οποίο προσφέρεται.

Τελευταίες μεταφορές, που αξίζει ίσως να αναφερθούν, είναι η αναφορά στις πολιτικές της Ένωσης ως «place-based» και η περιγραφή των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων ως δρώντων που παίζουν σημαντικό ρόλο: «crucial part of Europe's social fabric». Η πρώτη μεταφορά μεταφράζεται κατά λέξη μέσω ενός νεολογισμού, που συνιστά για ακόμη μία φορά έκτυπο («τοποκεντρικός»). Το αποτέλεσμα, θεωρούμε, πως δεν δικαιώνει την επιλογή, μιας και όχι μόνον παραξενίζει, αλλά πολύ περισσότερο δημιουργείται ο κίνδυνος νοηματικής σύγχυσης, καθώς η λέξη «τοποκεντρικός» θα μπορούσε λανθασμένα να παρερμηνευθεί ως «τοπικιστικός». Η αντικατάσταση της μεταφοράς με μια άλλη αντίστοιχη, θα ήταν λοιπόν ίσως μια πιο λειτουργική λύση. Σε αυτή την κατεύθυνση προτείνεται η μεταφορική περίφραση: «πολιτικές προσανατολισμένες στις τοπικές ανάγκες». Η δεύτερη από τις αναφερθείσες μεταφορές διατηρεί την εικόνα της γλώσσας-στόχου ως έχει, αξιοποιώντας την ίδια εικόνα που υπάρχει στην ελληνική γλώσσα («τμήμα του ευρωπαϊκού κοινωνικού ιστού»), και άρα η απόδοσή της δεν δημιουργεί ιδιαίτερα ζητήματα.

5.3 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο, αφού κατατάξαμε τις μεταφορές σε εννοιολογικές κατηγορίες, διαπιστώνοντας πως, πέραν της γλωσσικής, γνωστικής και ρητορικής τους λειτουργίας, είναι έμφορτες ιδεολογικο-πολιτικού περιεχομένου και επηρεάζονται από το κοινωνικο-οικονομικό συγκείμενό τους, μελετήσαμε ειδικότερα τις συνηθέστερες μεταφραστικές διαδικασίες απόδοσής τους στα ελληνικά. Επιβεβαιώσαμε ότι κατά βάση θα πρέπει να προτιμάτε η διατήρηση τους στη γλώσσα-στόχο, χωρίς όμως να εγκλωβίζεται ο μεταφραστής ή η μεταφράστρια άνευ ετέρου σε ένα καθήκον κατά λέξη μετάφρασης, που έχει ως συνέπεια την υφολογική απονεύρωση της γλώσσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

final remarks

6.1 Συμπερασματικές παρατηρήσεις για τη μετάφραση των μεταφορών

Η ΜΕΛΕΤΗ ΜΑΣ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΜΕ ΕΝΑΝ ΑΦΟΡΙΣΜΟ: Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΙΝΑΙ (ΚΑΙ) ΓΛΩΣΣΑ. Σε αυτόν επιθυμούμε καταληκτικά να επιστρέψουμε αναδεικνύοντας και μια άλλη πτυχή του: Η γλώσσα που ασκεί διοίκηση έχει πάντοτε σημασία (Α. Μάνεσης, 1999). Ιδίως, όταν καλείται να αλλάξει μορφές και να επικοινωνήσει με άλλα κοινωνικοπολιτικά συγκείμενα. Η ελληνική Δημόσια Διοίκηση πάντως, ως οργανικό κομμάτι μιας ευρύτερης εν εξελίξει Ευρωπαϊκής Δημόσιας Διοίκησης καλείται, να το πράττει αυτό αρκετά συχνά, *μεταφράζοντας* από και προς σε αυτήν.

Η μετάφραση, ωστόσο, δεν είναι μηχανική ούτε αυτόματη διαδικασία, και αυτό ακριβώς προσπαθήσαμε να δείξουμε, εστιάζοντας σε ένα από τα πιο δυσχερή μεταφραστικά ζητήματα, την απόδοση των μεταφορών, οι οποίες καλύτερα από οποιοδήποτε άλλο σχήμα λόγου αποτυπώνουν τις δυσχέρειες της διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Πέραν της εννοιολογικής τους ανάλυσης και αποσκοπώντας στο να καταρτίσουμε έναν πρακτικό οδηγό για τον μεταφραστή/στρια δημόσιο υπάλληλο που έρχεται αντιμέτωπος με το μεταφορικό λόγο, θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τα συμπεράσματά μας στις εξής κατευθύνσεις: Όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ορολογικά δεδομένα στις διαθέσιμες βάσεις (ΙΑΤΕ, ΕΔΟ κ.λπ.), τότε η μεταφραστική προσέγγιση της μεταφοράς πρέπει να κατατείνει στη διατήρησή της στη γλώσσα-στόχο, εάν είναι εφικτό μέσα ακόμη και από την κατά λέξη μετάφραση μέσα από τη χρήση γλωσσικών

δανείων υπό τη μορφή του εκτύπου. Τούτο το σημείο όμως είναι ολισθηρό, καθώς πολλές φορές η εμμονή ή η ευκολία της κατά λέξη μετάφρασης οδηγεί σε γλωσσικά αποτελέσματα που είτε δεν εντάσσονται ομαλά στην ελληνική γλώσσα, είτε αποστεώνουν αισθητικά τη λειτουργία του πρωτότυπου κειμένου είτε πάλι, σε ακραίες περιπτώσεις, δεν βγάζουν απολύτως κανένα νόημα. Το επιχείρημα της πιστότητας δεν αποτελεί εδώ επαρκή δικαιολογία, και τούτο γιατί παραγνωρίζει δύο πολύ σημαντικές παραμέτρους: (α) Η επικοινωνιακή λειτουργικότητα των κειμένων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη νοηματική σαφήνεια. Εάν δεν υφίσταται η μια, η άλλη καταρρέει (και αντίστροφα). (β) Τα θεσμικά κείμενα, ιδίως της Διοίκησης γράφονται και μεταφράζονται, σύμφωνα με τον Παπαδημητρίου (2019), *προς και για τους πολίτες*, πράγμα που αποτελεί θα λέγαμε τη γλωσσική μορφή της δημοκρατίας. Όταν η νοηματική προσπελασιμότητα των δημοσίων κειμένων αποκλείεται, τούτο αντεπιδρά αρνητικά στον εγγυητικό χαρακτήρα της Δημόσιας Διοίκησης έναντι των ελευθεριών των πολιτών. Γι αυτούς τους λόγους, όπου η κατά λέξη μετάφραση των μεταφορών αποβαίνει άγονη, τότε το μεταφραστικό υποκείμενο πρέπει να αποτολμά και άλλες λύσεις, είτε μέσω της εξεύρεσης εδραιωμένων αντίστοιχων μεταφορών της γλώσσας-στόχου, είτε, εν τέλει, και μέσω της καταφυγής στην μετατροπή της μεταφοράς σε κυριολεξία. Μια κυριολεξία όμως απαλλαγμένη από λογιολατρισμούς και ασάφειες, ούτως ώστε να διατηρείται με όρους ζωντανής γλώσσας το μεταδιδόμενο μήνυμα. Στο σημείο αυτό, η ένταση περί τήρησης πάση θυσία της ορολογικής συνέχειας, παρότι είναι ισχυρή, είναι την ίδια στιγμή και ελάχιστα διορατική. Ο Έλληνας μεταφραστής/τρια δημόσιος υπάλληλος μπορεί και οφείλει να συνομιλεί δημιουργικά με τα ευρωπαϊκά όργανα και να αντιπροτείνει ορολογικές αποδόσεις, αναλαμβάνοντας έτσι ρόλο ενεργού δρώντα στην ευρωπαϊκή διαγλωσσική επικοινωνία. Είναι γνωστή, άλλωστε, η πάγια θέση της θεωρίας της μετάφρασης, πως οι καλές μεταφράσεις περιμένουν απλά να αντικατασταθούν από καλύτερες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, και επιθυμώντας να κάνει ένα βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, η εργασία μας πρότεινε μεταφραστικές λύσεις για μία σειρά από όρους (συνήθως γνήσιες μεταφορές), οι έως τώρα αποδόσεις των οποίων στα ελληνικά κρίθηκαν προβληματικές.

6.2 Συμπερασματικές παρατηρήσεις για την αναβάθμιση του ρόλου της μετάφρασης στον δημόσιο τομέα εν γένει

Πέραν των μεταφραστικών τακτικών, ένας άλλος, ίσως λίγο πιο κεκαλυμμένος, στόχος της εργασίας ήταν, μέσα από την ανάδειξη των δυσχερειών της μεταφραστικής εργασίας, να εξασφαλίσει την ορατότητα της απαιτητικότητας/σημασίας του μεταφραστικού έργου εν γένει. Μονάχα σε αυτή τη βάση θα μπορούσε εξάλλου να επιδιωχθεί η αναβάθμιση της θεσμικής υπόστασης της μετάφρασης στη Δημόσια Διοίκηση μέσα από συγκεκριμένα μέτρα. Τα μέτρα αυτά, πέραν της αυτονόητης κάλυψης των αναγκών σε κατάλληλα εκπαιδευμένα στελέχη, θα μπορούσαν να συνοψιστούν με τις παρακάτω προτάσεις:

- A. Κατάρτιση μητρώου μεταφραστών/τριων δημοσίων υπαλλήλων, ούτως ώστε να καθίσταται εφικτή η βέλτιστη αξιοποίηση του σχετικού ανθρωπίνου δυναμικού.
- B. Διάκριση των εργασιών μεταφραστή και διερμηνέα κατά την περιγραφή καθηκόντων του ΠΕ *Μεταφραστών-Διερμηνέων*, ούτως ώστε να καθίστανται εμφανείς οι γνωστικές απαιτήσεις κάθε δραστηριότητας.
- Γ. Παροχή μέσω του ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ προγραμμάτων ορολογικής επιμόρφωσης με βάση τις εξελίξεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των διεθνών θεσμικών κειμένων.
- Δ. Στοχευμένη μεταφραστική εκπαίδευση με κατάλληλα διαμορφωμένα μαθήματα των σπουδαστών της ΕΣΔΔΑ, και ιδίως της κατεύθυνσης νομοτεχνών του ΠΕ επιτελικών στελεχών, στο μέτρο που η ενσωμάτωση της κοινοτικής νομοθεσίας αποτελεί πια αναπόσπαστο μέρος της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, ανεξαρτήτως κλάδου δικαίου.
- Ε. Στενότερη συνεργασία και δημιουργία συνεργειών τόσο με την ΕΛΕΤΟ όσο και με τη ΓΔΜ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόταση εκπόνησης από κοινού με την ΕΛΕΤΟ και με ακαδημαϊκά-ερευνητικά ιδρύματα εγχειριδίου διοικητικής ορολογίας τουλάχιστον στις τρεις κύριες γλώσσες εργασίας της Ε.Ε.
- ΣΤ. Υλικοτεχνική αναβάθμιση των μεταφραστικών υπηρεσιών. Εξασφάλιση πρόσβασης σε σύγχρονα μεταφραστικά ψηφιακά εργαλεία και διαλειτουργικότητας με άλλες ηλεκτρονικές βάσεις ορολογίας.

Η δυνατότητα ουσιαστικής άσκησης του μεταφραστικού έργου εντός της Δημόσιας Διοίκησης αποτελεί *sine qua non* προϋπόθεση προσαρμογής της στη σύγχρονη διεθνοποιημένη πραγματικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ελληνόγλωσση

- Αποστόλου, Φωτεινή (2015): *Η μετάφραση και η διερμηνεία για δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα (www.kallipos.gr).
- Ασδεράκη, Φωτεινή – Γκούσιος, Χαράλαμπος (2011): *Εκπαιδευτικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Πρόκληση της Πολυγλωσσίας*. Αθήνα: Εκδ. Έλλην.
- Βηδενμάιερ, Ανθή (2011): *Το παζλ της μετάφρασης*. Θεσσαλονίκη: εκδ. Ένεκεν.
- Δημητρούλια, Τιτίκα (2017): «Μετάφραση και κουλτούρα: Η πολιτισμική στροφή στη μεταφρασεολογία και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών». Σε: *Σύγκριση*, 16, σ. 158-172.
- Κανελλόπουλος, Ι. Παναγιώτης (2010): *Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Εκδ. Σάκκουλα.
- Κεντρωτής, Γεώργιος (1996): *Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης*. Αθήνα: Εκδ. Διάλογος.
- Λάζος, Γρηγόρης (1998): *Το πρόβλημα της ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση.
- Μάνεσης, Αριστόβουλος (1999): *Η νεοελληνική γλώσσα στη νομική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδ. Προσκήνιο.
- Μπαμπινιώτης, Γεώργιος (2019): *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Οικονόμου, Γιώργος (2020): *Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Παπαδημητρίου, Γιάννης (2019): «Ζητήματα μετάφρασης και ορολογίας στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση – Κοινωνική Πολιτική». Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης

και Αυτοδιοίκησης. Ημερίδα: *Η πρόκληση της πολυγλωσσίας στη Δημόσια Διοίκηση – Μετάφραση – Ορολογία*.

Παπαδοπούλου, Λίνα (2006): «Η τυποποίηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης στα νέα συντάγματα της ‘Παλαιάς’ Ευρώπης». Σε: Ξ. Κοντιάδης (επιμ.): *Πέντε χρόνια μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2001*, τομ. Α. Αθήνα: Εκδ. Αντ. Ν. Σακκουλα, σ. 179-222.

Σγουρούδη, Δήμητρα (2003): *Η μεταφορά και η συμβολή της στη γλώσσα*. Αθήνα: Εκδ. Κριτική.

Τάχος, Αναστάσιος (2008): *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Σάκκουλας.
Abrams, Howard Meyer (2016): *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων. Θεωρία, Ιστορία, Κριτική της Λογοτεχνίας*, μτφρ. Γ. Δεληβοριά & Σ. Χατζηιωαννίδου. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης.

Benjamin, Walter (2014): *Η αποστολή του μεταφραστή*, μτφρ. Γ. Σαγκριώτης. Αθήνα: εκδ. Πατάκης.

Lakoff, George – Johnson, Mark (2005): *Ο μεταφορικός λόγος. Ο ρόλος της μεταφοράς στην καθημερινή ζωή*, μτφρ. Ο. Καλομενίδου. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Munday, Jeremy (2004): *Μεταφραστικές Σπουδές: Θεωρίες και Εφαρμογές*, μτφρ. Α. Φιλίππατος. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Nugent, Neil (2009): *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές*. Αθήνα: Εκδ. Σαββάλας.

Phillipson, Robert (1999): «Η υπόσχεση και η απειλή της αγγλικής ως “Ευρωπαϊκής” γλώσσας». Σε: Α.Φ. Χριστίδης (επιστ. επιμ.): *«Ισχυρές»-«Ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού*. Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου 26-28 Μαρτίου 1997. 1ος τόμος. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, σ. 304-319.

B. Ξενόγλωσση

- Ammon, Ulrich (2006): «Language conflicts in the European Union. On finding a politically acceptable and practicable solution for EU institutions that satisfies diverging interests». In: *International Journal of Applied Linguistics*, Vol. 15 (3), pp.319-338.
- Baker, Mona (1993): «Corpus Linguistics and Translation Studies: Implications and Applications». In M. Baker et. al. (Eds): *Text and Technology: In honour of John Sinclair*. Philadelphia/Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, pp. 233-250.
- Barbé, Esther – Herranz-Surrallés, Anna – Natorski, Michal (2015): «Contending metaphors of the European Union as a global actor: Norms and power in the European discourse on multilateralism». In: *Journal of Language and Politics*, 14 (1), pp. 18-40.
- Barbier, Jean-Claude (2018): «European integration and the variety of languages: An awkward co-existence». In: F. Grin et. al. (Eds.): *The politics of multilingualism: Europeanisation, globalization, and linguistic governance*. Philadelphia / Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, pp. 333-357.
- Bellos, David (2011): *Is That a Fish in Your Ear? Translation and the Meaning of Everything*. London: Penguin Books, 2011.
- Diamantis, Gabriel (2009): *Language Policy and Translation in the European Union and World Organisations. Is Translation the Language of Europe?.* Athens: Interbooks.
- Drulák, Petr (2004): «Metaphors Europe lives by: Language and institutional change of the European Union». In: *EUI Working Papers SPS*, 15, pp. 1-53.
- Eco, Umberto (1993): *Lecture at the Assises de la Traduction littéraire in Arles*, Sunday 14 November 1993. In: <http://www.eutrio.be/language-europe-translation> (προσπέλαση: 9.5.2022).
- Extra, Guus (2017): «The Constellation of Languages in Europe: Comparative Perspectives on Regional and Immigrant Minority Languages». In: O. Kagan – M. M. Carreira, & C. Hitchens Chik (Eds.): *The Routledge Handbook of Heritage*

- Language Education: From Innovation to Program Building*. Oxon – New York: Routledge, pp. 11-21.
- Extra, Guus – Gorter, Durk (Eds.) (2008): *Multilingual Europe: Facts and policies*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Gražytė, Rasa – Maskaliūnienė, Nijolė (2009): «Translation of conceptual metaphor in the legal discourse of EU white papers». In: *Vertimo Studijos*, 2, pp. 71-87
- Hong, Wenjie – Rossi, Caroline (2021): «The cognitive turn in metaphor translation studies: A critical overview». In: *Journal of Translations Studies*, 5 (2), pp. 83-115.
- Kajzer-Wietrzny, Marta (2012): «Translation of Eurojargon as a source of neologisms in Polish – A corpus-based study». In: Góźdz-Roszkowski, Stanislaw (ed.): *Explorations across Languages and Corpora*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, pp. 467-480.
- Kimmel, Michael (2009): «Metaphors of the EU constitutional debate - Ways of charting discourse coherence in a complex metaphor field». In: *Metaphorik.DE*, 17, pp. 49-100.
- Koskinen, Kaisa (2000): «Institutional illusions: Translating in the EU Commission». In: *The Translator*, 6 (1), pp. 49-65.
- Leal, Alice (2022): «The European Union's translation policies, practices, and ideologies: Time for a translation turn». In: *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*, 30 (2), pp. 195-208.
- Loupaki, Elpida (2018): «EU legal language and translation – Dehumanizing the refugee crisis». In: *International Journal of Language & Law*, 7, pp. 97-116.
- Newmark, Peter (1996): *About Translation*. Clevedon: Longdunn Press.
- Newmark, Peter (1988): *A Textbook of Translation*. New York – London: Prentice-Hall International.
- Newmark, Peter (1984): *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press.
- Sato, Erico (2015): «Metaphors and translation prisms». In: *Theory and Practice in Language Studies*, 5 (11), pp. 2183-2193.
- Schäffner, Christina – Tcaciuc, L. Sabina – Tesseur, Wine (2014): «Translation practices in political institutions: A comparison of national, supranational, and non-

- governmental organisations». In: *Perspectives: Studies in Translatology*, 22 (4), pp. 493-510.
- Schäffner, Christina (2004): «Metaphor and translation: Some implications of a cognitive approach». In: *Journal of Pragmatics*, 36, pp. 1253-1269.
- Silaški, Nadežda – Kilyeni, Annamaria (2011): «The MONEY IS A LIQUID metaphor in economic terminology: A contrastive analysis of English, Serbian and Romanian». In: *Professional Communication and Translation Studies*, 4 (1-2), pp. 63-72.
- Simanjuntak, Mariati (2017): «Analysis of the types and translation procedures of English metaphors into Indonesian». In: *Journal of English Teaching*, 3 (3), pp. 188-200.
- Sosoni, Vilelmini (2011): «Training translators to work for the EU institutions: Luxury or necessity? ». In: *The Journal of Specialised Translation*, 16, p. 77-108.
- Tcaciuc, L. Sabina – Mackevic, Vladislav (2017): «Translators' agency in translating economic metaphors in EU Institutions: The case of the European Central Bank». In: *Perspectives. Studies in Translation Theory & Practice*, pp. 1-17.
- Wagner, Emma – Bech, Svend – Martínez, Jesús (2002): *Translating for the European Union Institutions*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Welle, F. Rosario (2016): «Found in translation: Delivering accuracy and neutrality is not a metaphor». In: *Bridging Cultures*, 1, pp. 7-17.

Γ. Θεσμικά κείμενα

- Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2020): *Annual Activity Report*. Διαθέσιμο σε: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/annual-activity-report-2020-translation_en.pdf (προσπέλαση: 10.5.2022).
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2026): *Misused English words and expressions in EU publications*. Διαθέσιμο σε: <https://termcoord.eu/2017/01/misused-english-words-and-expressions-in-eu-publications/> (προσπέλαση: 11.5.2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020): *Translation in figures 2020*. Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο σε: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c29be934-9588-11ea-aac4-01aa75ed71a1/language-en>.

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2009): *Translating for a multilingual community*. Office for the Official Publications of the European Communities. Διαθέσιμο σε: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4dd2388f-db28-4629-abe4-26f2d4376cd9> (προσπέλαση: 6.5.2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2020): *Ψήφισμα: Οι προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2020-2025*. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020XR1392&qid=1652562771940> (προσπέλαση: 5.5.2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2015): *Ψήφισμα: Οι προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την έκτη θητεία, 2015-2020*. Διαθέσιμο σε: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52015XR2565&qid=1652562771940> (προσπέλαση 4.5.2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2009): *Λευκή Βίβλος για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση της Επιτροπής των Περιφερειών*. 80^η Ολομέλεια. Διαθέσιμη σε: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/cdr89-2009/_cdr89-2009_el.pdf (προσπέλαση: 12.5.2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2009): *Δήλωση Αποστολής*. Διαθέσιμη σε: https://cor.europa.eu/el/about/Pages/default.aspx#ctl00_ctl58_g_6cbe9c61_e227_46ff_902b_aef5da54aaca_ctl00_DocumentsTitle (προσπέλαση: 4.5.2022).
- Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Πολυγλωσσία (2005): *Ευρωπαϊκός Χάρτης Πολυγλωσσίας*. https://www.observatoireplurilinguisme.eu/images/Charte/Charte_plurilinguisme_eIV2.13.pdf (προσπέλαση: 27.4.2022).
- Συμβούλιο της Ευρώπης (1999): *Linguistic diversity for democratic citizenship in Europe: Towards a framework for language education policies*. Proceedings of the Council of Europe: Innsbruck, Austria, 10-12 May 1999.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (TermCoord) (2021): *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων στα ελληνικά*. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/styleguide_greek_dgt_el.pdf (προσπέλαση: 10.5.2022).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

CORPUS ΚΕΙΜΕΝΩΝ

#	Τίτλος Εγγράφου / Document Title	Έτος	Γλώσσα
1	Επιτροπή των Περιφερειών: ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	2009	GR
	European Committee of the Regions: MISSION STATEMENT	2009	ENG
2	Επιτροπή των Περιφερειών: ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ 112 ^{ΗΣ} ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ	2015	GR
	Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για την έκτη θητεία, 2015-2020. (2015/C 260/01)		
	European Committee of the Regions: RESOLUTION – 112 TH PLENARY SESSION	2015	ENG
	Priorities for the sixth term of office 2015- 2020. (2015/C 260/01)		
3	Επιτροπή των Περιφερειών: ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ 113 ^{ΗΣ} ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ	2020	GR
	Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2020-2025 — Η Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω των χωριών, των πόλεων και των περιφερειών της. (2020/C 342/02)		
	European Committee of the Regions: RESOLUTION – 112 TH PLENARY SESSION	2020	ENG
	The European Committee of the Regions’ priorities for 2020-2025 – Europe closer to the people through its villages, cities, and regions. (2020/C 324/02)		

Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι η συνέλευση των εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είμαστε μια πολιτική συνέλευση, απαρτιζόμενη από αιρετούς εκπροσώπους των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, που υπηρετεί την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Βασιζόμενοι στην πολιτική μας αποδοχή, διασφαλίζουμε τη θεσμική εκπροσώπηση του συνόλου των περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: περιφερειών, δήμων και κοινοτήτων.

Αποστολή μας είναι η ενσωμάτωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρώπη, καθώς και η μεγαλύτερη συμμετοχή των συμπολιτών μας.

Η πολιτική μας δράση εδράζεται στην πεποίθηση ότι η συνεργασία μεταξύ του ευρωπαϊκού, του εθνικού, του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου είναι απαραίτητη τόσο για την οικοδόμηση μιας όλο και πιο συμπαγούς και αλληλέγγυας ένωσης των λαών της Ευρώπης όσο και για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης.

Προς τον σκοπό αυτό, συνεργαζόμαστε στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και με τα όργανα διαφόρων βαθμίδων εξουσίας των κρατών μελών, με στόχο, μεταξύ άλλων, την προώθηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Ψηφίζουμε πολιτικές συστάσεις για τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και συμμετέχουμε στην εκπόνηση της κοινοτικής νομοθεσίας.

Ήδη από την προπαρασκευαστική φάση της νομοθεσίας, προτείνουμε πολιτικές προσεγγίσεις και προσανατολισμούς με βάση την εμπειρία και την εμπειρογνωμοσύνη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι είναι πολύ συχνά επιφορτισμένοι με την εφαρμογή της.

Επιθυμούμε μια Ευρώπη ενωμένη στην πολυμορφία της, η οποία να μπορέσει σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο να αξιοποιήσει πλήρως την εδαφική, πολιτισμική και γλωσσική της πολυμορφία, που αποτελεί την πηγή της δύναμής της, καθώς και εχέγγυο της ταυτότητας των λαών της.

Συμμετέχουμε στην προώθηση της ευρωπαϊκής δημοκρατίας και ταυτότητας, καθώς και των συναφών αξιών, συμβάλλουμε δε στην εδραίωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και στην προστασία των μειονοτήτων.

Μεριμνούμε για την τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, προκειμένου οι αποφάσεις στην Ευρώπη να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται στο καταλληλότερο και πλησιέστερο στους πολίτες επίπεδο.

Συνεπώς, διασφαλίζουμε με τη δράση μας τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και εγγύτητα κατά την υλοποίηση των κοινών πολιτικών.

Εργαζόμαστε για την αρμονική και βιώσιμη ανάπτυξη όλων των περιοχών της Ευρώπης.

Υπερασπιζόμαστε με τον τρόπο αυτό, στο όνομα των αρχών της ισότητας και της αλληλεγγύης, τους στόχους της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διεκδικούμε την αυτονομία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και το δικαίωμά τους να διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Προωθούμε τις αρχές και τους μηχανισμούς της χρηστής διακυβέρνησης και ενθαρρύνουμε τη διαδικασία αποκέντρωσης.

Ευνοούμε τη συνεργασία τόσο μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης των κρατών μελών όσο και —στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη διεύρυνση, της πολιτικής καλής γειτονίας και της αναπτυξιακής πολιτικής— με τους αντίστοιχους οργανισμούς των υποψηφίων και των δυνάμει υποψηφίων μελών, των γειτονικών και των τρίτων χωρών.

Δημιουργούμε διαύλους επικοινωνίας και δίκτυα, διοργανώνουμε δημόσια φόρουμ για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ περιφερειών, δήμων και κοινοτήτων και αναπτύσσουμε εταιρικές σχέσεις με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους.

Είμαστε οι πρέσβεις της Ευρώπης στις περιφέρειες, στις πόλεις και στους δήμους, καθώς και ο εκπρόσωπός τους στον ευρωπαϊκό διάλογο.

Συμμετέχουμε σε έναν άμεσο διάλογο με τους συμπολίτες μας για τα επιτεύγματα της Ευρώπης και τις μελλοντικές προκλήσεις, συμβάλλουμε δε στην αποσαφήνιση και στην κατανόηση της εφαρμογής και του εδαφικού αντικτύπου των κοινοτικών πολιτικών.

Ας οικοδομήσουμε όλοι μαζί την Ευρώπη!

Βρυξέλλες, 21 Απριλίου 2009

European Committee of the Regions

MISSION STATEMENT

The Committee of the Regions is the EU's assembly of regional and local representatives.

We are a political assembly of holders of a regional or local electoral mandate serving the cause of European integration.

Through our political legitimacy, we provide institutional representation for all the European Union's territorial areas, regions, cities and municipalities.

Our mission is to involve regional and local authorities in the European decision-making process and thus to encourage greater participation from our fellow citizens

Our political action is based on the belief that cooperation between European, national, regional and local levels is essential if we are to build an ever closer and more mutually supportive union among the people of Europe and respond to the challenges of globalisation.

To this end, we work closely together with the European Commission, the European Parliament and the Council of the European Union, and in the Member States with the various tiers of authority, in order also to promote multi-level governance.

We vote on political recommendations for European strategies and participate in the preparation of Community legislation.

Upstream, at the earliest stages, we propose political lines of approach and action drawn from the experience and expertise of the regional and local authorities, who are most often responsible for implementing legislation.

We want to see Europe, united in diversity in a globalised world, make the very most of its territorial, cultural and linguistic diversity, as this is the source of its strength and guarantee of its people's identity.

We play our part in promoting European democracy and citizenship and their values, and contribute towards the anchoring of fundamental rights and the protection of minorities.

We keep watch to ensure that the principles of subsidiarity and proportionality are upheld so the decisions are taken and applied as close to the citizens as possible and at the most appropriate level.

Thus, we ensure that common policies are implemented more effectively and at greater proximity.

We work to secure harmonious and sustainable development across all European territorial areas.

In this way, we champion the objectives of economic, social and territorial cohesion in the European Union in the interests of the principles of equity and solidarity.

We claim autonomy for regional and local authorities and their right to secure appropriate financial resources to enable them to carry out their duties.

We therefore promote the principles and mechanisms of good governance and encourage the process of decentralisation.

We encourage cooperation between the regional and local authorities of the Member States, but also, as part of enlargement strategy, neighbourhood policy and development policy, with those of candidate countries, potential candidate countries, neighbouring countries and third countries.

We set up platforms and networks, organise forums so as to facilitate cooperation and the pooling of experience between regions, cities and municipalities, and develop partnerships with their representative organisations.

We are ambassadors of Europe in the regions, cities and municipalities and speak for them in the European debate.

We have a direct dialogue with our fellow citizens on Europe's achievements and future challenges and we help to explain and expound the implementation and territorial impact of Community policies.

Let's build Europe in partnership!

Brussels, 21 April 2009

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

112Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ, 3 ΚΑΙ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015

Ψήφισμα με θέμα «Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για την έκτη θητεία, 2015-2020»

(2015/C 260/01)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) θα επικεντρωθεί στις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες κατά την τρέχουσα πενταετή θητεία της (2015-2020):

1. Νέο ξεκίνημα για την ευρωπαϊκή οικονομία: Δημιουργία θέσεων εργασίας και βιώσιμης ανάπτυξης στους δήμους και τις περιφέρειες για μια καλύτερη ποιότητα ζωής των πολιτών

Απαιτείται μια ανιούσα προσέγγιση —με τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε ευρωπαϊκές συμπράξεις— για την τόνωση των στοχευμένων επενδύσεων στην πραγματική οικονομία και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών. Ταυτόχρονα, έτσι θα απαντηθούν οι απαιτήσεις των πολιτών για ποιοτικές δαπάνες και ορθή υλοποίηση των δημόσιων πολιτικών. Ένα νέο επιχειρηματικό πνεύμα σε συνδυασμό με μια λειτουργούσα Ψηφιακή Ενιαία Αγορά και με μια Έξυπνη Εξειδίκευση θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέες δεξιότητες και γνώσεις, σε καινοτομία και σε απασχόληση.

Η ΕτΠ επισημαίνει τα ακόλουθα μέτρα, που αποσκοπούν στην εφαρμογή αυτής της προτεραιότητας:

1. Αξιοποίηση των θετικών οικονομικών τάσεων και μετατροπή τους σε βιώσιμες θέσεις εργασίας, με ειδική έμφαση στην εκπαίδευση και στην αντιστοίχιση δεξιοτήτων και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ειδικότερα, για τη βελτίωση της ζωής των νέων που πλήττονται από υψηλά ποσοστά ανεργίας, είναι απαραίτητες μια υψηλής ποιότητας γενική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, περισσότερες θέσεις κατάρτισης και καλύτερη κινητικότητα. Η θετική εμπειρία από το σύστημα της διττής επαγγελματικής κατάρτισης μπορεί να είναι χρήσιμη.
2. Παρακολούθηση της εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων, σε σύμπραξη με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, με παράλληλη διατήρηση της αλληλεγγύης στις περιφέρειες που υστερούν.
3. Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της ΕΕ και της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης μέσω της διαμόρφωσης κινήτρων για μεταρρυθμίσεις ικανές να επιταχύνουν την υλοποίηση των κοινωνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», καθώς και τον συντονισμό των αυτόματων σταθεροποιητών στο επίπεδο της ΟΝΕ.
4. Συμβολή στην ενδιάμεση αναθεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014-2020 και στη μελλοντική πολιτική συνοχής, υποστήριξη της αναθεώρησης των ιδίων πόρων της ΕΕ και των επαρκών πιστώσεων πληρωμών.
5. Ενίσχυση της επενδυτικής ικανότητας των τοπικών και περιφερειακών αρχών μέσω της ενθάρρυνσης της ευελιξίας στην εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης, τηρουμένης της ανάγκης για υγιή δημόσια οικονομικά και συμμόρφωσης με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

6. Προαγωγή συνεργειών μεταξύ των διαφόρων διαθέσιμων ταμείων της ΕΕ, ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας μεταξύ του ΕΤΣΕ και των υφιστάμενων ταμείων, ώστε να επιτευχθεί πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα σε χρηματοπιστωτικό επίπεδο· επικέντρωση στην απλούστευση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ.
 7. Τόνωση του επιχειρηματικού πνεύματος: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και προώθηση της κοινωνικής οικονομίας μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, της ενθάρρυνσης της καινοτομίας και των υποδομών-στόχων και της μείωσης της γραφειοκρατίας.
 8. Θεώρηση της γλώσσας, του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς ως ανθρώπινων αξιών οι οποίες στηρίζουν την εθνική, περιφερειακή και τοπική ταυτότητα.
 9. Δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την ανάπτυξη ψηφιακών δικτύων και υπηρεσιών. Μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας μέσω της επένδυσης σε υψηλής ταχύτητας, αξιόπιστες υποδομές ΤΠΕ και έρευνα και ανάπτυξη για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, των δημοσίων υπηρεσιών, της ένταξης, αλλά και των δεξιοτήτων.
 10. Τόνωση της ικανότητας έρευνας και καινοτομίας των περιφερειών και γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος και του χάσματος καινοτομίας μεταξύ τους· βελτίωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της έξυπνης εξειδίκευσης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και, ως εκ τούτου, ενίσχυση των κορυφαίων διαπεριφερειακών δικτύων, όπως η πρωτοβουλία Vanguard, οι οποίες έθεσαν τη βιομηχανική αναγέννηση στον πυρήνα των δραστηριοτήτων των στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση, με στόχο την προώθηση της ανταλλαγής εμπειριών, της δημιουργίας «κλιμάκων αριστείας» και της κοινής επεξεργασίας των υποβληθεισών προτάσεων έργου.
 11. Βέλτιστη αξιοποίηση των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) που καλύπτουν το φάσμα της αλυσίδας καινοτομίας, καθώς και των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής, ως βασικών μέσων για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών και οικονομίας βασισμένης στη γνώση.
 12. Υποστήριξη της βελτίωσης της πρόσβασης σε διαδικτυακά αγαθά και υπηρεσίες ανά την Ευρώπη για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις μέσω της εξάλειψης των φραγμών στις διασυνοριακές διαδικτυακές δραστηριότητες και παράλληλα διασφάλιση ότι ο συντονισμός των κανονιστικών προσεγγίσεων για τις νέες μορφές ανταλλαγής, όπως η συνεργατική κατανάλωση, θα γίνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
 13. Ενίσχυση της αυξανόμενης χρήσης της καινοτόμου ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ώστε να διευκολυνθεί ο βίος των πολιτών και των επιχειρήσεων και να μειωθεί η εξάρτησή τους από τη γραφειοκρατία.
 14. Εξασφάλιση καλύτερων κανονιστικών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών για τη διευκόλυνση του εκσυγχρονισμού και της επέκτασης των υφιστάμενων ενεργειακών υποδομών όπως προβλέπεται στο πλαίσιο των νέων στόχων της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή έως το 2030, ιδίως με την υλοποίηση μιας ενεργειακής ένωσης που να είναι ανθεκτική στην κρίση και φιλική στο περιβάλλον. Ταυτόχρονα, πρέπει να επιδιώκεται ο στόχος ενός πιο θεμιτού ανταγωνισμού στον ενεργειακό τομέα.
 15. Εξασφάλιση σταθερής νομοθεσίας για τη στήριξη των επενδύσεων στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών για την κυκλική οικονομία και τον οικολογικό σχεδιασμό. Ανάδειξη της σημασίας της παροχής των πόρων που απαιτούνται ώστε οι περιφέρειες και οι δήμοι να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στην υλοποίηση βιώσιμων ενεργειακών έργων.
 16. Προαγωγή της οικοδόμησης ανθεκτικότητας έναντι καταστροφών ως μίας από τις βάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας· επισήμανση του ρόλου που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές.
- II. Εδαφική διάσταση της νομοθεσίας της ΕΕ: εξυπηρέτηση του συμφέροντος των πολιτών ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας και εργασίας τους**

Οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει να γεφυρώνουν τις αποστάσεις και τα γνωστικά κενά μεταξύ περιφερειών και δήμων και να μετατρέπουν τα εδαφικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, γεωγραφικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά σε προτερήματα τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές.

Η ΕτΠ επισημαίνει τα ακόλουθα μέτρα, που αποσκοπούν στην εφαρμογή αυτής της προτεραιότητας:

17. Υποστήριξη ισχυρότερης εδαφικής διάστασης των πολιτικών της ΕΕ και των έργων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της αναδιώρησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
18. Προώθηση της αναγνώρισης των δημογραφικών προκλήσεων ως απειλής για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και δημιουργία ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αντιμετώπισή τους.
19. Έλεγχος και αξιολόγηση του εδαφικού αντίκτυπου της νομοθεσίας της ΕΕ στην ενιαία αγορά και σύνδεση με πρωτοβουλίες που είναι σχεδιασμένες ώστε να έχουν εδαφικό αντίκτυπο (δηλαδή την Ενεργειακή Ένωση, την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, τη δέση μέτρων για την κινητικότητα των εργαζομένων, την Ένωση των Κεφαλαιαγορών, τη μελλοντική πολιτική μεταφορών). Ειδική έμφαση απαιτείται όσον αφορά τους βασικούς τομείς των κρατικών ενισχύσεων και του εκσυγχρονισμού τους, της βιομηχανικής πολιτικής, των δημοσίων συμβάσεων και της παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας.
20. Διαμόρφωση της ανάπτυξης της μελλοντικής πολιτικής συνοχής, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ευρωπαϊκής χωροταξίας, με ειδική έμφαση στην ενίσχυση του αστικού θεματολογίου και στην ισορροπία μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, καθώς και στην περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή· ενθάρρυνση του διαλόγου όσον αφορά τους δείκτες «πέραν του ΑΕγχΠ» και την ανάπτυξη εναλλακτικών δεικτών ευημερίας και βιώσιμης ανάπτυξης.
21. Προσοχή και ευαισθησία σε θέματα χρηματοδότησης και προέλευσης των κεφαλαίων· έγκαιρη διαβούλευση για το μέλλον της περιφερειακής χρηματοδότησης και των διαρθρωτικών ταμείων μετά το 2020, προς το συμφέρον των δήμων και των περιφερειών.
22. Προσκλήσεις για εκ νέου εστίαση στην αναζωογόνηση των πόλεων και των κέντρων των πόλεων που έχουν παραμεληθεί εξαιτίας της κατασκευής μεγάλων εμπορικών κέντρων στα περίχωρα.
23. Συμβολή στις πολιτικές συζητήσεις για το μέλλον των πολιτικών της ΕΕ για τη γεωργία, την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία.
24. Ενδυνάμωση των τοπικών και περιφερειακών αρχών προκειμένου να μπορούν να παρακολουθούν μακροπρόθεσμα τους φυσικούς τους πόρους, όπως το νερό, και να διασφαλίζουν την ουσιαστική προετοιμασία τους για ακραίες περιπτώσεις υπερεπάρκειας ή έλλειψης, και να ανταλλάσσουν τις βέλτιστες πρακτικές σε όλη την Ευρώπη.
25. Προώθηση της ανάπτυξης διασυνοριακών λύσεων, της διαπεριφερειακής δικτύωσης και της υλοποίησης μακροπεριφερειακών στρατηγικών μέσω της επέκτασης της χρήσης των ευρωπαϊκών ομίλων εδαφικής συνεργασίας.
26. Προώθηση ειδικών περιφερειακών και τοπικών χαρακτηριστικών στο πλαίσιο της διαδικασίας ολοκλήρωσης των δικτύων ΔΕΔ-Μ και της μελλοντικής πολιτικής μεταφορών μετά το 2020 και υποστήριξη νέων πρωτοβουλιών για τη μείωση των εκπομπών θορύβου από τις σιδηροδρομικές και αεροπορικές μεταφορές.

III. Απλούστερη, πιο συνδεδεμένη Ευρώπη: επανασύνδεση των πολιτών και των επιχειρήσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η ΕτΠ πρέπει να ενθαρρύνει τον διάλογο με θέμα την ευκολότερη άντληση οφελών για τους Ευρωπαίους από την προστιθέμενη αξία που παρέχει η ΕΕ και τι είδους συμβολή απαιτείται για την ευημερία των επιχειρήσεων. Είναι απαραίτητο οι νέες πρωτοβουλίες να διέπονται από διαφάνεια. Τα ζητήματα που εξακολουθούν να βρίσκονται στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων μας είναι ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, η βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση και η προώθηση καινοτόμων δημόσιων συμβάσεων.

Η ΕτΠ επισημαίνει τα ακόλουθα μέτρα, που αποσκοπούν στην εφαρμογή αυτής της προτεραιότητας:

27. Παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και εξασφάλιση ανάληψης δράσης στο κατάλληλο επίπεδο. Υποστήριξη της μετατροπής των εκτιμήσεων εδαφικού αντίκτυπου σε πάγια πρακτική που θα προωθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
28. Μεγαλύτερη διαφάνεια και συμμετοχή σε ανιούσες διαδικασίες, έτσι ώστε να ενισχυθούν οι δυνατότητες δράσης και η επιρροή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και να βελτιωθεί το αίσθημα εμπιστοσύνης και εγγύτητας των πολιτών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.
29. Προώθηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης στη μελλοντική νομοθεσία, καθώς και στις συζητήσεις για την εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και την επέκταση της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης.

30. Συμβολή σε διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση της νομοθεσίας και συμμετοχή στο πρόγραμμα REFIT προκειμένου να συμβάλει σε αξιολογήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ από την περιφερειακή και τοπική προοπτική, να συμβάλει στην αύξηση της διαφάνειας και να προτείνει στον Ευρωπαίο νομοθέτη την απλούστευση της νομοθεσίας, όπου αυτή χρειάζεται.
31. Ενθάρρυνση της μείωσης της γραφειοκρατίας και των κανονιστικών φραγμών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, πράγμα που θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να ευημερούν και στους πολίτες να αντλούν πλήρως τα οφέλη της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ.
32. Προώθηση των αρχών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις αποτελεσματικές δημόσιες επενδύσεις.
33. Βελτίωση του Μητρώου Διαφάνειας εξασφαλίζοντας πως θα αναγνωρίζει την εξαίρεση των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των αντιπροσωπευτικών τους ενώσεων από την υποχρέωση εγγραφής, καθώς αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ και οι εκπρόσωποί τους εκλέγονται δημοκρατικά από τους πολίτες.

IV. Σταθερότητα και συνεργασία εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης: στήριξη των γειτονικών μας χωρών στην πορεία τους προς τις ευρωπαϊκές αξίες.

Η ΕτΠ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι προσπάθειες συνεργασίας με τους γείτονές μας βασίζονται στη συνεργασία μεταξύ τοπικών και περιφερειακών αρχών και στις επαφές μεταξύ των λαών. Η θεσμική οικοδόμηση και η δημιουργία διοικητικής ικανότητας, καθώς και η πολιτική αλληλεγγύη και η διπλωματία των πόλεων, έχουν χρησιμοποιηθεί με επιτυχία στο παρελθόν για να εδραιώσουν τις ευρωπαϊκές αξίες στις γειτονικές χώρες, και θα πρέπει να συνεχίσουν και στο μέλλον να αποτελούν το κυριότερο εργαλείο.

Η ΕτΠ επισημαίνει τα ακόλουθα μέτρα, που αποσκοπούν στην εφαρμογή αυτής της προτεραιότητας:

34. Επέκταση της εδαφικής διάστασης —και της αρχής της αποκέντρωσης— των πολιτικών διεύρυνσης και γειτονίας της ΕΕ. Αξιοποίηση των εταιρικών σχέσεων της ΕτΠ με υποψήφιες χώρες από την Ένωση για τη Μεσόγειο (ARLEM) και την Ανατολική Εταιρική Σχέση (ΔΠΤΑΑΕΣ).
35. Υποστήριξη της ανάπτυξης ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ και ενισχυμένης τοπικής και περιφερειακής ικανότητας διαχείρισης κρίσεων. Ενθάρρυνση της ανταλλαγής παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών και ενίσχυση της συνεργασίας σε επίπεδο δήμου ή περιφέρειας, ανεξάρτητα από αυτήν που προβλέπεται από το πλαίσιο της Επιτροπής. Συμμετοχή στον διάλογο για την αναθεώρηση του κανονισμού «Δουβλίνο III» με σκοπό την ανάπτυξη δίκαιου συστήματος κατανομής των βαρών στην ΕΕ και την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών της μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανθρωπιστικές και τις αναπτυξιακές πτυχές.
36. Συγκρότηση «συμπράξεων μετανάστευσης και ένταξης» μεταξύ δήμων και περιφερειών στις χώρες προέλευσης και προορισμού. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη και θα προωθηθεί η αποκεντρωμένη συνεργασία — ιδίως σε τομείς όπως η αστυφιλία, η κλιματική αλλαγή και οι ελλείψεις πόρων.
37. Υποστήριξη πολιτικών που επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση προκλήσεων σε θέματα ασφάλειας και κοινωνικής σταθερότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και μεταξύ των συνόρων —όπως η ριζοσπαστικοποίηση, η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και, τελικά, η μεμονωμένη βία ή η βία σε οργανωμένη μορφή όπως η τρομοκρατία.
38. Ανάδειξη της περιφερειακής και τοπικής διάστασης στις διαπραγματεύσεις για τις στρατηγικές εταιρικές σχέσεις της ΕΕ με βασικούς διεθνείς παράγοντες, ιδίως όσον αφορά τη διατλαντική εταιρική σχέση συναλλαγών και επενδύσεων και τη συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί πως οι τελικές συμφωνίες θα σεβονται τις ευρωπαϊκές κοινωνικές και περιβαλλοντικές προδιαγραφές, όσον αφορά, για παράδειγμα, τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ) ή την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

V. Η Ευρώπη των πολιτών είναι η Ευρώπη του μέλλοντος: ενίσχυση μακρόπνοων εταιρικών σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των λαών της.

Η ΕτΠ οφείλει να συνδράμει στην επανασύνδεση της Ευρώπης με τους πολίτες της μέσω της ενθάρρυνσης του διαλόγου με τους τοπικούς και περιφερειακούς εκπροσώπους και με τους πολίτες όλων των ηλικιών. Οφείλουμε επίσης να γνωστοποιούμε το έργο μας αποτελεσματικά και να επικεντρωνόμαστε στην ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ και των αποτελεσμάτων της σε τοπικό επίπεδο.

Η ΕτΠ επισημαίνει τα ακόλουθα μέτρα, που αποσκοπούν στην εφαρμογή αυτής της προτεραιότητας:

39. Επικοινωνία σε σχέση με την Ευρώπη και τις αξίες της, ενθάρρυνση του δημόσιου διαλόγου με τους πολίτες και ανάδειξη του αντίκτυπου της Ευρώπης στην ευημερία των πολιτών της.
40. Βελτίωση της επικοινωνίας της ΕτΠ ως προς την προστιθέμενη αξία της εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ταυτόχρονη ενίσχυση των σχέσεών της με τα άλλα όργανα· εμπάδυνση και επέκταση της διαδικασίας παρακολούθησης της επικουρικότητας και περαιτέρω ανάπτυξη της παρακολούθησης στην πράξη, μέσω ανάλυσης του αντίκτυπου των γνωμοδοτήσεων με βάση αντικειμενικά μετρήσιμα κριτήρια.
41. Συμβολή στον τρέχοντα διάλογο για την υλοποίηση της Συνθήκης της Λισαβόνας με στόχο τη συμμετοχή σε θεσμικούς διαλόγους για ενδεχόμενες μελλοντικές αναθεωρήσεις της Συνθήκης.

Η ΕτΠ εξουσιοδοτεί τον πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στις προεδρίες του Συμβουλίου της ΕΕ κατά την περίοδο 2015-2020.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2015.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Markku MARKKULA

I

(Resolutions, recommendations and opinions)

RESOLUTIONS

COMMITTEE OF THE REGIONS

112TH PLENARY SESSION, 3—4 JUNE 2015

Resolution on the European Committee of the Regions' priorities for the sixth term of office 2015-2020

(2015/C 260/01)

The European Committee of the Regions (CoR) will focus on the following key priorities during its current 5-year term (2015-2020):

1. ***A fresh start for the European economy: creating jobs and sustainable growth in cities and regions to provide a better quality of life for citizens.***

A bottom-up approach — which involves including regional and local authorities in European Partnerships — is needed to stimulate targeted investment in the real economy and to trigger an exchange of best practice. At the same time, this will address citizens' demands for quality spending and sound implementation of public policies. A new entrepreneurial spirit, combined with a functioning Digital Single Market and Smart Specialisation, could lead to new skills, knowledge, innovation and employment.

The CoR highlights the following measures, aimed at implementing this priority:

1. building on positive economic trends and converting them into sustainable jobs, with specific focus on education and on matching skills and training with the needs of the labour market. High-quality general and vocational education, the development of training places and improved mobility are in particular needed in order to improve the situation of young people affected by high unemployment. The positive experience with the dual vocational training system could be helpful here;
2. monitoring the implementation of the European Structural and Investment Funds and the European Fund for Strategic Investment, in partnership with the European Investment Bank, while maintaining solidarity with the regions lagging behind;
3. strengthening the social dimension of the EU and of the Economic and Monetary Union by developing incentives for reforms in order to accelerate the achievement of the social objectives of the Europe 2020 Strategy and coordination between the automatic stabilisers at EMU level;
4. contributing to the mid-term review of the Multiannual Financial Framework 2014-2020 and to future Cohesion Policy; calling for review of the EU own resources and supporting the alignment of public budgets with territorially-based, spending-quality objectives and sufficient levels of payment appropriations;
5. enhancing the investment capacity of local and regional authorities by encouraging flexibility in the application of European economic governance rules, while respecting the need for sound public finances and the provisions of the Stability and Growth Pact;

6. promoting synergies among the various EU funds available, strengthening the interconnection between the European Fund for Strategic Investment and existing funds to achieve a multiplier financial effect; focusing on simplification of EU's financial instruments;
7. boosting entrepreneurial spirit: enhancing the competitiveness of small and medium sized enterprises and promoting the social economy by improving access to finance, inspiring innovation and target infrastructure, and by reducing red tape;
8. considers language, culture and cultural heritage as a human value, supporting national, regional and local identity;
9. creating the right conditions for digital networks and services to flourish. Maximising the growth potential of the digital economy by investing in high-speed, trustworthy ICT infrastructure, and research and innovation to boost industrial competitiveness, public services, inclusiveness and skills;
10. boosting the research and innovation capacity of the regions and bridging the digital *and innovation* divide between them; improving regional competitiveness by promoting smart specialisation and the sharing of best practice; therefore stimulate leading interregional networks such as the Vanguard initiative that have put the industrial renaissance at the core of their S3-activities with a view to promote exchange of experiences, creation of stairways of excellence and joint processing of project application;
11. making the best use of Knowledge and Innovation Communities (KICs) covering the innovation chain, and Key enabling technologies (KET) as a means to being at the forefront of managing the shift to a low carbon, and knowledge-based economy;
12. supporting better access to online goods and services across Europe for consumers and businesses by removing key differences between the online and offline worlds and breaking down barriers to cross-border online activity while ensuring that regulatory approaches towards new forms of exchanges such as the sharing economy are coordinated at European level;
13. supporting the increase of innovative e-government so as to enable the lives citizens and businesses to be made easier and less dependent on bureaucracy;
14. ensuring better regulatory and financial conditions, in order to facilitate the modernisation and expansion of current energy infrastructure set out as part of the EU's new 2030 energy and climate change objectives, in particular achieving a crisis-proof and climate-friendly Energy Union, with the aim of fair conditions of competition in the energy sector;
15. ensuring that legislation is stable, in order to support investment in renewable energies, including the circular economy and eco-design initiatives. Emphasising the importance of providing the resources needed to allow regions and cities to play a leading role in delivering sustainable energy projects.
16. promoting building resilience to disasters as one of the fundamentals for sustainable growth and jobs; highlighting the key role of local and regional authorities.

II. *The territorial dimension of EU legislation matters: working in the interest of citizens, no matter where they chose to live and work.*

EU policies should bridge distances and knowledge gaps between regions and cities, turning territorial, economic, social, cultural, geographical and demographic characteristics into strengths in both urban and rural areas.

The CoR highlights the following measures, aimed at implementing this priority:

17. calling for a stronger territorial dimension within EU policies and projects across the European Union, including as part of the revision of the Europe 2020 Strategy;
18. promote the recognition of demographic challenges as a threat to the whole of Europe and the creation of a European strategy to address these challenges;
19. scrutinising and assessing the territorial impact of EU legislation on the single market and relating to initiatives which are designed to have a territorial impact (i.e. the Energy Union, the Digital Single Market, the Labour Mobility Package, the Capital Markets Union, the future Transport Policy). Particular focus is needed on the key areas of state aid, its modernisation, industrial policy, public procurement and the delivery of the services of general interest;
20. shaping the development of future Cohesion Policy, including the development of European spatial planning, with particular focus on strengthening the Urban Agenda and the balance between urban and rural areas and the further development of financial instruments in cohesion policy; encouraging debate on 'Beyond GDP' and the development of alternative indicators for well-being and sustainable development;
21. attentiveness and sensitivity to questions of financing and the sources of funds; early consideration of the future of regional support and the Structural Funds after 2020 in the interests of the municipalities and regions;
22. calls for a refocus on the revitalisation of towns and cities centres which have been neglected by large scale shopping developments in the outskirts of towns;
23. contributing to policy debates on the future of EU agriculture, rural development and fisheries policies;
24. empowering local and regional authorities to monitor over time their natural resources, such as water, and ensure they are able to prepare for situations of extreme conditions such as overabundance or shortage, and to share that best practice throughout Europe;
25. promoting the development of cross-border solutions, interregional networking and the implementation of macro-regional strategies by extending the use of European Groupings for Territorial Cooperation;
26. promoting specific regional and local characteristics as part of the process of completing the TEN-T networks and future transport policy after 2020 and supporting new initiatives on the reduction of noise emissions from rail and air transport.

III. A simpler, more connected Europe: reconnecting citizens and businesses at local and regional level.

The CoR must encourage debate on the questions of how to make it easier for European's to benefit from the added value that the EU provides, and how to help businesses to thrive. It is essential that the new initiatives be transparent. Cutting red tape, improving access to finance for SMEs and promoting innovative public procurement shall continue to be at the heart of our priorities.

The CoR highlights the following measures, aimed at implementing this priority:

27. monitoring adherence to the principles of subsidiarity and proportionality and ensuring that action is taken at the adequate level. Calling for territorial impact assessments to become a standard practice promoted by the European Commission;
28. more transparency and co-determination through bottom-up procedures in order to strengthen the local and regional authorities' opportunities for action and influence and to promote citizens' trust in, and closeness to, the European Union;
29. promoting multilevel governance in future legislation, as well as in discussions on the evolution of the European Semester and expanding the European Monetary Union;

30. contributing to an interinstitutional agreement on better law-making and getting involved in the REFIT programme in order to contribute to evaluations of EU legislation from a regional and local perspective, increase transparency and propose simplification of legislation to the EU legislator where necessary;
 31. encouraging the reduction of red tape and regulatory burdens at all levels of government, thus allowing businesses to thrive and citizens to benefit fully from the EU's added value;
 32. promoting the Organisation for Economic Cooperation and Development's (OECD) principles for effective public investment;
 33. improving the Transparency Register by ensuring that it recognises that local and regional authorities and their representative associations are exempt from any requirement to register, since they are an integral part of the EU's institutional framework, and their representatives are democratically elected by citizens.
- IV. ***Stability and cooperation within and outside of the European Union: supporting our neighbours on their path towards European values.***

The CoR should ensure that efforts to cooperate with our neighbours are founded on cooperation between local and regional authorities and people-to-people contact. Institutional and capacity building, political solidarity and city-diplomacy have been successfully used in the past to establish European values in neighbouring countries and they should be the main tools for the future.

The CoR highlights the following measures, aimed at implementing this priority:

34. expanding the territorial dimension — and the devolution principle — of EU enlargement and neighbourhood policies. Building on the CoR's partnerships with candidate countries from the Union for the Mediterranean area (ARLEM) and the Eastern Partnership (CORLEAP);
35. supporting the development of a comprehensive EU migration policy and strengthened local and regional crisis management capacities. Promoting an exchange of best practice examples and strengthened cooperation at local and regional level, independently of a framework submitted by the Commission. Involvement in the debate on the review of the Dublin III Regulation in order to develop a fair burden sharing within the EU, and to address the root causes of illegal migration and human trafficking, taking account of humanitarian and development-policy aspects;
36. setting up 'migration and integration partnerships' between cities and regions in countries of origin and destination. This will enhance mutual trust and promote decentralised cooperation — particularly on areas such as urban concentration, climate change and resource shortages;
37. supporting policies which address security and social stability challenges at local and regional level including across borders — such as radicalisation and xenophobia, racism, and ultimately violence, in isolated form, or on organised form such as and terrorism;
38. highlighting the regional and local dimension in negotiations on the EU's Strategic Partnerships with key international players, with particular reference to the Transatlantic Trade and Investment Partnership and the Trade in Services Agreement. It is necessary to ensure that the final agreements respect European social and environmental standards, for example in relation to the question of genetically modified organisms (GMOs) or the protection of services of general interest.

V. ***Europe of the citizens is Europe of the future: enhancing forward-looking partnerships between European Union and its people.***

The CoR must help to reconnect Europe with its people by encouraging dialogue with local and regional representatives, and citizens of all ages. We should also publicise our work effectively and focus on showcasing the added value of the EU and results achieved at home.

The CoR highlights the following measures, aimed at implementing this priority:

39. communicating about Europe and its values, stimulating public debate with citizens and showcasing the impact that Europe has on citizens' wellbeing;
40. improving the CoR's communication on its added value within the European Union, while strengthening its relations with the other institutions; deepening and developing the procedure for subsidiarity monitoring and further developing follow-up practice through analysis of the impact of opinions on the basis of measurable criteria;
41. contributing to the ongoing debate on the implementation of the Lisbon treaty, with a view to participating in institutional debates on possible future Treaty revisions.

The CoR instructs its president to forward this resolution to the EU institutions and the presidencies of the Council of the EU for the period 2015-2020.

Brussels, 4 June 2015.

*The President
of the European Committee of the Regions*

Markku MARKKULA

Υήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών — Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2020-2025 — Η Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω των χωριών, των πόλεων και των περιφερειών της

(2020/C 324/02)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) είναι η πολιτική μας συνέλευση, η οποία κατοχυρώνεται στις Συνθήκες της ΕΕ και παρέχει θεσμική εκπροσώπηση σε όλες τις εδαφικές περιοχές, τις περιφέρειες, τις πόλεις και τους δήμους.

Μια Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία συνεκτιμά τις τοπικές και τις περιφερειακές ανάγκες και ανησυχίες, αυξάνει τη δημοκρατική νομιμότητα, βελτιώνει την οικειοποίηση και προσδίδει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία τόσο στις πολιτικές της ΕΕ όσο και στην επιτόπια αποτελεσματικότητά τους, προς όφελος των πολιτών. Για τον σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης στα κράτη μέλη. Η τρέχουσα κατάσταση της ΕΕ απαιτεί τη συνεχή ενίσχυση της συνεργασίας και την ολοένα και μεγαλύτερη συνεκτίμηση των απόψεων των περιφερειών, των πόλεων και των δήμων κατά τη διαδικασία χάραξης πολιτικής και θέσπισης νομοθεσίας της ΕΕ.

Από την κρίση στην ανάκαμψη: προς μια ανθεκτική, βιώσιμη και συνεκτική Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα τελευταία χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε πρωτοφανείς προκλήσεις: σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση και βαριές οικονομικές υφέσεις, κοινωνικές και εδαφικές προκλήσεις, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, αστάθεια στις γειτονικές της χώρες και στο παγκόσμιο σύστημα και μεταναστευτικές ροές. Η πανδημία COVID-19 δοκιμάζει περαιτέρω την αλληλεγγύη της ΕΕ και θέτει κάτω από τον μεγεθυντικό φακό την ικανότητά μας να αντιμετωπίζουμε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που ασκούν σημαντικές πιέσεις τόσο στις υπηρεσίες υγείας μας όσο και στις κοινωνικές και τις δημόσιες υπηρεσίες μας. Αυτή η πλέον πρόσφατη κρίση κατέδειξε όχι μόνο την ανάγκη υιοθέτησης μιας συντονισμένης αντίδρασης, με τη στήριξη ενός πολύ ισχυρότερου ενωσιακού προϋπολογισμού, αλλά και την ανάγκη περαιτέρω συνδρομής ενός εκατομμυρίου τοπικών και περιφερειακών αρχών που εργάζονται στην πρώτη γραμμή για την προστασία των πολιτών και των τοπικών οικονομιών και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης⁽¹⁾.

Η κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανθεκτικότητα της ΕΕ χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση σε όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της. Μέσω ενδεδειγμένης χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών επενδύσεων, η ΕΕ, πρέπει να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές και τα προγράμματά της ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων. Οι πόλεις και οι περιφέρειες αποτελούν την κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση και την υλοποίηση των πολιτικών της ΕΕ και για τον λόγο αυτό η ΕΕ πρέπει να προωθήσει τη βελτίωση και την ενίσχυση της συμμετοχής των πόλεων, των κωμοπόλεων και των περιφερειών στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσω μιας πρακτικής και καλά οργανωμένης πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Η Ευρώπη πρέπει να επιταχύνει την ψηφιοποίηση και να ενισχύσει την ικανότητα καινοτομίας σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές σε ολόκληρη την ΕΕ. Η ταχύτερη και δικαιότερη ανάκαμψη απαιτεί μεγαλύτερη ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, υπευθυνότητα και συνεργασία, με γνώμονα τη δέσμευση της ΕΕ για πράσινη, βιώσιμη και εδαφικά ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη που στηρίζει κάθε πόλη και περιφέρεια.

Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) θα επικεντρωθεί στις ακόλουθες προτεραιότητες με βασικά μέτρα κατά την τρέχουσα πενταετή θητεία της (2020-2025):

Μεγαλύτερη εγγύτητα της Ευρώπης προς τους πολίτες της: ενίσχυση της δημοκρατίας στην ΕΕ και συνεργασία για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αποστολή της ΕτΠ είναι να φέρει την Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της και να ενισχύσει την ευρωπαϊκή δημοκρατία σε όλα τα επίπεδα προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στις ανάγκες των πολιτών και να ανακτήσει την εμπιστοσύνη τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα θεσμικά της όργανα. Η ΕτΠ θα επιδιώξει να διασφαλίσει ότι όλες οι περιφέρειες, οι πόλεις, οι κωμοπόλεις και τα χωριά θα υποστηριχθούν από την ΕΕ για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Η ΕτΠ θα συνεχίσει να βελτιώνει την ποιότητα της νομοθεσίας της ΕΕ και να προβλέπει καλύτερα τον εδαφικό της αντίκτυπο, αλλά και να προωθεί την αρχή της ενεργού επικουρικότητας. Για την επίτευξη της αποστολής αυτής, η ΕτΠ θα κάνει χρήση του νομοθετικού, στρατηγικού και πολιτικού έργου των μελών της και των ενδιαφερόμενων φορέων. Επιπλέον, η ΕτΠ θα δρομολογήσει ενημερωτική εκστρατεία επικεντρωμένη στον θεμελιώδη ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην ευρωπαϊκή δημοκρατία, η οποία θα περιλαμβάνει την προετοιμασία και τη συμβολή στη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης. Ένα ετήσιο τοπικό και περιφερειακό βαρόμετρο, το οποίο θα βασίζεται σε έγκυρα στατιστικά στοιχεία και σε μια χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση με τη συμμετοχή των μελών της και των αρμόδιων ενδιαφερόμενων φορέων και θα περιλαμβάνει τη διεξαγωγή πολιτικής συζήτησης υψηλού επιπέδου στην Ολομέλεια, θα αποτελέσει ετήσιο σημείο αναφοράς και θα συμβάλει, ως εκ τούτου, στην επίτευξη αυτού του στόχου.

(1) Δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές ως συντελεστές της ευρωπαϊκής απάντησης στην κρίση COVID-19».

Στο πλαίσιο αυτής της ενότητας, η ΕτΠ θα προωθήσει κατά προτεραιότητα τα ακόλουθα βασικά μέτρα:

1. προαγωγή της ευαισθητοποίησης και της δράσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο όσον αφορά τις θεμελιώδεις ενωσιακές αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες πρέπει να διαφυλάσσονται και να γίνονται σεβαστές ακόμη και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η ΕτΠ δεσμεύεται για τον προσδιορισμό των ενδεδειγμένων τοπικών και περιφερειακών απαντήσεων στον τρόπο λειτουργίας της ΕΕ, καθώς και για την προώθηση της επικοινωνίας με τους πολίτες μέσω των μελών της, με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των τοπικών κοινοτήτων·
2. επαναδιατύπωση του αιτήματος της ΕτΠ για πλήρη συμμετοχή και δίκαιη εκπροσώπηση σε όλα τα όργανα της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης. Όπως και στην περίπτωση της οικονομικής και της κλιματικής κρίσης, η πανδημία κατέστησε σαφές ότι ένας βαθύς προβληματισμός σχετικά με την ευρωπαϊκή δημοκρατία και τις ευρωπαϊκές πολιτικές είναι περισσότερο αναγκαίος από ποτέ άλλοτε και η Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης θα αποτελέσει ουσιαστική ευκαιρία για τη συζήτηση του ενωσιακού εγχειρήματος με τους πολίτες και με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, καθώς και για τη διατύπωση προτάσεων —πριν από τις επόμενες ευρωεκλογές— σχετικά με μια νέα μέθοδο εργασίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης των Συνθηκών με σκοπό την πλήρη συμμετοχή των πόλεων και των περιφερειών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής·
3. υποβολή αιτήματος προς τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την τήρηση, την προαγωγή και την ενίσχυση των δεσμεύσεων που συμφωνήθηκαν στη Διακήρυξη του Βερολίνου το 2007 και στη Διακήρυξη της Ρώμης το 2017, αναγνωρίζοντας ειδικότερα ότι τα καθήκοντα και η συνεργασία θα πρέπει να κατανομούνται μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, προκειμένου να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση πιο αποτελεσματική, ενωμένη, δημοκρατική και ανθεκτική. Το τελικό κείμενο της κοινής θέσης σχετικά με τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης θα πρέπει να εγκριθεί με πνεύμα θεσμικής συνεργασίας·
4. καθορισμός ενός μοντέλου μόνιμου και διαρθρωμένου διαλόγου με τους πολίτες μέσω των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, στο πλαίσιο της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης και πέραν αυτής, το οποίο θα προωθεί μια διαδικασία αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Από αυτήν την άποψη, η πληθώρα εμπειριών και οι υφιστάμενες βέλτιστες πρακτικές της διαβουλευτικής δημοκρατίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και τα πολυάριθμα δίκτυα εκλεγμένων τοπικών και περιφερειακών συμβούλων αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα, με τα οποία η ΕτΠ θα συμβάλει στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης·
5. υποστήριξη των τοπικών και των περιφερειακών αρχών για την πλήρη αξιοποίηση των νέων μέσων ψηφιακής τεχνολογίας και των εργαλείων ΤΠΕ. Οι ψηφιακές τεχνολογίες παρέχουν σημαντικές δυνατότητες για καινοτόμες λύσεις αντιμετώπισης των οικονομικών, κοινωνικών και τεχνολογικών προκλήσεων της εποχής μας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μπορούν να βελτιώσουν την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, να διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, να αυξήσουν τη συμμετοχή των πολιτών με καινούριους και διαφορετικούς τρόπους, να ενισχύσουν τη διαφάνεια, τη συμμετοχικότητα, τη λογοδοσία και την ικανότητα ανταπόκρισης στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, να βελτιώσουν την τοπική διακυβέρνηση, καθώς και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τη δημοκρατία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο χρειάζεται να βελτιωθεί σημαντικά η ανθεκτικότητα και η ανεξαρτησία των ψηφιακών συστημάτων και των παρόχων τους·
6. προαγωγή της πολυμορφίας, με στήριξη της συμμετοχικότητας και μέτρων για την ισότητα των φύλων και με πρόληψη και αντιμετώπιση των διακρίσεων με βάση το φύλο (?), τη φυλετική και εθνοτική καταγωγή (?), τη θρησκεία, την αναπηρία, την ηλικία (*) και των διακρίσεων για οποιονδήποτε λόγο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό, εθνικό, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕτΠ·
7. ενεργό συμμετοχή στην εκστρατεία ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων που θα δρομολογήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα χρησιμεύσει ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με το θέμα αυτό μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών φορέων·
8. στήριξη και ενίσχυση των μειονοτήτων στην Ευρώπη, ιδίως μέσω της πρωτοβουλίας «Minority SafePack»·
9. λειτουργία ως σημείο αναφοράς για όλες τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές στην Ευρώπη, ακόμη και πέραν της συμμετοχής τους στην ΕτΠ, μέσω της ενίσχυσης της πολιτικής ταυτότητας της ΕτΠ και των σχέσεων, καθώς και μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας με τις κυριότερες πολιτικές οικογένειες, με τις εθνικές κυβερνήσεις, με τους εκλεγμένους εκπροσώπους του τοπικού και του περιφερειακού επιπέδου, με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές ενώσεις περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και με τα περιφερειακά τους γραφεία στις Βρυξέλλες·

(?) Οδηγία 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών (ΕΕ L 373 της 21.12.2004, σ. 37).

(?) Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2000, σ. 22).

(*) COM(2008) 426: Πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων.

10. στήριξη της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μέσω ισχυρότερης αλληλεπίδρασης με τα κοινοβούλια σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και μέσω ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με διάφορα μέσα προώθησης της αντιπροσωπευτικής και της συμμετοχικής δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένων επίσης συμμετοχικών προϋπολογισμών. Το κράτος δικαίου, η δημοκρατία και η χρηστή διακυβέρνηση πρέπει να αποτελούν προαπαιτούμενα για την ενωσιακή χρηματοδότηση·
11. χρήση τεκμηριωμένων αναλύσεων για την παρακολούθηση και την προώθηση της αποκέντρωσης των τοπικών και των περιφερειακών αρμοδιοτήτων και των δημόσιων οικονομικών του υποεθνικού επιπέδου, καθώς και για τη λειτουργία της τοπικής δημοκρατίας στην ΕΕ·
12. δημιουργία ψηφιακών εργαλείων για τη χαρτογράφηση των πολιτικών και των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων μέσω της χρήσης συνεργειών με τα υφιστάμενα εργαλεία τόσο της ΕΕ όσο και των εθνικών και διεθνών οργανισμών·
13. στήριξη και προώθηση του σημαντικού έργου των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην πρώτη γραμμή αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19 και της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Η πανδημία καταδεικνύει τη σημασία της ορθής εφαρμογής της αρχής της ενεργού επικουρικότητας, καθώς και τον καθοριστικό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, αφενός, και την ανάγκη συντονισμού και στήριξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αφετέρου·
14. ενδεδειγμένη παρακολούθηση των νέων πρωτοβουλιών πολιτικής της ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι συμπεριλαμβάνουν την εδαφική διάσταση και πληρούν την απαίτηση προστιθέμενης αξίας της ΕΕ, σύμφωνα με τις συστάσεις της ειδικής ομάδας «Επικουρικότητα και αναλογικότητα — “Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο”» και τις «Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας»·
15. ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου και μείωση των δαπανών υλοποίησης για τις περιφέρειες και τις πόλεις, με ιδιαίτερη έμφαση στην απλούστευση της νομοθεσίας και, γενικότερα, με αποτροπή της πρακτικής του επονομαζόμενου κανονιστικού υπερθεματισμού («gold-plating»)·
16. επίταση της συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου περιφερειακών κόμβων και της πλατφόρμας «Fit for Future», προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας χάραξης πολιτικής της ΕΕ με την παροχή τεκμηριωμένης ανατροφοδότησης από τοπικούς και περιφερειακούς φορείς·
17. προβολή της σημασίας της τοπικής αυτοδιοίκησης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες της ΕΕ και στις γειτονικές χώρες εταίρους της Ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου·
18. στήριξη της παγκόσμιας δράσης της ΕΕ με την προαγωγή αξιών και αρχών, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, η βιώσιμη ανάπτυξη και η κοινωνική ένταξη, μεταξύ άλλων, μέσω στενής συνεργασίας με τους μεσογειακούς και τους ανατολικούς εταίρους της·
19. ενθάρρυνση της συμμετοχής των περιφερειακών κοινοβουλίων στο πιλοτικό έργο της ΕτΠ και της Διάσκεψης των Περιφερειακών Νομοθετικών Συνελεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CALRE) που αποσκοπεί στην εγκαινίαση πολιτικών συζητήσεων για βασικά ζητήματα της ΕΕ, όπως η προετοιμασία των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·
20. διασφάλιση της εκ μέρους της ΕΕ υποστήριξης της αποτελεσματικής συμμετοχής και δέσμευσης των νέων, μεταξύ άλλων μέσω της διαρθρωμένης συνεργασίας με τον συντονιστή της ΕΕ για τη νεολαία, της ενίσχυσης μέτρων όπως η Εγγύηση για τη Νεολαία, με στόχο τη βελτίωση των προοπτικών για ποιοτική απασχόληση και εκπαίδευση, και της θέσπισης ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά·
21. συνέχιση της συνεργασίας με νέους εκλεγμένους πολιτικούς στο πλαίσιο του προγράμματος «Νέοι εκλεγμένοι πολιτικοί» (NEPI) της ΕτΠ, με στόχο την εξοικείωση των μελλοντικών γενιών εκλεγμένων τοπικών και περιφερειακών πολιτικών με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές διαδικασίες χάραξης πολιτικής·
22. προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών ταυτοτήτων μας και των διαφόρων γλωσσών και παραδόσεων που αποτελούν την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά μας. Επισημάνση του γεγονότος ότι οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, οι οποίοι έχουν θέση όχι μόνο στην τοπική οικονομία ως εργοδότες αλλά και στην κοινωνική ζωή των κοινοτήτων, επλήγησαν σοβαρά από την πανδημία και χρειάζονται στήριξη. συμβολή σε ένα νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τον πολιτισμό, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης των επενδύσεων για τον πολιτισμό στα διάφορα κονδύλια της ΕΕ, καθώς και της ενίσχυσης των συνεργειών μεταξύ της πολιτικής για τον πολιτισμό και άλλων πολιτικών, όπως η περιφερειακή πολιτική, η πολιτική για τον τουρισμό, την εκπαίδευση, τη νεολαία και την έρευνα και καινοτομία.

Κατανόηση και αντιμετώπιση των βαθέων κοινωνικών μετασχηματισμών που συνεπάγονται οι ψηφιακές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις για την οικοδόμηση ανθεκτικών περιφερειακών και τοπικών κοινοτήτων

Οι σημερινές κλιματικές και ψηφιακές μεταβάσεις, οι δημογραφικές μεταβολές και οι συνέπειες των εσωτερικών και των εξωτερικών μεταναστευτικών ροών επηρεάζουν βαθιά κάθε ευρωπαϊκή περιφέρεια, πόλη, κοινότητα και χωριό. Όσον αφορά αυτή τη δεύτερη προτεραιότητα, αποστολή της ΕτΠ θα είναι να αναλύσει και να εντοπίσει λύσεις ικανές να συνδράμουν τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση αυτών των κοινωνικών μετασχηματισμών στον τόπο διαμονής των πολιτών. Η πανδημία COVID-19 απαιτεί προβληματισμό σχετικά με την ενδεδειγμένη αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, καθώς η Ευρώπη και τα κράτη μέλη καταδεικνύουν τον βαθμό ετοιμότητάς τους για τη διάσωση τόσο ανθρώπινων ζώων όσο και της οικονομίας. Η τρέχουσα κρίση επιτείνει την ανάγκη εις βάθος προβληματισμού σχετικά με τις πολιτικές, τις αρμοδιότητες και τη συνολική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕτΠ αναμένει, ως εκ τούτου, με ανυπομονησία τη σημαντική συζήτηση σχετικά με όλες τις πολιτικές της ΕΕ στο πλαίσιο της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης και προσβλέπει στη γενικότερη εξέταση και αξιολόγησή τους σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Για την επίτευξη της αποστολής αυτής, η ΕτΠ θα κάνει χρήση του νομοθετικού, στρατηγικού και πολιτικού έργου των μελών της και των ενδιαφερόμενων φορέων, συμβάλλοντας παράλληλα στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ. Το εγχείρημα αυτό θα συμπληρωθεί από ενημερωτική εκστρατεία υπό την αιγίδα της ΕτΠ. Το ετήσιο τοπικό και περιφερειακό βαρόμετρο θα συμβάλει επίσης στην υλοποίηση αυτής της προτεραιότητας.

Η ΕτΠ θα προωθήσει κατά προτεραιότητα τα ακόλουθα βασικά μέτρα:

23. προώθηση ενός σχεδίου αντιμετώπισης της κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία COVID-19, βασισμένου τόσο στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο όσο και στην ανάληψη των πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας·
24. συμβολή στους στόχους για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με ορίζοντα το 2030, με σκοπό την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, μέσω της ενθάρρυνσης φιλόδοξων και αποφασιστικών δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο τόσο του Συμφώνου για το κλίμα όσο και άλλων συναφών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης·
25. προαγωγή της χρήσης στρατηγικών έξυπνης ειδίκευσης και άλλων μέσων για την ενίσχυση των ευρωπαϊκών εταιρικών σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε τοπικό επίπεδο, ενόψει της βελτίωσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ευκαιριών για την απόκτηση δεξιοτήτων σε τομείς, χώρους εργασίας και τεχνολογίες που απαιτούνται για την περαιτέρω βελτίωση της βιωσιμότητας, της προστιθέμενης αξίας και της ανθεκτικότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·
26. συμβολή σε μια φιλόδοξη περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ, διασφαλίζοντας την ενσωμάτωσή της σε όλα τα προγράμματα δράσης για το περιβάλλον. Διασφάλιση της δέουσας συνεκτικότητας της τοπικής και της περιφερειακής διάστασης κατά την προετοιμασία και την υλοποίηση των τριών βασικών περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας: βιοποικιλότητα, κυκλική οικονομία και μηδενική ρύπανση. Σχεδιασμός περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών ενδεδειγμένων να εφαρμοστούν έμπρακτα σε όλα τα είδη κοινοτήτων·
27. διαμόρφωση και υποστήριξη της ανάπτυξης του Συμφώνου για το κλίμα μέσω συντονισμένων και διατομεακών δράσεων και πρωτοβουλιών, μεταξύ άλλων μέσω τοπικά καθορισμένων συνεισφορών και πολιτικών δεσμεύσεων σε επίπεδο περιφερειών και πόλεων, με στόχο να διασφαλιστεί ότι βασίζεται στην πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, στην αποτελεσματική διάδοση ορθών πρακτικών και στην επιδίωξη να μην παραγκωνιστεί κανένα άτομο και καμία περιφέρεια·
28. πρόβλεψη του τρόπου με τον οποίο η ενέργεια, η κινητικότητα και οι ψηφιακοί μετασχηματισμοί θα επηρεάσουν τις κοινότητές μας. Χάραξη στρατηγικών και υποστήριξη της ταχείας υλοποίησής τους, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων τους και την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεών τους σε τοπικό επίπεδο·
29. υποστήριξη της τοπικής ανθεκτικότητας μέσω της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και ενδυνάμωση της τοπικής ικανότητας αντιμετώπισης ακραίων καιρικών φαινομένων που εκδηλώνονται με αυξημένη συχνότητα και σοβαρότητα, ιδίως με την παροχή των αναγκαίων πόρων στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές για τη διαχείριση καταστροφών μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ, καθώς και με τη χρήση ενός ενισχυμένου Ταμείου Αλληλεγγύης της ΕΕ·
30. συμβολή στη διαμόρφωση του στόχου μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες, καθώς και προετοιμασία και στήριξη των περιφερειακών και των τοπικών αρχών για την υλοποίηση των φιλόδοξων στόχων της ΕΕ όσον αφορά ένα σχέδιο δράσης μηδενικής ρύπανσης για το νερό, τον αέρα και το έδαφος. συμβολή στην επανεξέταση της δέσμης μέτρων για την αστική κινητικότητα με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τα σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας και προετοιμασία των αρχών των δημόσιων μεταφορών να ανταποκριθούν σε εξωγενείς απειλές κατά της παροχής ασφαλών και προστατευμένων υπηρεσιών κινητικότητας·
31. διασφάλιση της δέουσας συνεκτικότητας των απόψεων και των συμβολών των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στους πολυεπίπεδους διαλόγους για το κλίμα και την ενέργεια στα κράτη μέλη κατά τον σχεδιασμό, την αξιολόγηση και την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα, των μακροπρόθεσμων εθνικών στρατηγικών και των εθνικών μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανακαίνισης·

32. παροχή συνδρομής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επιτυχή διαμόρφωση και υλοποίηση του κύματος ανακαινίσεων και για την τοποθέτησή του στον πυρήνα της στρατηγικής για την ανάκαμψη μετά την πανδημία·
33. υποστήριξη της φιλοδοξίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να καθιερώσει την επισήμανση προϊόντων μηδενικής αποψίλωσης και να μεριμνήσει για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών σε ολόκληρο τον πλανήτη·
34. αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος και προώθηση της αυξημένης ψηφιακής μάθησης και της ψηφιοποίησης των τοπικών και των περιφερειακών δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2027, με στόχο να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος και να ενισχυθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων και μιας ανθεκτικής οικονομίας, καθώς και η συμβολή σε μια πιο βιώσιμη και πράσινη Ευρώπη·
35. ενθάρρυνση της εξασφάλισης ψηφιακών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας για όλους σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο και συνεργασία ενόψει της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ανθρωποκεντρική και αξιόπιστη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης·
36. διατύπωση αιτήματος για στήριξη εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των κρατών μελών της ΕΕ και των πόλεων και των περιφερειών τους με σκοπό την επιτάχυνση του εκσυγχρονισμού και της ψηφιοποίησης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των απαραίτητων επενδύσεων σε εκπαιδευτικές υποδομές και εξοπλισμό, και της υποστήριξης της απασχόλησης στην τοπική οικονομία. Συμβολή στις προσπάθειες επανέναρξης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης και το επικαιροποιημένο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη αποτελούν δύο σημαντικά πεδία δράσης και στήριξης που πρέπει να υποστηριχθούν στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος Erasmus·
37. βελτίωση της ευρυζωνικής συνδεσιμότητας και της ανάπτυξης δικτύων 5G σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές, μέσω της χαρτογράφησης των μελλοντικών επενδυτικών αναγκών·
38. εξασφάλιση της δυνατότητας συμβολής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη μελλοντική στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» και άντλησης ωφελημάτων από αυτή· συγκρότηση τοπικών συμβουλίων διατροφής, δικτύωση των τοπικών παραγωγών τροφίμων και των καταναλωτών, προώθηση της υγιεινής διατροφής και ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σπατάλη τροφίμων· κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προκειμένου να εφαρμοστούν τα αναγκαία μέτρα για το κλίμα, το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα·
39. αντιμετώπιση της σημαντικής πρόκλησης της διαρροής επιστημόνων και βελτίωση των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας με την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής, την υποστήριξη μιας οικονομίας της ευημερίας και την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων μέσω στήριξης από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», τα ΕΔΕΤ και διάφορα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα. Ανάλυση πρωτοβουλιών εστιασμένων στην εδαφική προοπτική διερεύνησης, καθώς και δραστηριοτήτων επικεντρωμένων στην ταχύτερη δυνατή ενίσχυση της κοινωνικής, οικονομικής και υγειονομικής ανθεκτικότητας των περιφερειών και των πόλεων·
40. συμβολή σε μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική για τη δημογραφική αλλαγή, η οποία θα καλύπτει όλες τις δημογραφικές προκλήσεις και θα παρέχει μια ευρεία, συντονισμένη και ολοκληρωμένη απάντηση της ΕΕ στις δημογραφικές προκλήσεις, διότι πρόκειται για εγκάρσιο ζήτημα που επηρεάζει όλες τις πολιτικές της ΕΕ·
41. διασφάλιση του γεγονότος ότι η ΕΕ θα χαράξει μια ολοκληρωμένη, ανθρωπιστική και δίκαιη μεταναστευτική πολιτική και δεν θα αφήσει στην τύχη τους τα κράτη μέλη, τις παραμεθόριες περιφέρειες, τα νησιά και τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης, δεδομένου ότι πρόκειται για ζήτημα τόσο εθνικό όσο και ευρωπαϊκό· υποστήριξη της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών από τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές για την ένταξη των μεταναστών·
42. παροχή περιφερειακών και τοπικών στοιχείων τεκμηρίωσης για τη μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων ένταξης, διαδικασιών δίκαιης επιστροφής και πολιτικών ασύλου που θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στις υφιστάμενες και τις μελλοντικές μεταναστευτικές τάσεις· αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της μετανάστευσης σε συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης για όσους χρήζουν ανθρωπιστικής προστασίας· προάσπιση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ· πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων·
43. καλλιέργεια πνεύματος σεβασμού του κράτους δικαίου σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ως προϋπόθεση για τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και ως θεμελιώδη αξία της ΕΕ, η οποία κατοχυρώνεται από τις Συνθήκες και είναι κοινή στις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών·
44. έκκληση προς την ΕΕ για τη διαφύλαξη των θέσεων εργασίας και τη διασφάλιση μιας ανάκαμψης βασισμένης τόσο στην ανοδική κοινωνική και οικονομική σύγκλιση όσο και στη βελτίωση των κοινωνικών δικαιωμάτων και των συνθηκών εργασίας για όλους, με σεβασμό των κοινωνικών εταίρων και των εθνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εργάζονται σε νέες μορφές απασχόλησης, όπως η εργασία σε πλατφόρμες και η οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης, καθώς και των εργαζόμενων στην παραδοσιακή οικονομία, στις πολύ μικρές επιχειρήσεις και στον πολιτιστικό τομέα. Αναγνώριση του

γεγονότος ότι τα δύο τρίτα του συνόλου της απασχόλησης δημιουργούνται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι περισσότερες από τις οποίες είναι βαθιά ριζωμένες στις τοπικές κοινότητες και αποτελούν, επομένως, ζωτικό τμήμα του ευρωπαϊκού κοινωνικού ιστού. Η ΕτΠ συνεχίζει να προάγει το βραβείο «Ευρωπαϊκής επιχειρηματικής περιφέρειας» και άλλες πανευρωπαϊκές δραστηριότητες για την ανάπτυξη και την τόνωση της επιχειρηματικότητας, ιδίως μεταξύ των νέων·

45. ανάληψη ρόλου «καταλύτη» για την αναπτυξιακή συνεργασία μεταξύ των πόλεων και των περιφερειών και υποστηρικτή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να αναλάβει ηγετικό ρόλο στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων όπως οι συγκρούσεις και η πολιτική αστάθεια, η οικονομική αστάθεια, η μετανάστευση και η κλιματική αλλαγή·
46. ανταλλαγή ορθών πρακτικών με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές των υπό ένταξη χωρών και των χωρών εταίρων, τόσο των γειτονικών στην ΕΕ όσο και εκείνων του νότιου ημισφαιρίου, και διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε στοχοθετημένη ενωσιακή στήριξη·

Διασφάλιση της διατήρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μονίμως στην υπηρεσία των πολιτών της και του τόπου διαμονής τους, εφαρμόζοντας ως θεμελιώδεις αξίες την κοινωνική, οικονομική και εδαφική συνοχή

Αποστολή της ΕτΠ θα είναι να διασφαλίσει την τήρηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής μέσω των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επηρεάζουν τους πολίτες και τον τόπο διαμονής τους (πολιτικές τοπικής εμβέλειας). Για την επίτευξη της αποστολής αυτής, η ΕτΠ θα κάνει χρήση του νομοθετικού, στρατηγικού και πολιτικού έργου των μελών της, των εταίρων της και των ενδιαφερόμενων φορέων. Θα συνεχίσει να αξιοποιεί την κινητοποίηση της «Συμμαχίας για τη Συνοχή», προβάλλοντας την προστιθέμενη αξία της συνοχής ως πολιτικής και ως θεμελιώδους αξίας που διέπει όλες τις πολιτικές της ΕΕ. Θα επικεντρωθεί στον ρόλο των περιφερειών και των πόλεων στο σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή εβδομάδα των δήμων και των περιφερειών και το Ετήσιο τοπικό και περιφερειακό βαρόμετρο θα συμβάλουν επίσης στην επίτευξη της εν λόγω αποστολής.

Η ΕτΠ θα προωθήσει κατά προτεραιότητα τα ακόλουθα βασικά μέτρα:

47. υποστήριξη ενός πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ), ως βασικό εργαλείο της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, το οποίο να ανταποκρίνεται στο επίπεδο φιλοδοξίας της ΕΕ για την αντιμετώπιση όλων των προτεραιοτήτων της, να παρέχει προστιθέμενη αξία, να είναι περισσότερο διαφανές και κατανοητό για τους πολίτες και να περιλαμβάνει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και τις νέες προτεραιότητες που καθορίζονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία·
48. συμβολή στην ενίσχυση της πολιτικής συνοχής, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας ήδη από την ίδρυση της ΕΕ, μέσω της ξύπνης υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σημαντικό αντίκτυπο σε όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες·
49. εξακολούθηση της προώθησης μιας ισχυρής και αποτελεσματικής ενωσιακής πολιτικής συνοχής για όλες τις περιφέρειες της ΕΕ, η οποία είναι αναγκαία όχι μόνο για να βοηθήσει τις πόλεις και τις περιφέρειες να ανακάμψουν από την κρίση της νόσου COVID-19, αλλά και για να διευθετηθεί τις άλλες μείζονες προκλήσεις που έχουν ισχυρή εδαφική διάσταση, καθώς και την άνιση κατανομή των επιπτώσεων τόσο εντός όσο και μεταξύ των διαφόρων πόλεων και περιφερειών σε ολόκληρη την Ευρώπη, ιδίως όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και τη στροφή προς μια οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τις δημογραφικές αλλαγές και τη μετανάστευση·
50. επισημάνση της ανάγκης επαρκούς και σταθερής χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής και της κοινής γεωργικής πολιτικής της ΕΕ με σκοπό την πλήρη επίτευξη του στόχου τους· στήριξη των τοπικών οικονομιών και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών για την αποτελεσματική χρήση των πόρων που διατίθενται επί του παρόντος για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας·
51. διατύπωση αιτήματος, λόγω των αναμενόμενων ασύμμετρων εδαφικών συνεπειών της κρίσης της νόσου COVID-19, για περιφερειακή και τοπική κατανομή των πιστώσεων στο πλαίσιο του νέου Ταμείου Ανάκαμψης. Διασφάλιση του γεγονότος ότι το νέο μέσο δεν θα αποβεί εις βάρος του προϋπολογισμού της πολιτικής συνοχής και ότι οι επενδύσεις θα συντονίζονται με τις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις της ΕΕ, με στόχο τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων μόχλευσης και την αποφυγή του κατακερματισμού και του συγκεντρωτισμού·
52. επισημάνση του γεγονότος ότι η πανδημία COVID-19 απαιτεί από την ΕΕ να ενισχύσει την υγειονομική ασφάλεια και να αυξήσει τους δικούς της πόρους για την υγεία και τον ιατρικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού ατομικής προστασίας. Αυτό προϋποθέτει τη θέσπιση μέσων έννομης προστασίας προκειμένου να δρομολογηθούν ταχέως και εύκολα, εφόσον χρειάζεται, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή να ξεκινήσουν οι παραγωγικές διαδικασίες. Επιπλέον, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να λάβουν στήριξη για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους όσον αφορά την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και καταστροφών. Δεδομένου ότι οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών δημόσιας υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών στους πολίτες, η ΕτΠ θα προκρίνει τον συντονισμό των δράσεων της ΕΕ και την παροχή συνδρομής στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δομές πολιτικής προστασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση απειλών κατά της υγείας και καταστάσεων κρίσης, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας·

53. ρύθμιση της ανθεκτικότητας των οικονομικών κύκλων, ενισχύοντας τη χωρική σύγκλιση των αλυσίδων παραγωγής στην Ευρώπη·
54. ενθάρρυνση της χρήσης στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της αξιοπρεπούς εργασίας, καθώς και της κοινωνικής ένταξης, σύμφωνα με τους στόχους του ανανεωμένου Χάρτη της Λειψίας και του Αστικού Θεματολογίου της ΕΕ·
55. επιδίωξη της επανεξέτασης του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένου του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ), βάσει των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την κρίση, με σκοπό τη βελτίωση των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ μέσω της θέσπισης ενός «χρυσού κανόνα» για βιώσιμες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένης της συγχρηματοδότησης των Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων στο πλαίσιο του πρωταρχικού στόχου του βιώσιμου χρηματοδοτικού σχεδιασμού·
56. παρακολούθηση του αντικτύπου της πανδημίας και των δυσμενών επιπτώσεων της στη μακροχρόνια απασχόληση σε όλες τις τοπικές και περιφερειακές οικονομίες της ΕΕ. Προβολή της σημασίας του ανασχεδιασμού των βιομηχανικών και των επιχειρηματικών στρατηγικών της ΕΕ και της επικέντρωσης στις σχετικές με τη βιωσιμότητα πτυχές της οικονομικής ανάπτυξης, με στόχο την επίτευξη ταχείας ανάκαμψης. Προώθηση των καινοτόμων οικοσυστημάτων, της κοινωνικής οικονομίας και της έξυπνης εξειδίκευσης, σε συνδυασμό με τη στήριξη τοποκεντρικών βιομηχανικών πολιτικών·
57. παρακολούθηση της εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην προετοιμασία των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των προγραμμάτων για την περίοδο 2021-2027. Οι αρχές της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης θα πρέπει επίσης να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τη διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
58. διατύπωση αιτήματος για την άμεση πρόσβαση των πόλεων και των περιφερειών στη χρηματοδότηση της ΕΕ ενόψει της υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και διασφάλιση της συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην κατάρτιση των σχεδίων δίκαιης μετάβασης και στην υλοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης·
59. εξασφάλιση της δυνατότητας των περιφερειών, των πόλεων και των πολιτών να επωφεληθούν από τα μέτρα απλούστευσης των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων. Υποστήριξη της πρόληψης και της καταπολέμησης της κακοδιαχείρισης των κονδυλίων της ΕΕ και των κρουσμάτων απάτης·
60. συμβολή στην ενίσχυση και τη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς μέσω τόσο του εντοπισμού των εμποδίων που παρακωλύουν την άσκηση των τεσσάρων ελευθεριών σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο όσο και της ενθάρρυνσης της διοικητικής απλούστευσης, καθώς και μέσω της δέουσας επισήμανσης του γεγονότος ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές αποτελούν καθοριστική συνιστώσα της εφαρμογής και της επιβολής των κανόνων της ενιαίας αγοράς. Προβολή, επ' αυτού, της αξιοσημείωτης επίδρασης που ασκεί η ελεύθερη κυκλοφορία στην ενιαία αγορά και κρούση του κώδικα του κινδύνου για την αποτροπή τυχόν περαιτέρω κατακερματισμού της·
61. επέκταση της «Συμμαχίας για τη Συνοχή» με στόχο την κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση της πολιτικής συνοχής και την προβολή της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας για κάθε πολίτη της ΕΕ, αλλά και για τις δημοκρατικές αρχές, μέσω της παρακολούθησης και της δημοσιοποίησης του αντικτύπου των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ·
62. παρακολούθηση του προσωρινού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις και των επακόλουθων μέτρων παρεμφερούς σκοπού που καθιστούν δυνατή τη στοχοθετημένη στήριξη για τη διαφύλαξη των θέσεων εργασίας σε τομείς και περιφέρειες που πλήττονται δριμύτατα από την πανδημία. Επισήμανση του γεγονότος ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η καθιέρωση πιο ευέλικτων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις θα είχε ως στόχο «την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους», πράγμα το οποίο θα συνεχίσει να ισχύει πολύ πέραν του Δεκεμβρίου 2020 που έχει οριστεί ως ημερομηνία λήξης του προσωρινού πλαισίου· ως εκ τούτου, διατύπωση αιτήματος προς την Επιτροπή προκειμένου να είναι προετοιμασμένη είτε για την επέκταση του προσωρινού πλαισίου είτε για την παροχή παρόμοιων δυνατοτήτων ευελιξίας με στόχο να συνδράμει τους τομείς και τις περιφέρειες που πλήττονται από την κρίση για να ανακάμψουν·
63. επικρότηση της συγκέντρωσης και της διάδοσης πληροφοριών που σχετίζονται με την ευελιξία των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, δεδομένου ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, οι εν λόγω διαδικασίες παρέχουν στις αναθέτουσες αρχές τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τη διαδικασία με διαπραγμάτευση με μειωμένες διαδικαστικές απαιτήσεις·
64. στήριξη του θεματολογίου της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές με σκοπό την αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και την αποτροπή του κινδύνου της φτώχειας στις εν λόγω περιοχές, καθώς και τη διασφάλιση μιας ισορροπημένης και σφαιρικής προσέγγισης για την ευρωπαϊκή εδαφική ανάπτυξη·
65. εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της ΕτΠ με θέμα «Έξυπνα χωριά» και προώθηση της συγκεκριμένης έννοιας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ· προαγωγή πρωτοβουλιών προς όφελος της καινοτομίας και του εκσυγχρονισμού των αγροτικών περιοχών και έγκριση στρατηγικής για τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα στο πλαίσιο του προγράμματος για τους έξυπνους τουριστικούς προορισμούς·

66. εμφατική προβολή του γεγονότος ότι, σε περίπτωση κρίσης κατά την οποία απαιτείται το προσωρινό κλείσιμο των συνόρων ή η στενότερη παρακολούθησή τους, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με κοινούς δεσμευτικούς κανόνες και διαδικασίες για τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας στην ΕΕ· επισήμανση της τεράστιας οικονομικής και κοινωνικής αξίας που έχουν οι διασυνοριακές περιοχές για την ΕΕ·
67. παροχή έμφασης στην αξιοθαύμαστη ευρηματικότητα των τοπικών και των περιφερειακών φορέων κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου COVID-19, οι οποίοι —παρά τα πολυάριθμα κλειστά σύνορα και τους πρωτοφανείς περιορισμούς— κατόρθωσαν να επιτύχουν τη συνέχιση της διασυνοριακής και της διακρατικής συνεργασίας, ως απόδειξη της ύπαρξης πραγματικής αλληλεγγύης μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών. Η παρούσα κρίση μας υπενθυμίζει ότι μια Ευρώπη χωρίς σύνορα είναι ένα από τα κυριότερα επιτεύγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και πρέπει να διαφυλαχθεί. Η συμμετοχή σε διασυνοριακά έργα διαπροσωπικής και μικρής κλίμακας, τα οποία συνδέουν τον ιστό των διασυνοριακών δικτύων και των έργων μεγάλης κλίμακας χάρη στην οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των συμμετεχόντων, θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί μόνιμη προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των θεσμικών της οργάνων·
68. προάσπιση της σημασίας και εξασφάλιση των απαιτούμενων δημοσιονομικών πόρων για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία, η οποία αποδείχθηκε απολύτως αναγκαία για πολυάριθμες περιφερειακές αρχές όσον αφορά τόσο την ανταλλαγή εμπειρογνώσιων και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με βασικές προκλήσεις όσο και για την οικοδόμηση ανθρώπινων δεσμών μεταξύ περιφερειακών αρχών σε διασυνοριακό επίπεδο·
69. ενθάρρυνση των δημόσιων επενδύσεων σε νησιά, καθώς και σε αραιοκατοικημένες και εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, μέσω της περαιτέρω προσαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, της αύξησης της ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και της ανάπτυξης της εδαφικής συνεργασίας με τρίτες χώρες·
70. προώθηση της επικαιροποίησης του συνολικού συστήματος διαχείρισης της πολιτικής συνοχής, ιδίως μέσω της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·
71. διατύπωση αιτήματος για την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων σε ολόκληρη την εδαφική επικράτεια και την υλοποίηση μιας ισχυρής Ευρώπης για δίκαιες μεταβάσεις·
72. υποστήριξη της δημιουργίας της περιφερειακής διάστασης του ευρωπαϊκού κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη·
73. βελτίωση της ανθεκτικότητας των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας απέναντι στις επιβλαβείς επιπτώσεις ενδεχόμενων μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μέσω της ολοκλήρωσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας για την ελεύθερη κυκλοφορία ερευνητών, επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογιών, μέσω της ενθάρρυνσης συνεργειών μεταξύ του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ, καθώς και μέσω της συνέχισης του επιτυχημένου έργου της Πλατφόρμας ανταλλαγής γνώσεων και της διοργανικής πρωτοβουλίας «Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες»·
74. συμβολή στην αναθεώρηση του κανονισμού για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και στη σχετική χρηματοδότησή του, καθώς και επισήμανση της απαιτούμενης δημιουργίας των ελλειπουσών συνδέσεων στις διασυνοριακές υποδομές μεταφορών για τη σύνδεση όλων των πόλεων και των περιφερειών της Ένωσης τόσο στις κεντρικές όσο και στις απομακρυσμένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιφερειών·

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών θα χρησιμοποιήσει όλους τους πόρους και την πολιτική επιρροή που διαθέτει για την ενδυνάμωση της Ευρώπης. Μέσω της προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών και της διασφάλισης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των επενδύσεων της ΕΕ, η ΕτΠ θα επιδιώξει να μετασχηματίσει την ΕΕ προκειμένου να καταστεί πιο ανταγωνιστική, βιώσιμη και ανθεκτική ώστε να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των πολιτών της.

Βρυξέλλες, 2 Ιουλίου 2020.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Resolution of the European Committee of the Regions — The European Committee of the Regions' priorities for 2020-2025 — Europe closer to the people through its villages, cities and regions

(2020/C 324/02)

The European Committee of the Regions (CoR) is the political assembly enshrined in the EU Treaties, providing institutional representation for all territorial areas, regions, cities and municipalities.

A European Union that takes into account local and regional needs and concerns increases democratic legitimacy, improves ownership and achieves greater added value, both for the EU's policies and for their effectiveness on the ground, thus providing a benefit to citizens. To this end, the European Committee of the Regions works closely with the European Commission, the European Parliament and the Council of the European Union, as well as in the Member States at the various levels of government. The current state of the EU requires that this cooperation be continuously strengthened and the voice of regions, cities and municipalities be ever more present in EU policy and legislative development.

From crisis to recovery: towards a resilient, sustainable and cohesive European Union

In recent years, the European Union has faced unprecedented challenges: a serious financial crisis and severe economic recessions, social and territorial challenges, the green and digital transitions, instability in its neighbourhood and in the global system, and migration. The COVID-19 pandemic is further testing the EU's solidarity and has put our ability to cope with emergencies that place considerable pressure on our health, social and public services under the magnifying glass. This most recent crisis has illustrated not only the need to adopt a coordinated response, backed by a far stronger EU budget, but also the need to further support Europe's one million local and regional authorities working on the frontline to protect citizens and local economies and respond to emergencies ⁽¹⁾.

The EU must become more socially, economically and environmentally resilient in all its regions and cities. Backed by properly funded European investment, it needs to ensure that its policies and programmes meet the needs of local communities. Cities and regions are the engines of the European economy. The role of local and regional authorities is essential in the formulation and implementation of EU policies, which is why the EU must involve cities and towns and regions better and more strongly in European decision-making through a practical and well-organised multi-level government process. Europe needs to accelerate digitalisation and boost innovation capacity in cooperation with the Member States and local and regional authorities across the whole of the EU. A faster and fairer recovery requires greater European solidarity, responsibility and partnerships, driven by the EU's commitment to green, sustainable and territorially balanced growth that supports every region and city.

The European Committee of the Regions (CoR) will therefore focus on the following priorities with key measures during its current five-year term (2020-2025):

Bringing Europe closer to its people: strengthening EU democracy and working together on the future of our Union

The CoR's mission is to bring Europe closer to its people and to reinforce European democracy at all levels, in order to meet people's needs more efficiently and regain their trust in the European Union and its institutions. The CoR will work to ensure that all regions, cities, towns and villages are supported by the EU in dealing with the short and long-term consequences of the COVID-19 pandemic. The CoR will continue to improve the quality of EU legislation and to better anticipate its territorial impact and promote the principle of active subsidiarity. To deliver on this mission, the CoR will make use of the legislative, policy and political work of its members and stakeholders. In addition, the CoR will develop a communication campaign focused on the fundamental role of local and regional governments in European democracy, which will include preparing and contributing to the Conference on the Future of Europe. An Annual Local and Regional Barometer, which will be founded upon sound statistical evidence and on an inclusive approach involving its members and relevant stakeholders, and will feature a high-level political plenary debate, will form an annual point of reference and thus contribute to this objective.

⁽¹⁾ Declaration of the European Committee of the Regions on Local and regional authorities as actors of the European response to the COVID-19 crisis.

The CoR will prioritise the following key measures under this heading:

1. Promote awareness and action at local and regional level on the foundational EU values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, which must be protected and respected even in times of emergency. The CoR is committed to identifying the appropriate local and regional responses to the way the EU works and to engaging with citizens through its members, in order to bridge the gap between EU institutions and local communities;
2. Reiterate its call to fully participate and be fairly represented in all bodies of the Conference on the Future of Europe. As with the economic and climate crises, the pandemic has revealed that a deep reflection on European democracy and policies is more necessary than ever, and the Conference on the Future of Europe will be an essential opportunity to discuss the EU as a project with citizens and local and regional authorities, as well as to propose, before the next European Parliament elections, a new way of working for the EU, including revising the Treaties with a view to fully involving cities and regions in policy making;
3. Call on the EU Member States and its institutions to uphold, build and strengthen the commitments agreed in the 2007 Berlin Declaration and the 2017 Rome Declaration, namely recognising that tasks and cooperation should be shared among all levels of government, including local and regional authorities, in order to make the European Union more effective, united, democratic and resilient. The final text of the joint position on the Conference on the Future of Europe should be adopted in the spirit of institutional cooperation;
4. Develop a model for a permanent and structured dialogue with citizens through local and regional authorities in the context of the Conference on the Future of Europe and beyond, allowing a two-way process of communication between citizens and EU institutions. In this respect, the wealth of experience and existing best practices of deliberative democracy at local and regional level and the many networks of elected local and regional councillors are key assets, which the CoR will bring to the debate on the Future of Europe;
5. Support local and regional authorities in making the most of new digital technology instruments and ICT tools. Digital technologies have significant potential for innovative solutions to the economic, social and technological challenges of our time. In this way, they can improve public service delivery, facilitate communication between people, increase citizens' participation in new and different ways, enhance the transparency, inclusiveness, accountability and responsiveness of the decision-making process, improve local governance, and compliment and reinforce democracy. This is why the resilience and independence of digital systems and their providers must be significantly improved;
6. Promoting diversity, by advocating inclusivity and equality measures and by preventing and combating discrimination based on gender⁽²⁾, racial and ethnic origin⁽³⁾, religion, disability, age⁽⁴⁾ and discrimination on any ground in decision-making at European, national, local and regional levels, both within the CoR and beyond;
7. Actively participate in the awareness and communication campaign combatting gender stereotypes that the European Commission will launch and serve as a platform for local and regional entities to exchange best practices on this topic;
8. Support and strengthen minorities in Europe, in particular through the Minority SafePack initiative;
9. Become the reference point for all regional and local authorities in Europe, including outside of the CoR's membership, by strengthening the CoR's political identity and relations as well as strengthening the cooperation with the main political families, national governments, elected representatives at local and regional level, European and national associations of regional and local authorities, and regional offices in Brussels;

⁽²⁾ Council Directive 2004/113/EC of 13 December 2004 implementing the principle of equal treatment between men and women in the access to and supply of goods and services (OJ L 373, 21.12.2004, p. 37).

⁽³⁾ Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin (OJ L 180, 19.7.2000, p. 22).

⁽⁴⁾ COM(2008) 426: Proposal for a directive on the application of the principle of equal treatment between persons.

10. Support representative democracy through stronger interaction with parliaments at European, national, regional and local level, as well as through the exchange of best practices on tools for energising representative and participatory democracy, including participative budgets. The rule of law, democracy and good governance must be prerequisites for EU funding;
11. Use evidence-based analyses to monitor and promote the devolution of local and regional competences and sub-national finances, as well as the functioning of local democracy in the EU;
12. Create digital tools to map policy and financial competences, using synergies with the existing tools of EU, national and international organisations;
13. Support and promote the important work of local and regional authorities on the frontline of the COVID-19 pandemic and the economic and social crises. The pandemic is demonstrating the importance of properly applying the active subsidiarity principle, as well as the essential role of local and regional authorities on the one hand, and the need for coordination and support at European level on the other;
14. Scrutinise new EU policy initiatives to ensure that they incorporate a territorial dimension and meet the EU added-value requirement, in line with the recommendations of the 'Task force on subsidiarity, proportionality and doing less more efficiently' and the 'Better Regulation Guidelines';
15. Cut administrative burdens and reduce implementation costs for regions and cities by insisting on the simplification of legislation and cautioning against the practice of so-called gold plating more generally;
16. Step up cooperation with the European Commission, European Parliament and European Council, including through the Regional Hubs network and the Fit for Future Platform, in order to improve the effectiveness of EU policymaking with evidence-based feedback from local and regional stakeholders;
17. Promote the importance of local self-government within the European Union, in the EU candidate and potential candidate countries and in the partner countries of the Eastern and the Mediterranean neighbourhoods;
18. Support the EU global action by promoting values and principles such as human rights, democracy, rule of law, sustainable development and social inclusiveness, among others, with close cooperation with its Mediterranean and Eastern partners;
19. Encourage regional parliaments to engage in the CoR-CALRE pilot project to generate political debates on key EU issues, such as the preparation of the European Commission Annual Work Programmes;
20. Ensure that the EU supports effective youth participation and engagement, including through structured cooperation with the EU Youth Coordinator, reinforcing measures such as the Youth Guarantee to improve prospects for high quality employment and education, and establishing a European Child Guarantee;
21. Continue cooperation with the Young Elected Politicians (YEPs) within the framework of the CoR YEP programme, in order to build links for future generations of elected local and regional politicians with European and national policymaking processes;
22. Promote the cultural diversity of our local, regional, national and European identities and the different languages and traditions that make up our European cultural heritage. Underline that the cultural and creative sectors, which have their place in the local economy as employers but also in the social life of communities, have been severely hit by the pandemic and need support. Contribute to a New European Agenda for Culture, including the mainstreaming of investment in culture in the different EU funds, as well as the strengthening of synergies between culture and other policies such as tourism, regional policy, education, youth, research and innovation.

Understand and respond to the profound societal transformations that the digital, environmental and demographic challenges entail for building resilient regional and local communities

The current climate and digital transitions, the demographic transformations and the consequences of internal and external migration flows are having a profound impact on every European region, city, town and village. For this second priority, the CoR's mission will be to analyse and identify solutions that will enable regional and local authorities to address these societal transformations in the places where people live. The COVID-19 pandemic requires a reflection on the appropriate response to these challenges, as Europe and the Member States demonstrate how far they are ready to go to save lives and the economy. This crisis has increased the need for an in-depth reflection on the policies, competences and overall functioning of the European Union. The CoR therefore looks forward to the important debate on all EU policies, in connection with the Conference on the Future of Europe, and to reviewing and assessing them more generally, in line with the subsidiarity principle. To deliver on this mission, the CoR will make use of the legislative, policy and political work of its members and stakeholders, while contributing to the European Green Deal and delivering on the UN's Sustainable Development Goals. This will be complemented by a CoR-led communication campaign. The Annual Local and Regional Barometer will also contribute to delivering on this priority.

The CoR will prioritise the following key measures:

23. Promote a COVID-19 pandemic crisis plan based on the implementation of the Sustainable Development Goals at local and regional level, as well as on the European Green Deal initiatives;
24. Contribute to the 2030 carbon reduction targets, with the aim of achieving climate neutrality by 2050, by encouraging ambitious and decisive local and regional action via the Climate Pact and other relevant local and regional sustainable development initiatives;
25. Promote using smart specialisation strategies and other instruments in increasing European partnerships and local public-private collaboration to improve professional competencies and qualification opportunities in fields, workplaces and technologies that are necessary to build more sustainability, added value and resilience at local and regional level;
26. Contribute to an ambitious EU environmental policy, ensuring policy integration in the framework of all Environment Action Programmes. Ensure that the local and regional dimension is adequately considered in the preparation and implementation of the three main environmental priorities of the European Green Deal: biodiversity, circular economy and zero pollution. Plan environment and climate policies that are appropriate for practical implementation in all kinds of communities;
27. Shape and support the development of the Climate Pact through coordinated and cross-cutting measures and initiatives, including through locally determined contributions and political commitments at the level of regions and cities, with the aim of ensuring that it builds on multilevel governance, effective dissemination of good practices, and that no person or region is left behind;
28. Anticipate how the energy, mobility and digital transformations will affect our communities. Formulate strategies and support their swift implementation to maximise their positive effects and reduce their negative local impacts;
29. Support local resilience through climate change adaptation, and augment local capacity to respond to extreme weather events that occur with both increased frequency and severity, in particular by providing the necessary resources to local and regional authorities to manage disasters through the EU Civil Protection Mechanism, and making use of a strengthened EU Solidarity Fund;
30. Contribute to the preparation of the zero pollution goal for a toxic-free environment, and prepare and support regional and local authorities in implementing the EU's ambitious targets for a zero-pollution action plan for water, air and soil. Contribute to the review of the urban mobility package on the basis of the lessons learnt from the Sustainable Urban Mobility Plans and prepare public transport authorities to respond to exogenous threats against the provision of safe and secure mobility services;
31. Ensure that the voice and contributions of local and regional authorities are duly taken into account in multi-level climate and energy dialogues in Member States when designing, evaluating and implementing the National Energy and Climate Plans, national long-term strategies and national long-term renovation strategies;

32. Support the European Commission in successfully shaping and delivering the Renovation Wave and putting it at the centre of the post-pandemic recovery strategy;
33. Support the European Commission in its ambition to establish deforestation-free labelling of products and to protect and restore forests worldwide;
34. Address the digital divide and promote increased digital learning and the digitalisation of local and regional public services, including with the support of the Digital Europe Programme 2021-2027, in order to reduce administrative burdens and boost the sustainable growth of local business and a resilient economy, as well as to contribute to a more sustainable and green Europe;
35. Support the provision of digital and media literacy skills for all at regional and local levels, and work to establish a European framework for the human-centric and trustworthy deployment of artificial intelligence;
36. Call for support from the European Commission, the EU's Member States and their regions and cities to accelerate the modernisation and digitalisation of education and training systems, including necessary investments in educational infrastructure equipment, and support for employment in the local economy. Contribute to efforts to resume activities under the Erasmus+ programme and European Solidarity Corps. The European Education Area and the updated Skills Agenda for Europe constitute two important avenues for action and support, to be underpinned under the future Erasmus programme;
37. Improve broadband connectivity and 5G deployment at local and regional level in both urban and rural areas, and map future investment needs;
38. Ensure that regional and local authorities can contribute to and benefit from the future Farm to Fork strategy; initiate local food councils, connect local food producers and consumers, promote healthy diets and raise awareness about food waste; address the financial needs of farms in implementing the necessary measures on climate, environment and biodiversity;
39. Address the increased challenge of brain-drain and enhance regional innovation ecosystems by strengthening territorial cohesion, fostering an economy of well-being and promoting research and innovation, including through support from Horizon Europe, ESIF and different national funding instruments. Launch territorial foresight initiatives as well as activities aimed at reinforcing the social, economic and health-related resilience of regions and cities as soon as possible;
40. Contribute to an overarching European Strategy on demographic change which tackles all the demographic challenges with a broad, coordinated, joined-up EU response, as this is a cross-cutting issue that affects all EU policies;
41. Ensure that the EU develops a comprehensive, humanitarian and fair migration policy and does not leave its Member States, border regions, islands and outermost regions alone in dealing with the migration crisis, as this is both a national and a European issue; support the exchange of best practices between regional and local authorities on the integration of migrants;
42. Provide regional and local input into reforming the EU's migration policy, including integration, fair return procedures and asylum policies that should be able to respond adequately to current and future migration trends; address the root causes of migration, in cooperation with countries of origin and transit, for those in need of humanitarian protection; protect the EU's external borders; prevent irregular migration and fight against human trafficking;
43. Promote a culture of respect for the rule of law at local and regional level, as a precondition for the European integration process and as a fundamental value of the EU, enshrined in the Treaties and shared with the constitutional traditions of the Member States;
44. Call on the EU to safeguard jobs and ensure a recovery based on upward social economic convergence and improved social rights and working conditions for all, with consideration for the social partners and national systems, including for those who work in new forms of employment, such as platform work and the gig economy, as well as workers in the traditional economy, micro enterprises and the cultural sector. Recognise that two-thirds of all employment is

generated by SMEs, the majority of whom are firmly rooted in local communities and so are a crucial part of Europe's social fabric. The CoR continues promoting EER and other European wide activities to develop and increase entrepreneurship, especially among youth;

45. Act as a facilitator for development cooperation between cities and regions and as a promoter of the UN's Sustainable Development Goals in order to achieve forerunner role in contributing to tackle global challenges such as conflict and political instability, economic fragility, migration, and climate change;
46. Exchange good practice with local and regional authorities of the accession countries and partner countries from the EU neighbourhood as well as from the Global South, and facilitate their access to targeted EU support.

Ensure that the European Union is permanently at the service of its people and the places they live based on social, economic and territorial cohesion as fundamental values

The CoR's mission will be to ensure that economic, social and territorial cohesion is respected through European Union policies that affect people and the places where they live (place-based policies). To deliver on this mission, the CoR will make use of the legislative, policy and political work of its members, partners and stakeholders. It will continue to build on the mobilisation of the 'Cohesion Alliance', showcasing the added value of cohesion as a policy and as a fundamental value that underpins all EU policies. It will focus on the role of regions and cities in the economic recovery plan of the EU. The European Week of Regions and Cities and the Annual Local and Regional Barometer will also deliver on this mission.

The CoR will prioritise the following key measures:

47. Advocate a Multi-Annual Financial Framework (MFF) as a key tool of European solidarity that matches the EU's level of ambition to tackle all its priorities, provides added value, is more transparent and understandable for citizens and includes the UN's Sustainable Development Goals, the implementation of the European Pillar of Social Rights and the new priorities set in the European Green Deal;
48. Contribute to the reinforcement of the Cohesion Policy, fundamental since the origins of the EU, through the smart implementation of European Social Fund, European Regional Development Fund and Cohesion Fund, ensuring a significant impact among all European regions;
49. Continue to promote a strong and effective EU cohesion policy for all EU regions, which is required not only to help cities and regions recover from the COVID-19 crisis, but also to tackle the other major challenges that have a strong territorial dimension and an uneven distribution of effects both within and between the various regions and cities across Europe, in particular climate change and the shift towards a carbon-neutral economy, digital transformation, demographic changes and migration;
50. Emphasise the need for adequate and stable financing of the EU's cohesion policy and Common Agricultural Policy to achieve their full objective; support local economies and local and regional authorities in the effective use of the resources currently allocated to the recovery of the European economy;
51. In view of the expected asymmetric territorial impact of the COVID-19 crisis, call for regional and local earmarking within the new Recovery Fund. Ensure that the new instrument is not set up at the expense of the cohesion policy budget, and that investments are coordinated with EU funding interventions in order to maximise leverage effects and avoid fragmentation and centralisation;
52. Stress that the COVID-19 pandemic requires the EU to strengthen health security and boost its own health resources and medical supplies, including personal protective equipment. This includes the creation of the legal means to be able, if necessary, to quickly and easily carry out procurement or initiate manufacturing. In addition, local and regional authorities must be supported in upgrading their emergency and disaster response capacities. As regional and local authorities have an important role to play in delivering public healthcare and social services for citizens, the CoR will advocate for coordinated EU action and support for national, regional and local disaster preparedness structures to respond to health threats and crisis situations in compliance with the subsidiarity principle;

53. Organise the resilience of economic cycles by strengthening the spatial convergence of the production chains in Europe;
54. Promote the use of sustainable urban development strategies to boost economic growth, job creation and decent work, and social inclusion, in line with the objectives of the renewed Leipzig Charter and the Urban Agenda for the EU;
55. Work towards a renewed Economic Governance Framework, including the Stability and Growth Pact (SGP), building on the lessons learned from the crisis, in order to improve the EU's fiscal rules by introducing a golden rule for sustainable investments, including the co-funding of the Structural and Investment Funds within the overarching objective of sustainable financial planning;
56. Monitor the impact of the pandemic and its adverse effects on long-term employment in all of the EU's local and regional economies. Stress the importance of rethinking the EU's industrial and entrepreneurial strategies and focusing on the sustainability aspects of growth in order to bring about a rapid recovery. Promote innovative ecosystems, social economy and smart specialisation, and support place-based industrial policies;
57. Monitor the application of the Code of Conduct on Partnership to ensure the full involvement of local and regional authorities in the preparation of the Partnership Agreements and programmes for the 2021-2027 period. The principles of partnership and multilevel governance should also provide inspiration for the governance of the European Semester;
58. Call for direct access to EU funding for cities and regions to implement the European Green Deal and ensure that local and regional authorities are involved in preparing the just transition plans and implementing the Just Transition Fund;
59. Ensure that regions, cities and individuals can benefit from the simplification measures of the European Structural and Investment Funds. Support the fight against — and prevention of — EU fund mismanagement and fraud;
60. Contribute to strengthening and improving the functioning of the Single Market, not only by identifying barriers to the four freedoms at local and regional level and by encouraging administrative simplification, but also by insisting that local and regional authorities are an essential part of the implementation and enforcement of the Single Market rules. Underline, in this regard, the drastic effects that freedom of movement has on the Single Market and caution against any further fragmentation of the latter;
61. Broaden the Cohesion Alliance to mobilise public and private sector stakeholders in the promotion of the cohesion policy and showcase the EU's added value to every EU citizen as well as to democratic principles, by monitoring and communicating the impact of EU-funded investments;
62. Monitor the State aid Temporary Framework and subsequent measures of similar intent, allowing for targeted support to save jobs in sectors and regions that are hit particularly hard by the pandemic. Highlight that, in this context, more flexible rules on State aid would aim to 'remedy a serious disturbance in the economy of a Member State', and that this reason will remain valid well beyond December 2020, the expiry date of the Temporary Framework; call on the Commission, therefore, to be ready to extend the Temporary Framework or allow similar flexibilities to help sectors and regions hit by the crisis to recover;
63. Support the gathering and dissemination of information linked to the flexibility of public procurement procedures, as under the current circumstances these open up the possibility for contracting authorities to use the negotiated procedure with reduced procedural requirements;
64. Support an EU Agenda for Rural Areas to redress depopulation and avert the risk of poverty in those regions, and to ensure a balanced and comprehensive approach to European territorial development;
65. Actively follow up on the CoR's activities on 'Smart Villages' and promote the concept among the European institutions; promote innovation and modernisation initiatives for rural areas, and to adopt a strategy for sustainable and intelligent mobility under the Smart tourist destinations programme;

66. Insist that, in the event of a crisis situation in which borders should be temporarily closed or more closely monitored, the EU and its Member States should agree on common binding rules and procedures for guaranteeing the EU's freedom of movement; observe that cross-border economic and social areas are of great value to the EU;
67. Stress that during the COVID-19 crisis, local and regional actors have — despite the many closed borders and unprecedented restrictions — shown admirable resourcefulness in finding ways to continue cross-border and transnational cooperation, demonstrating true solidarity between European citizens. This crisis is a reminder that a border-free Europe is one of the key achievements of European integration, which needs to be safeguarded. Engaging in people-to-people and small-scale, cross-border projects, which create the fabric of cross-border networks and large-scale projects by building mutual trust between the participants, should remain a permanent priority of the European Union and its institutions;
68. Uphold the importance of and ensure necessary budget resources for European Territorial Cooperation, which has proven indispensable to many regional authorities, both for exchanging expertise and best practice on key challenges, but also for building human links between regional authorities across borders;
69. Encourage public investment in islands and sparsely populated and outermost regions by further adapting State aid rules, increasing European co-financing under the cohesion policy and developing territorial cooperation with third countries;
70. Promote the updating of the cohesion policy's overall management system, in particular by simplifying administrative procedures at all levels of governance;
71. Call for the full territorial implementation of the European Pillar of Social Rights and the implementation of a Strong Social Europe for Just Transitions;
72. Support the creation by the European Commission of the regional dimension of the European Social Scoreboard, in close cooperation with the Member States;
73. Render regional innovation ecosystems more resilient against the harmful effects of potential future emergencies by completing the European Research Area for the free movement of researchers, scientific knowledge and technology, promoting synergies between Horizon Europe and other EU funding programmes and continuing the successful work of the Knowledge Exchange Platform and the inter-institutional Science meets Regions initiative;
74. Contribute to the revision of the TEN-T Regulation and its related funding and highlight the need to put in place the missing links in cross-border transport infrastructure to connect all the Union's cities and regions in central and peripheral areas, including the Outermost Regions;

The European Committee of the Regions will use all its resources and political influence to strengthen Europe. Through protecting the fundamental rights of its citizens, ensuring that the EU's policies and investments are efficient and effective, the Committee will endeavour to transform the EU to make it more competitive, sustainable and resilient, so that it meets the expectations of its citizens.

Brussels, 2 July 2020.

The President
of the European Committee of the Regions
Apostolos TZITZIKOSTAS

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
και Επενδύσεων

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Ταύρος
τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr